

OULUN moderni RUUTUKAAVA- KESKUSTA

MODERNIN RAKENNUSKANNAN INVENTOINTI 2016

OULUN moderni RUUTUKAAVAKESKUSTA

MODERNIN RAKENNUSKANNAN INVENTOINTI 2016

© Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä 2016

OHJAUSRYHMÄ

yleiskaavapäällikkö Paula Paajanen, yleiskaavoitus
yleiskaavainsinööri Paula Korkala, yleiskaavoitus
suunnittelija Anne Leskinen, konsernipalvelut
kaavoitusarkkitehti Jere Klami, asemakaavoitus
maankäyttöasiantuntija Markku Haulos, maa ja mittaus
maisema-arkkitehti Johanna Jylhä, katu- ja viherpalvelut
ympäristösuojeluyksikön päällikkö Marketta Karhu, Oulun seudun ympäristö-
toimi
rakennuttajapäällikkö Mika Huhtala, liikelaitos Oulun tilakeskus
kaupunginarkkitehti Jari Heikkilä, rakennusvalvonta
kulttuuriperintötyön johtaja Pasi Kovalainen, Pohjois-Pohjanmaan museo
professori Anna-Maija Ylimaula, Oulun yliopisto, arkkitehtuurin tiedekunta

ASiantuntijajäsenet

arkkitehti Helena Hirviniemi, rakennussuojelutyöryhmä
maakunta-arkkitehti Kirsti Reskalenko, Pohjois-Pohjanmaan liitto
rakennustutkija Riitta Kosonen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
rakennustutkija Anita Yli-Suutala, Pohjois-Pohjanmaan museo

INVENTOINTI

Miina Tolonen, TkK, arkkitehtiylöppilas

ARVOTTAMINEN

Ohjausryhmä ja asiantuntijajäsenet

TAITTO, VALOKUVAT JA KANNEN KUVAT

Miina Tolonen, TkK, arkkitehtiylöppilas

KARTAT JA ILMAKUVAT

Teemakartat: Miina Tolonen ja Mira Varis, kaavoitusassistentti
Historialliset kartat s. 22-30: Oulun kaupunki
Viistoilmakuvat 62-83: Google maps

RAKENNUSPIIRUSTUKSET

Oulun kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

Oulun kaupungin yleiskaavoitus

Oulun kaupunkisuunnittelu. Sarja A 222
ISSN 0357-8194

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	6
1.1 INVENTOINNIN TAUSTA JA TARKOITUS	8
1.2 INVENTOINNIN RAJAUS	10
1.3 INVENTOINTIALUETTA KOSKEVAT SELVITYKSET	12
1.4 INVENTOINNIN TOTEUTUS JA VAIHEET	18
1.5 MODERNISMIN TAUSTASTA JA ILMIÖISTÄ	20
2. RUUTUKAAVA-ALUEEN KAAVOITUSHISTORIA	22
2.1 1600-LUVULTA 1900-LUVUN ALKUUN	22
2.2 MODERNISMIN AIKA 1930-1970	26
2.3 1980-1990 POSTMODERNISMIN AIKA	30
2.4 KESKUSTA 1990-LUVULTA NYKYPÄIVÄÄN	31
3 RUUTUKAAVA-ALUEEN MODERNI RAKENNUSKANTA	32
3.1 1930- JA 1940-LUVUN FUNKTIONALISMI	42
3.2 JÄLLEENRAKENNUSKAUSI 1945-1959	46
3.3 1960- JA 1970-LUVUN RATIONALISMI	50
3.4 POSTMODERNISMI JA REGIONALISMI	54
4 ARVOKKAAT MODERNIT KOHTEET	58
4.1 ARVOTTAMISPERUSTEET	59
4.2 ARVOKKAAT MODERNIT PIENALUEET	60
4.3 ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET	84
LÄHTEET	118

1. JOHDANTO

Historiallinen ruutukaava-alue on Oulun kaupunkirakenteen keskus. Rakennetun Oulun kadut, torit ja talot muodostavat omaleimaisen ja ainutkertaisen kokonaisuuden, joka täydentyy ja kasvaa jatkuvasti. Keskustan rakennuskanta sisältää eri aikojen historiallisia kerrostumia, jotka ruutukaava sitoo yhteen. Alueeseen liittyy paikallisten arvojen lisäksi sekä maakunnallisia että valtakunnallisia kulttuuri- ja rakennushistoriallisia arvoja.

Oulun kaupunkia on rakennettu ruutukaavan mukaan jo 1600-luvulta lähtien, vaikkakin korttelien koot ovat vaihdelleet eri aikojen tavoitteiden ja ihanteiden mukaan. Nykyinen tonttijako, katuverkko ja kaupunginojan puistomaisuus ovat peräisin vuoden 1825 asemakaavasta. Kaupunkipalot ja sotien aikaiset tuhot ovat vaikuttaneet keskustan rakennuskantaan erityisesti aiempien vuosisatojen aikana, kun Oulu oli vielä perinteinen puukaupunki.

Vaikka vanha ruutukaava määrittelee edelleen keskustan kaupunkirakennetta, niin myös modernit aatteet ovat jättäneet jälkensä alueelle. Toisen maailmansodan jälkeen keskustaa jälleenrakennettiin Otto-livari Meurmanin ja Aarne Ervin vuonna 1947 laatiman asemakaavan mukaisesti. Keskustaan on tuolloin muodostunut modernismin periaatteita noudattelevia, avoimia korttelikokonaisuuksia vanhojen umpikortteleiden rinnalle. 1950- ja 1960-lukujen vaihteen korkean rakentamisen aikana taas on rakentunut moni nykyään maamerkinä pidetty keskustan tornitalo.

Satavuotisia, pieniä punaisia hirsiaittoja on helppo pitää arvokkaina. Aikanaan ne on kuitenkin nähty väliaikaisina ja toisarvoisina käyttö-rakennuksina. Modernin rakennuskannan luomat kerrostumat kertovat Oulun historiasta tavoin, joiden täysi merkitys lienee vielä hämärän peitossa.

Sonera

Sonera

Quattro

Puberimies

1.1 INVENTOINNIN TAUSTA JA TARKOITUS

Oulun ruutukaavakeskustan modernin rakennuskannan inventointi on Oulun kaupungin rakennusuojelutyöryhmän käynnistämä hanke. Selvityksen tarkoitus on kerätä ja välittää tietoa Oulun ruutukaava-alueen modernista rakennuskannasta ja siihen liittyvistä arvoista. Inventoitava alue käsittää pääpiirteissään keskustan ja Heinäpään, jotka ovat paraikaa kaupunkirakenteen tiivistämisen ja suunnittelun kohteena. Oulun arkkitehtuuriohjelmaa päivitetään ja se valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä. Tekeillä on myös Keskustavisio 2040, jossa tarkastellaan muun muassa täydennysrakentamisen tapoja sekä kortteleiden kehittämisperiaatteita. Oulun kaupunkikuvan kannalta on tärkeää, että tiivistettäessä ja täydennettäessä alueita voimistetaan niitä keskustan alueiden ja rakennusten ominaisuuksia, jotka on todettu arvokkaiksi.

Tarve Oulun keskusta-alueen modernin rakennuskannan inventoinnille on todettu muun muassa Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvityksessä, jossa koko ruutukaavakeskustan alue määriteltiin paikallisesti arvokkaaksi. Selvityksessä keskusta-alueelle suositellaan laadittavaksi kokonaissuunnitelma, joka sisältää erityisesti modernin rakennuskannan inventoinnin ja arvottamisen. Myös Oulun arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa 2002 on asetettu tavoitteeksi modernin rakennuskannan inventointi, ja Oulussa onkin sen jälkeen laadittu selvityksiä erityisesti moderniin rakentamiseen liittyen (katso s. 12).

Modernin rakennuskannan inventoinnit ovat ajankohtaisia myös valtakunnallisesti. Esimerkiksi Helsingissä, Tampereella, Lahdessa ja Mikkelissä on inventoitu modernia rakennuskantaa.

Oulun keskustan rakennuskanta on inventoitu edellisen kerran kattavasti 1980-luvulla, jolloin kohteena oli toista maailmansotaa edeltävä rakennuskanta. Tuon inventoinnin jälkeen ruutukaava-alueella on ehtinyt tapahtua huomattavia muutoksia. Lisäksi 30 vuotta sitten rakennetut kohteet ovat nykyisin usein täydennysrakentamisalueita, korjaustarpeessa tai jopa purku-uhan alla. Monilukuisuutensa ja nuoruutensa vuoksi joskus arkisina pidettyjen modernien rakennusten arvot ovat kenties vähemmän ilmeisiä kuin harvinaisemmiksi jääneiden vanhempien rakennusten.

Tässä raportissa nostetaan esiin Oulun keskusta-alueen kannalta arvokkaiksi tunnistettuja moderneja rakennuksia ja rakennuskokonaisuuksia ja annetaan niitä koskevia suosituksia jatkosuunnittelua varten. Paikallisesti arvokkaat modernit pienalueet ja rakennuskohteet on listattu kappaleesta 4 löytyvillä kohdekorteilla.

Varsinaisten arvokkaiden modernien kohteiden lisäksi raportissa kuvataan niitä ilmiöitä ja ideologioita, jotka ovat aikanaan vaikuttaneet kohteiden suunnitteluun. Inventoinnin tulosten avulla pyritään vastaamaan niin kaupunkisuunnittelussa, täydennysrakentamisen suunnittelussa kuin korjaussuunnittelussakin esiin nouseviin kysymyksiin. Kohdeluettelo ei kuitenkaan ole listaus automaattisesti suojeltavista tai purettavista rakennuksista.

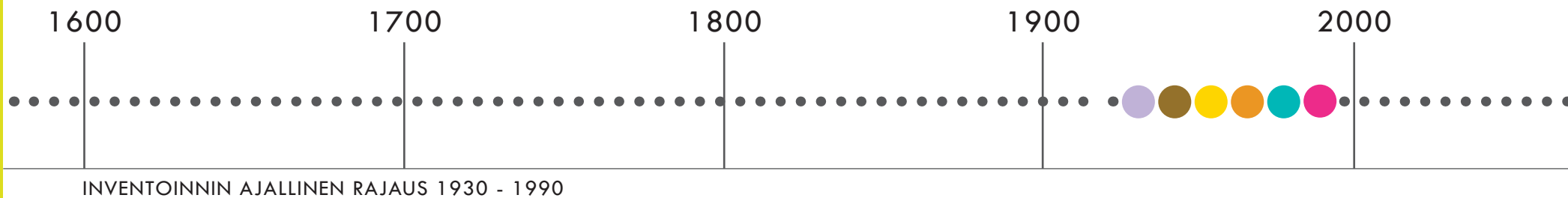
1.2 INVENTOINNIN RAJAUS

Inventoinnin aluerajauksen lähtökohtana on Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvityksessä määritelty ruutukaavakeskustan rajausta (kartta 2, s. 13), jota on tämän työn yhteydessä laajennettu tiettyjen alueeseen luontevasti liittyvien reuna-alueiden osalta. Inventointialue ulottuu rautatiestä torinrantaan ja Heinäpäästä Myllytullin eteläosiin. Alue sisältää pääosin Pokkisen (I), Vaaran (II), Vanhatullin (III), Hollihaan (IV) ja Leverin (V) kaupunginosat sekä Myllytullin (VI) eteläisimmät osat moderneine koulurakennuksineen. Rajausta ja inventoitavat kohteet on esitetty kartalla 1 sivulla 11.

Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvityksen mukaiseen aluerajaukseen on tämän inventoinnin yhteydessä lisätty Torinrannassa Vänmanninsaarella sijaitsevat pääkirjasto ja kaupunginteatteri. Ne ovat keskeinen osa 1960-luvun modernistista monumentaalikeskussuunnitelmaa ja liittyvät keskustaan sekä toiminnallisesti että kaupunkikuvallisesti. Heinäpäästä haluttiin tarkastella laajempaa kokonaisuutena, joten Kyösti Kallion puiston eteläpuolinen, ruutukaavan katuverkostoa jatkava alue lisättiin inventointialueeseen. Myllytullin koulu Hupisaarten puiston laidalla liittyy sijaintinsa puolesta ruutukaava-alueeseen ja historialliseen Franzénin puiston ympärille rakentuneeseen vanhaan monumentaalikeskukseen. Koulu on myös olennainen osa Myllytullin koulukeskittymää. Hollihaan puiston eteläpuoleinen asuinalue

taas jatkaa ruutukaavaa vapaamuotoisempaa modernin arkkitehtuurin keskittymänä. Kuusiluoto on määritelty omaksi, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaaksi alueeksi, minkä vuoksi sitä ei käsitelty tässä yhteydessä, vaikka alue liittyykin kiinteästi ruutukaavaan.

Inventointi keskittyy moderniin rakennuskantaan. Tämän työn yhteydessä modernilla käsitetään rakennukset 1930-luvun funktionalistisista kohteista 1980-luvun postmoderneihin rakennuksiin. Rakennukset ovat siten vähintään 20 vuotta vanhoja, millä taattiin kohteiden arvottamiseen vaadittava ajallinen etäisyys. Muutamat poikkeukset vahvistavat säännön; joidenkin rakennusten ulkoasu poikkeaa huomattavasti alkuperäisestä niihin tehtyjen muutostöiden takia. Vanhanaikaisina pidettyjä rakennuksia on voitu modernisoida tai toisaalta sodassa tuhoutuneita rakennuksia rakentaa uudelleen vanhaa rakennustapaa noudattaen. Inventoitavia kohteita valittaessa on siis otettu huomioon kohteiden suunnittelu- ja rakennusajankohta, mutta myös niiden nykyään edustama tyyli. Vaikka postmodernistiset rakennukset on suunniteltu varsinaisesta modernismista poikkeavien suunnitteluideologioiden pohjalta, ne voidaan käsittää osana modernin rakennusperinteen jatkumoa ja sen vuoksi ne sisällytettiin inventointiin.

INVENTOINNIN RAJAUS

- inventointikohde
- ei kuulu inventointiin ajallisesti
- inventoinnin aluerajaus

1.3 INVENTOINTIALUETTA KOSKEVAT SELVITYKSET

Ruutukaava-alueen keskeisen aseman vuoksi sitä on tutkittu ja arvotettu useaan otteeseen erilaisten hankkeiden yhteydessä. Alueelta on tunnistettu valtakunnallisia, maakunnallisia ja paikallisia arvoja.

Olemassa olevan ympäristön tulee aina olla suunnittelun lähtökohtana, joten tarve jo tehtyjen selvitysten päivittämiselle on jatkuva. Esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaat kohteet on määritelty vuonna 2009 (RKY 2009). Vuosina 2015-2016 toteutettiin Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, jonka yhteydessä päivitettiin maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden luettelo. Arvottamistyö on vielä kesken, minkä takia kartalla 2 (s. 13) on esitetty maakuntakaavaan merkityt maakunnallisesti arvokkaat kohteet vuodelta 1993.

Vuonna 2015 valmistui myös Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvitys. Siinä, samoin kuin aiemissa Arvokkaita alueita Oulussa I ja II -selvityksissä Ruutukaavakeskusta todettiin kokonaisuutena rakennusperinnön, kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaaksi.

Moderniin rakennuskantaan ja niihin liittyviin viheralueisiin keskittyviä alueinventointeja on Oulussa tehty Kaukovainion ja Puolivälinkankaan moderneista lähiöistä, Kontinkankaan sairaala-alueesta sekä Karjasillan jälleerakennuskauden pientaloalueesta.

Keskusta-alueelta on laadittu 43 rakennushistoriaselvitystä. Ne koskevat pääasiassa yksittäisiä rakennuksia tai kortteleita. Rakennushistoriaselvitysten kohteet on kuvattu kartalla 4 (s. 16–17).

Suuri osa rakennushistoriaselvityksistä löytyy Oulun kaupungin verkkosivuilta alla olevasta osoitteesta:

www.ouka.fi/oulu/kaupunkisuunnittelu/rakennushistoriaselvitykset

MODERNIN RAKENNUSKANNAN INVENTOINTEJA OULUSSA

- Karjasilta. Rakennetun ympäristön inventointi 2014
- Kontinkangas: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2013–2014
- Puolivälinkangas: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2012
- Kaukovainio: Metsälähiön moderni rakennusperintö: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2010-2011

OULUN RUUTUKAAVA-ALUETTA KOSKEVIA SELVITYKSIÄ

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 (MRKY 2015)
- Arvokkaita alueita Oulussa 2015
- Oulun koulut -inventointi 2015
- Oulun kaupunki, korkean rakentamisen selvitys 2014
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2009 (RKY 2009)
- Oulun arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2002
- Arvokkaita alueita Oulussa, osat I ja II 1999 ja 2001
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1993
- Oulun keskustan kaupunkikuvaselvitys 1992
- Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1986

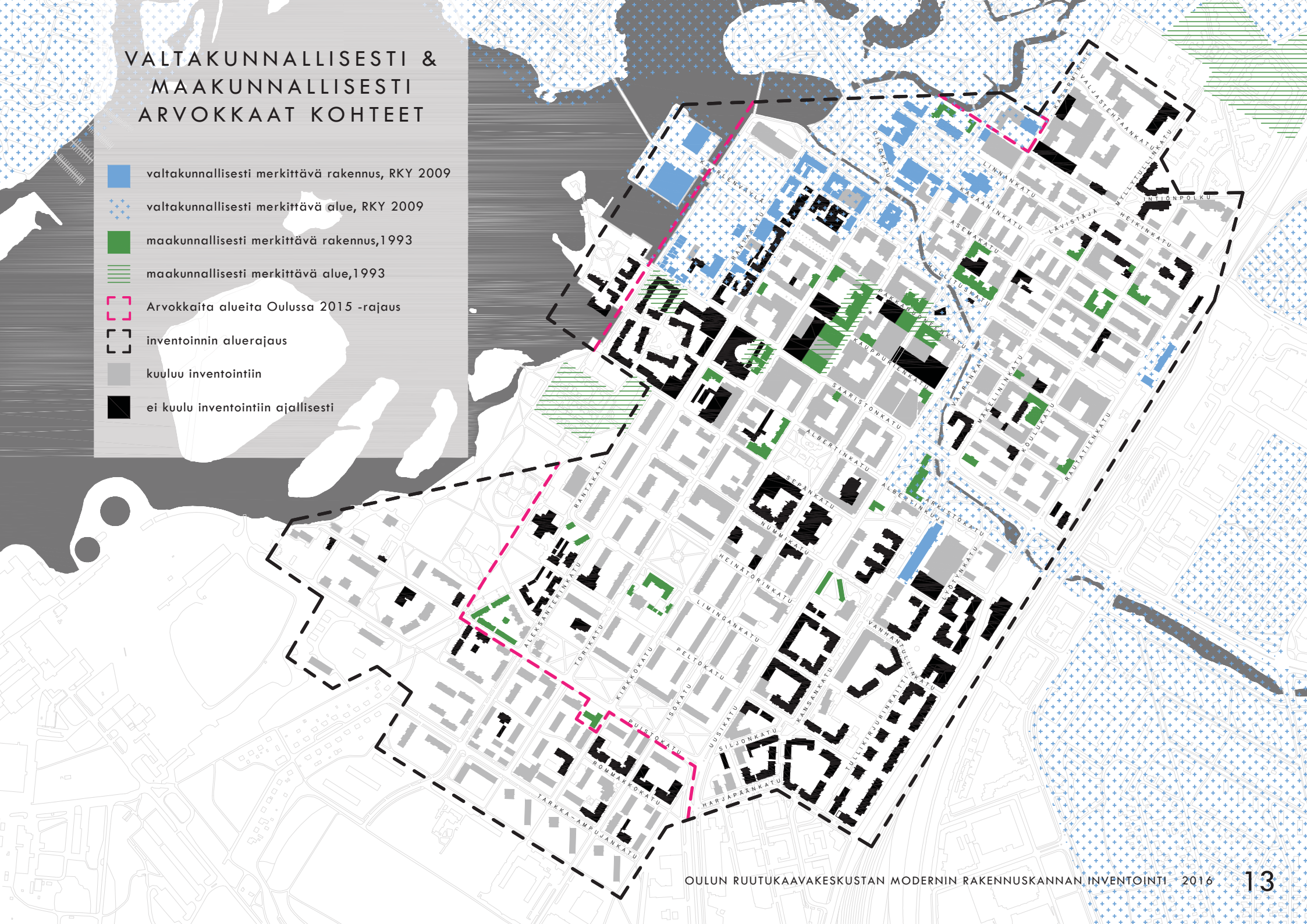
OULUN RUUTUKAAVA-ALUETTA KOSKEVIA SUUNNITELMIA

- Keskustavisio 2040, valmistuu 2017
- Oulun keskustan maankäytön ja liikenteen tavoitesuunnitelma 2020 (MALI) 2001
- Uuden Oulun yleiskaava 2016
- Oulun arkkitehtuuriohjelma, valmistuu 2016
- Oulun keskustan pyöräily ja kävelyn kehittäminen 2015
- Oulun keskusta-alueiden kaupunkikuvaselvitys 2012
- Oulun keskustan katu ympäristön yleissuunnitelma, 2003-2009

VALTAKUNNALLISESTI & MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET

- valtakunnallisesti merkittävä rakennus, RKY 2009
- valtakunnallisesti merkittävä alue, RKY 2009
- maakunnallisesti merkittävä rakennus, 1993
- maakunnallisesti merkittävä alue, 1993
- Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -rajaus
- inventoinnin aluerajaus
- kuuluu inventointiin
- ei kuulu inventointiin ajallisesti

RAKENNUSSUOJELU

Osa inventointialueen rakennuksista on suojeltu. Rakennuksia voidaan suojella sopimuksilla, asetuksilla ja laeilla, kuten kirkkolaiilla ja lailla rakennusperinnön suojelusta. Suojelutavoite konkretisoituu usein asemakaavan sr-merkinnällä, joita on niitäkin erityyppisiä ja eriasteisia. Eri kaupunkien merkinnät voivat poiketa toisistaan.

Kartalla 3 sivulla 15 on esitetty inventointialueen suojellut rakennukset ja niiden suojeluperusteet. Suurin osa Oulun keskustan suojelluista rakennuksista ei kuulu tähän inventointiin, koska ne edustavat modernismia aiempia tyyliä. Moderneista rakennuksista esimerkiksi Valkealinna on suojeltu.

SUOJELLUT RAKENNUKSET

- inventointikohde, suojeltu
- inventointikohde, ei suojeltu
- ei kuulu inventointiin ajallisesti
- inventoinnin aluerajaus

LAINSÄÄDÄNNÖLLÄ SUOJELLUT KOHTEET

- asetus 480/85
- laki rakennusperinnön suojelusta
- kirkkolaki
- rautatiesopimus 1998

ASEMAKAAVALLA SUOJELLUT KOHTEET

- sr
- sr-1
- sr-2
- sr-3
- sr-4
- sr-10
- sr-20
- srs-1
- sk/r
- em(1)
- YHem(3)

INVENTOINTIALUEELLE LAADITUT RAKENNUSHISTORIASELVITYKSET

1. As Oy Rommakko (2014)
2. Asema-alue ja Asemapuisto (2003)
3. Byströmin talo (2004)
4. Galleria (2006)
5. Hammar (2011)
6. Juhonpuisto (2005)
7. Kauppuri (2005)
8. Kaupungintalo (1972 ja 2005)
9. Keskustan seurakuntatalo (2004)
10. Kiistola talo (2006)
11. Kirjokulma (2009)
12. Klubitalo (2006)
13. Koitto (2005)
14. Kolmiotalo (2005)
15. Kortteli 5 (2013)
16. Kortteli 14 (2003)
17. Kortteli 16 (2011)
18. Kortteli 17 (2004)
19. Kortteli 27 Oulun seurakuntayhtymä (2008)
20. Liljebloomin talo (2004)
21. Lääninhallitus rakennus 3 (2004)
22. Nuottala (2005)
23. Nykäsenoja (2006)
24. OSEKK:n Uudenkadun asuntolarakennukset (2012)
25. Oulun Diakonissalaitos (2003)
26. Oulun lyseo (2013)
27. Oulun Opettajakerho (2004)
28. Oulun osuuspankki (2003)
29. Oulun puhelin (2006)
30. Oulun virastotalo (2004)
31. Pallas (2005)
32. Pohjolan Gibraltar (2003)
33. Puistola (2003)
34. Pääkirjasto (2012)
35. Rehnback-Reinilän talo (2003)
36. Taidekoulu (2004)
37. Talousseura (2009)
38. Teknillinen oppilaitos (2012)
39. Torinrannan aitat (2009)
40. Waenerberg ja Rieki (2004)
41. Wanha paloasema (2007)
42. Yhdystorni (2006)
43. Yliopiston kansakoulu (2004)

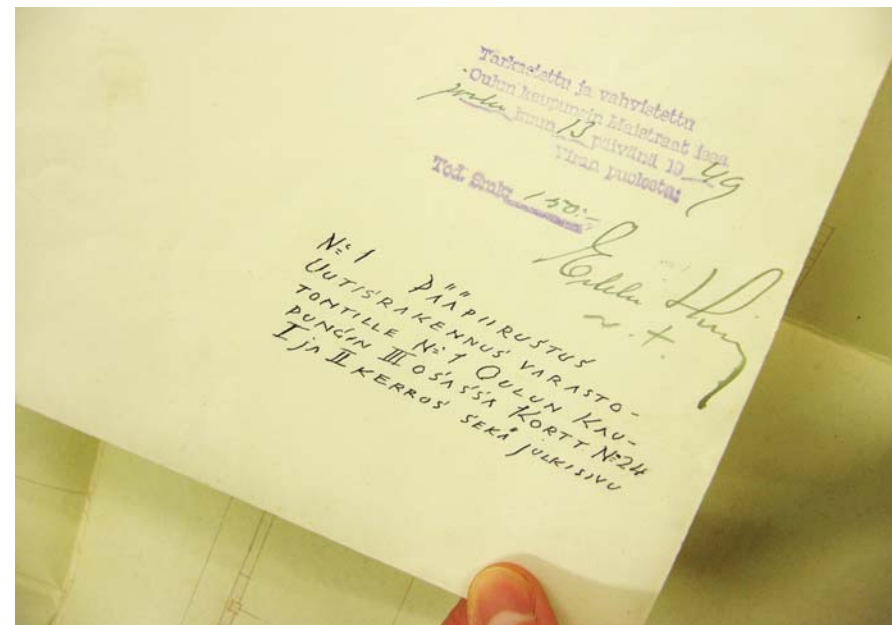
1.4 INVENTOINNIN TOTEUTUS JA VAIHEET

Inventoinnin laatiminen aloitettiin toukokuussa 2015 ja työ raportointineen kesti noin vuoden. Työ jaksotettiin neljään eri vaiheeseen, jotka on kuvattu tarkemmin sivulla 19. Inventoinnin tulokset on tallennettu viranomaiskäytössä olevaan sähköiseen Kioski-tietokantaan ja lisäksi tulokset esitellään kootusti tässä raportissa.

Inventoinnin ja raportoinnin suoritti Oulun yleiskaavoituksessa harjoittelijana työskennellyt arkkitehtiopiskelija. Työtä ohjaamaan perustettiin ohjausryhmä, joka koostui kaupungin eri yksiköiden edustajista ja asiantuntijoista Pohjois-Pohjanmaan museolta, Pohjois-Pohjanmaan liitosta sekä Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunnasta. Varsinaisen nimetyn ohjausryhmän lisäksi työtä ohjasi aktiivisesti joukko muita asiantuntijoita.

Inventoinnin tiimoilta järjestettiin kaikkiaan yhdeksän varsinaista ohjausryhmän kokousta sekä muutamia työpalavereita. Kohteiden arvottamista varten järjestettiin loppuvuodesta 2015 päivän mittainen arvottamistyöpaja, jonka aikana inventointikohteet käytiin läpi laaditun aineiston pohjalta. Työpajassa ohjausryhmä jaettiin kolmeen pienryhmään ja ryhmien tuloksia tarkasteltiin lopuksi yhdessä. Työpajan aikana inventointialueelta tunnistettiin modernin rakennuskannan muodostamia pienalueita ja määriteltiin niiden sekä yksittäisten, arvokkaiksi tunnistettujen modernien rakennusten arvot. Kohdevalikoimaa ja arvoja tarkennettiin vielä työpajan jälkeisissä kokouksissa.

Inventoinnissa ja tässä raportissa käytettyjä lähteitä ovat olleet muun muassa inventointialueelta aiemmin laaditut rakennushistoriaselvitykset (s. 16-17), inventointialueen historiaa ja rakennuskantaa käsittelevä kirjallisuus, rakennusvalvonnan rakennuslupa-arkisto sekä aikaisemmat kaupungin teettämät julkaisut ja selvitykset.

INVENTOINNIN VAIHEET

VAIHE 1

Työn alussa inventointialue määriteltiin ja inventointiin sisällytettävät kohteet valittiin. Kohteista selvitettiin mahdollisimman paljon tietoa olemassa olevista lähteistä.

VAIHE 2

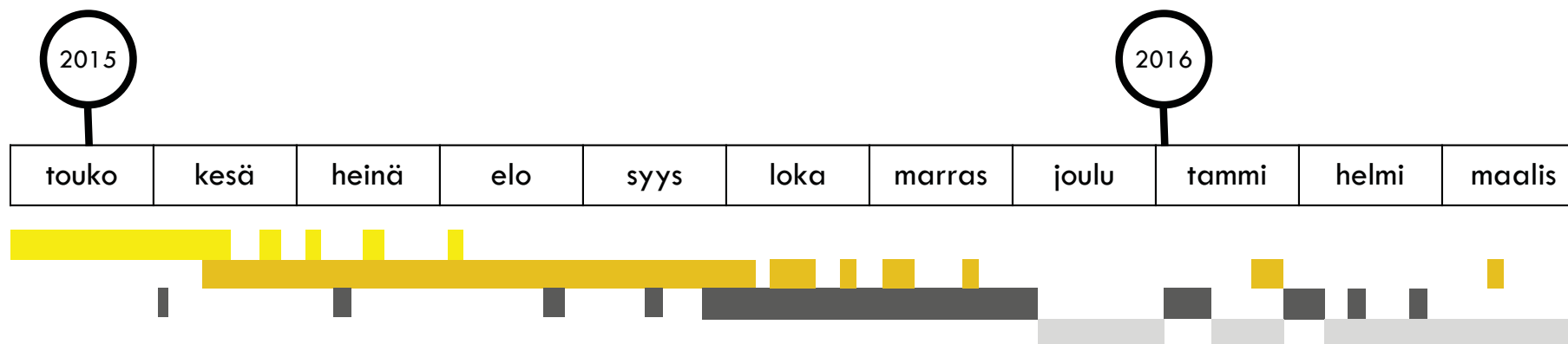
Varsinainen inventointi toteutettiin kesällä 2015. Työ käsitti kohteiden tarkastuksen, valokuvauksen ja säilyneisyyden arvioinnin maastokäyntien yhteydessä. Kohteita tarkasteltiin pääasiassa niiden julkisivujen ja kaupunkikuvallisten ominaisuuksien kannalta. Rakennuksista luotiin kohdekortit KIOSKI-tietokantaan.

VAIHE 3

Inventoinnin ja taustaselvitysten perusteella alueelta laadittiin erityyppisiä analyysikarttoja ja rakennukset luokiteltiin niiden rakennustyylin mukaan tarkastelun ja arvottamisen helpottamiseksi. Arvottamiskriteerit määriteltiin (katso sivu 59).

VAIHE 4

Kohteet arvotettiin ohjausryhmän työpajoissa. Rakennuskantaa tarkasteltiin laajempia kokonaisuuksia muodostavina pienalueina ja yksittäisinä rakennuksina. Inventoinnista laadittiin raportti.

1.5 MODERNISMIN TAUSTASTA JA ILMIÖISTÄ

AVOIN KORTTELIRAKENNE

Modernistisen kaupunkisuunnittelun ihanteet kehittyivät 1900-luvulla maailmansotien välisenä aikana vastakohtana 1800-luvun suurkaupunkien umpikorttelirakentamiselle. Sosiaalinen yhdenvertaisuus kuului varsinkin alkuaikojen modernismin aatesisältöön. Tämä johti uudelleen asuinalue-suunnitteluun. Tiivis umpikortteli nähtiin epähygienisenä ja siten epämoraalisenä. Ratkaisu löytyi avoimesta korttelirakenteesta, jonka avulla rakennuksiin saatiin tasapuolisemmin valoa ja ilmavuutta. Rakennukset suunnattiin erityisesti uusilla asuinalueilla ilmansuuntien ja maaston mukaan.

Modernismin aatteet ja muodot omaksuttiin suomalaisten arkkitehtien keskuudessa 1930-luvulla. Laajasti modernismia alettiin toteuttaa 1940-luvun sota-ajan ja sitä seuranneen pula-ajan jälkeen. Suomeen funktionalistisen suunnittelun periaatteet tulivat Ruotsista ja Saksan 1920-luvun Siedlungseista, ja asuinalueiden asemakaavat perustuivat niihin 1970-luvulle saakka.

TYYLII JA TOIMINNALLISUUS

Teollistuminen aiheutti 1800-luvun loppua kohden varsinkin suurkaupunkien toimintojen eriyttämisen. Suomessa toiminnallinen eriyttäminen perustui usein sosiaaliluokkien sijoittumiseen eri alueille. Teollistumisen ja teknis-toiminnallisen kaupunkisuunnittelun myötä insinöörit saivat jalansijaa kaupunkisuunnittelussa, koska arkkitehdit olivat useimmiten klassisen koulutuksen saaneita taiteilijoita. Kaavoitus ratkaisi lähinnä kunnallistekniikan ja liikenteen kysymyksiä. Teknisesti toimiva oli synonyymi hyvälle kaupunkikuvalle.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen klassiset muodot ja koristellisuus nähtiin tarkoituksettomina. Suunnittelun lähtökohdaksi otettiin rakennuksessa tapahtuva toiminta ja sen yhtäläisyys muodon kanssa. Toimivuuden esteetiikka päti niin rakennus- kuin kaupunkisuunnitteluunkin. Funktionalististen rakennusten tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat suuret ja tasaiset, aineettomilta vaikuttavat lasi- ja rappauspinnat sekä kulmikkaat, laatikkomaiset ja vaakasuuntaan painottuneet muodot.

STANDARDOINTI

Teollisuuden ja rakennustekniikan kehittymisen mahdollistama sarjatuotanto muodostui keskeiseksi modernistista arkkitehtuuria määritteleväksi tekijäksi. 1920-luvun funktionalisteihin vetosi käytön mukainen typologisointi, joka pyrki uuden teknologian, massatuotannon ja standardisoinnin kautta luokittamaan universaaleja rakennusosia, kuten ikkunoita, tai kokonaisia asuntoja. Standardisointiin perustuvaa typologia-ajattelua sovellettiin uusia asuinalueita suunniteltaessa. Rakennuskokonaisuudet muodostuivat vaatimattomammista, toistoon perustuvista ryhmistä.

KAUPUNKIKESKUSTAN TOIMINNALLISUUS

Toisen maailmansodan jälkeen asuntopolitiikka ohjasi arkkitehtuuria ja silloin rakennettiin ennen kaikkea asuntoja. Lähiöaate hallitsi julkista keskustelua vuosina 1945–1965, mutta samaan aikaan kehitettiin myös kaupunkien keskustoja. Keskusta nähtiin aluksi liikekeskuksena. Suomessa Otto-livari Meurman esitti, että se on kauppakeskuksen lisäksi hallinnon ja liikenteen keskus. Toisaalta se saattoi olla myös kulttuurin keskus. 1950-luvulla keskustasta määriteltiin oma, urbaani toimintonsa. Perusihanteena säilyi silti toimintojen erillisuus ja sekoittumattomuus.

KORKEA RAKENTAMINEN

Euroopassa seurattiin Yhdysvaltojen nopeasti kasvavien kaupunkien rakentamista. Korkea rakentaminen herätti ihailua ja pelkoa tulevaisuuden suhteen. Samoin Suomessa otettiin mallia ulkomaisista suurkaupungeista, vaikka samanlaajuisia keskustojen ongelmia ei varsinaisesti ollut. Korkealla keskustarakentamisella oli Suomessa pikemminkin kaupunkikuvallinen ja symbolinen funktio, kun taas Yhdysvalloissa keskustatonttien korkeat hinnat olivat aiheuttaneet rakennuskorkeuksien ja tehokkuuden maksimoinnin. Todellisuudessa pilvenpiirtäjiä kritisoitiin jo 1920-luvulla Yhdysvalloissa taloudellisten ja kaupunkirakenteellisten ongelmien vuoksi. Samaan aikaan Euroopassa kehiteltiin utopistisia oodeja pilvenpiirtäjille.

MODERNI MONUMENTALISMI

Toisen maailmansodan jälkeen etsittiin uusia keinoja monumentaalirakennusten arkkitehtuuriin. Monumentaalisuus laajeni rakennuksesta monumentaalikeskukseksi, jossa arkkitehtuuri ja muut taiteet yhdistyivät toiminnallisuuden erityisesti yhteisöllisyyden kautta. Monumentaalisuuden käsite liitettiin nyt urbaaneihin kokonaisuuksiin, jotka eivät välttämättä olleet fyysiseltä muodoltaan pysyviä. Monumentaalikeskus tarjosi puitteet yhteisöllisille tapahtumille ja seremonioille. Keskuksen nähtiin kuvastavan nykyaikaisen demokraattisen yhteiskunnan olemusta.

ENNUSTEET JA SELVITYKSET

Toisen maailmansodan jälkeen kaavoituksesta tuli aiempaa tieteellisempää. Suunnittelun apuna käytettiin kehittyvien tilasto- ja taloustieteiden mahdollistamia selvityksiä ja ennusteita. Suunnitteluongelmiin haettiin monitieteellisiä ratkaisuperusteita. Modernismikeskusteluun lainattiin termistöä myös biologiasta, kuten ihmisen elinkaaresta ja luonnon lainalaisuuksista. Luonnonjärjestykseen perustuvalla orgaanisuudella perusteltiin uuden kaavoituksen välttämättömyys ja vanhan purkaminen. Detaljitasolla uusiutumista ylläpitivät lasi ja synteettiset materiaalit, jotka vaativat ajoittaista uusimista. Arkkitehtuuri rinnastui muihin tieteisiin ja muuttui objektiiviseksi, historiattomaksi. Moderni nähtiin suoranaishana vastakohtana klassiselle. Esimerkiksi Walter Gropiuksen johtamassa Bauhausissa ei opetettu ollenkaan arkkitehtuurin historiaa.

TILAKÄSITYS

Klassistisen arkkitehtuurin tyylikeinot olivat konkreettisia pylväistä koostuvia järjestelmiä. 1800-luvulla alkoi kehkeytyä ajatus, jonka mukaan arkkitehtuurissa on kyse tilan rajaamisesta julkisivusommitelmien suunnittelun sijaan. Vuosisadan vaihteessa ajatus sai suosiota ja Camillo Sitte loi käsitteen tilataide, Raumkunst. Keskustelua tilasta ja sen olemuksesta käytiin edelleen, ja modernismin aatteiden mukaan arkkitehtuuri oli avoimen tilan luomista, eikä enää edes rajaamista. Tilan ymmärtäminen jatkuvana siirtyi kaupunkisuunnittelusta rakennussuunnitteluun. Uusi, kehittyvä rakennetekniikka antoi mahdollisuuden suunnitella avoimia pohjakaavoja, kuten Mies van der Rohen suunnittelemassa Villa Tugendhatissa. Vapaana virtaava tilan käsitys ilmenee erityisen hyvin myös asuinalueissa, joissa lamellitalot on suunnattu rivissä ilmansuuntien mukaan.

AUTOISTUMINEN

Autoistuminen ja liikenteen kasvu 1950-luvulta eteenpäin vaikuttivat suunnitteluun huomattavasti. Kuten muutkin kaupungin toiminnot, myös erilaiset liikenneväylät erotettiin omiksi reiteikseen. Nopea autoistuminen johti pysäköinnin tilantarpeen kasvuun myös kaupunkien keskustoissa. Pysäköinti pyrittiin usein järjestämään katujen varsille, mikä vaikutti osittain katujen leventämiseen.

2. RUUTUKAAVA-ALUEEN KAAVOITUSHISTORIA

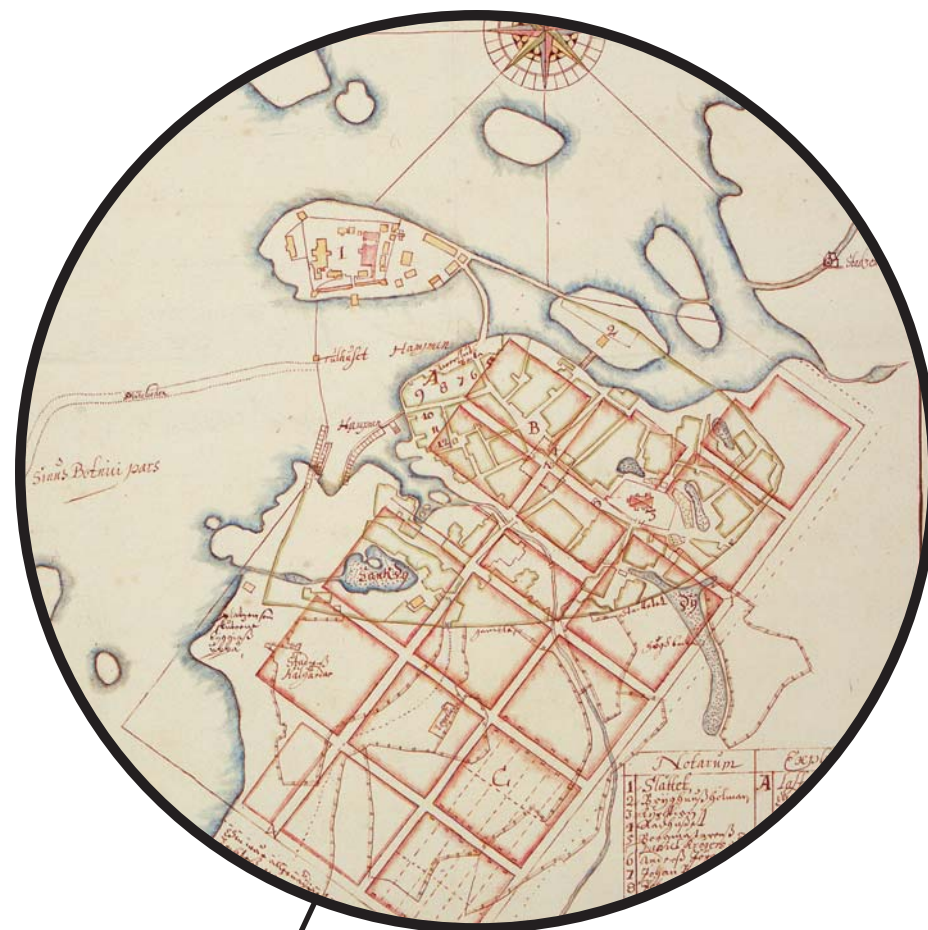
2.1 1600-LUVULTA 1900-LUVUN ALKUUN

Oulun keskusta on rakennettu ruutukaavan mukaan jo 1600-luvulta lähtien. Oulun merellinen sijainti jokisuistossa on vaikuttanut olennaisesti kaupungin luonteeseen kasvuun, vaikkakaan ruutukaavaan perustuvassa kaupunkisuunnittelussa ei ole perinteisesti juuri huomioitu ympäristöä. Eri aikojen kaavoitushanteiden lisäksi alueen rakentamiseen ovat vaikuttaneet myös useat kaupunkipalot ja sotien aiheuttamat tuhot sekä teollistumisen mukanaan tuomat muutokset liikenteessä.

Oulun kaupunki perustettiin vuonna 1605 vanhalle kauppapaikalle Oulujoen suistoon. Kaupunki rakentui tuohon aikaan melko vapaasti ja sitä jäseni yksi pääkatu, joka kulki Linnalta kirkon ohi itäiselle tulliportille.

Ruutukaavan alkuperä on 1600-luvulla, jolloin Kustaa II Aadolf uudisti Ruotsi-Suomen kaupunkilaitosta. Keskiajan epäsäännöllistä rakentamista pidettiin epäkohdista suurimpana. Säännöllinen renessanssi-ruutukaava, jota kutsuttiin järjestykseksi, edustaisi kukoistavaa suurvaltaa paremmin.

Oulun ensimmäinen Claes Claessonin laatima asemakaava vuodelta 1651 oli säännöllinen ruudukko asetettuna mittaukseen perustuvan kaupunkikartan päälle. Topografiaa ja rakennuskantaa pääosin huomioimaton renessanssikaupungin ihanteita noudattava suunnitelma oli radikaali pohjoiseen, vapaasti rakentuneeseen puukaupunkiin. Oulu paloi 1650-luvulla kaksi kertaa, 1652 ja 1655. Vuoden 1652 palon jälkeen uusi asemakaava paalutettiin ohjeeksi maastoon. Osa kaupunkilaisista vastusti jopa rettelöiden tonttien ja rakennusten siirtoa, mutta kaupunki rakennettiin ruutukaavan mukaisesti. Gustaf Ulstadiuksen kaupunkimitauksen perusteella 1700-luvun alun Oulun katuverkko oli säännöllinen, mutta korttelien koko ja katujen sijainti poikkesivat Claessonin asemakaavasta.

1605
Oulun
kaupunki
perustetaan

1648
kaupunkimittaus
Claes Claesson

1651
asemakaava
Claes Claesson

1652 1655

1600

1600- ja 1700-luvun vaihteessa Oulua koettelivat muun maan lailla nälkävuodet, taudit ja Suuri Pohjan sota. Vuonna 1705 sattui peräti kaksi kaupunkipaloa. Isovihän aikaan 1713-1721 Oulu hävitettiin: kirkko, raatihuone, koulu ja linna kärsivät vahinkoja ja asuntoja ryöstettiin. Kaupunki täytyi taas jälleenrakentaa ja elvyttää kauppa ja merenkulku. Oulujoen tulva vuonna 1724 puhkasi Toppilansalmen, joka pelasti kaupungin maatuneelta Hahtiperän satamalta.

Pikkuvihan jälkeen 1740-luvun lopulla kaupunkirakennustaide elpyi. Vuosina 1740–1820 suomalaisten kaupunkien rakennetta hallitsi klassismin ruutukaava, jonka keskeisiä teemoja olivat edustavuus ja kivirakennusten suosiminen. Kaupunkirakennetta elävöitettiin erikokoisilla ja -muotoisilla kortteleilla ja tonteilla. Aukioiden merkitys korostui ja torit eriytyivät käyttötarkoituksen mukaan. Erilaisia katutyyppejä ihannoitiin; oli pääkatuja, puisto- ja rantakatuja. Katutilasta tuli korkeampi kuin 1600-luvulla, koska rakentamisessa suosittiin usein ulakkokerroksen mahdollistavaa mansardikattoa ja kaksikerroksisia asuintaloja.

Vuoden 1763 Märten Hackzellin kaupunkimittaus Oulusta on siihenastisista tarkin niin topografisesti kuin tonttijaon ja kortteleidenkin osalta. Samalla tontit ja talot numeroitiin ensimmäistä kertaa, eli kaupunkilaiset saivat katuosoitteet. Kaavoitettu alue oli laajentunut etelään ja ruutukaava oli siellä rantaviivan vuoksi osin eri koordinaatistossa.

Vuonna 1773 Oulussa oli jopa kolme suurpaloa. 1765 kaupunki sai tapulioikeudet, ja vuonna 1776 Oulusta tuli läänin pääkaupunki. Kaupunkiin sijoitettavat virkamiehet ja maaherra tuli asuttaa korkeatasoisiin asuinrakennuksiin, mikä joudutti kaupunkikuvan kohentamista. Maanmittari Henrik Holmblomin asema-kaavassa 1783 kaupungin laajennussuunniksi määriteltiin etelä ja itä. Limingantullia lähellä olleet vinot kadut oli määrä oikaista, ja rantaan suunniteltiin uutta kauppatoria.

1705

1705

1713-
1721

1765
Oulusta tulee
tapulikaupunki

1773

1773

1773

1776
Oulusta läänin
pääkaupunki

1700

1809 Suomi liitettiin Venäjään autonomisena suuriruhtinaskuntana. Oulusta oli tullut merkittävä suomalaisarmeijan huoltokeskus, mutta nyt Suomen joukkojen täytyi poistua Kemijoen taakse. Venäläiset perustivat kaupunkiin oman tukikoh- tansa.

Oulun historian pahin kaupunkipalo sattui vuonna 1822. Vauras tervakaupun- ki tuhoutui lähes tyystin, kun 430 talosta paloi 365. Palon jälkeen perustet- tiin komitea suunnittelemaan jälleenrakennusta lähtökohtana paloturvallinen uudelleenkaavoitus. Työhön valittiin maanmittarit Jeremias Lagerborg ja An- ders Bergner. Suunnitelma oli säännöllinen ruutukaava, jossa tontteja ja ka- tuja laajennettiin paloturvallisuussyistä. Suunnitelmassa ehdotettiin klassismin ihanteiden mukaisesti kaupunginon suoristamista, mutta rantaviiva jätettäisiin käsittelemättömäksi, mistä keisari Aleksanteri I ei pitänyt. Hätiin lähetetty Hel- singin asemakaavan laatinut valtioneuvos Johan Albrecht Ehrenström ehdotti rantaviivan oikaisua ja hieman kapeampia katuja kuin alkuperäisehdotuksessa. Laanaoja taas säilytettäisiin luonnonmukaisena ja sen varsille lisättäisiin istutuk- sia palovyöhykkeeksi. Vuoden 1823 läänin rakentamismääräyksessä sallittiin korkeintaan yksikerroksiset puutalot kaupunkien keskustoissa. Niinpä askeleet veivät kohti empiren matalaa ja leveää katutilaa.

Ehrenströmin uusi asemakaava vahvistettiin 1825. Lähes koko kaupunki oli pa- lanut 1822, minkä vuoksi säännöllisyyden tavoitteisiin oli mahdollista päästä. Ongelmallisia olivat silti palosta säästyneiden talojen siirrot. Kirkko jäi pai- koilleen ja sen ympärille sijoitettiin La Grande Place, eli suurtori ympäröivine arvorakennuksineen. Rantaviivaa ei saatu suoristettua kokonaan, koska palossa säästynyt niemi ranta-aittoineen ja pakkahuone jäivät linjauksen ulkopuolel- le. Asemakaavassa kuvattiin myös joitain uusia kortteleita mm. Kuusiluotoon ja Heinätorille varattiin Torikadun varrelta yksi kortteli. Engelin viimeistelemässä asemakaavassa kaupunkia rajasi etelässä puistokatu. Korttelit olivat pääasi- assa neliönmuotoisia. Kaupunki rakennettiin palon jälkeen kaavan mukaisesti, vilkkainta rakennusaikaa olivat vuodet 1826-30. Julkisten rakennusten koko kasvoi aiempaan verrattuna ja niiden runkomateriaalina käytettiin tiiltä. Myös hirsirakenteinen asuntoarkkitehtuuri uudistui perusteellisesti empirekaudella; niissä suosittiin laajempaa karoliinista pohjakaavaa ja auma- tai harjakattoa. Kaupunginon puistovyöhyke oli tärkeä sekä paloturvallisuuden että kaupun- kikuivan kannalta. Tontit hinnoiteltiin sijainnin mukaan, mikä johti yhteiskunta- luokkien selkeämpään eriytymiseen omiin kaupunginosiinsa. Esimerkiksi toinen kaupunginosa profiloitui alempien yhteiskuntaluokkien kaupunginosaksi.

1825
asemakaava
J. A. Ehrenström
C. L. Engel

1822

1850-luku oli murrosaikaa suomalaisessa kaupunkirakentamisessa. Elinkeinorakenne muuttui ja kaupunkiin tuli uusia toimintoja, kuten höyrysahoja, konepajoja ja esimerkiksi Åströmin nahkatehdas. Kaupunkien yleinen rakennusjärjestys KYRJ tuli voimaan 1856, suomalainen arkkitehtuuri koki tyylimurroksen ja teollistuminen alkoi vaikuttaa kaupunkirakenteeseen selvemmin. Oulussa KYRJ suositteli keskustan rakentamista useampikerroksisin kivitaloin. Asetuksessa myös painotettiin entisestään paloturvallisuusohjeita, jotka koskivat mm. katujen leveyksiä, tonttien kokoa ja palokujia sekä puisten rakennusten rakentamista. 1875 kaavoitus siirtyi senaatilta kunnille.

1870-80-lukujen vaihteessa Oulu oli Arkangelin ohella maailman tervakaupan keskus. Tervaporvarit rakensivat kertaustyyllisiä kauppakartanoita Rantakadun varrelle. Samoihin aikoihin valmistui myös seurahuone "Susiteetti" eli nykyinen kaupungintalo sekä kauppiastalo, nykyinen Valve. Franzenipuisto oli 1822 jälkeen toiminut Kirkkotorina, mutta 1884 se istutettiin puistoksi.

1882 Oulu paloi jälleen. Palon jälkeen vahvistettiin uusi, äärimmilleen viiritetyt paloturvallinen rakennusjärjestys. Utopistisen väljästä kaavasta toteutui lähinnä muutama kortteli Heinäpäässä ja Uuden Heinätorin puistovyöhyke. 1904 aloitettiin uuden asemakaavan tekeminen kaupungin rakennuskonttorissa, jossa työskentelivät mm. kaupungininsinööri Alexander Brandt ja arkkitehti Victor J. Sucksdorff. Asiantuntijaksi kutsuttiin Bertel Jung. Asemakaava vahvistettiin 1908 ja siinä palattiin vuoden 1882 paloa edeltäneeseen tonttijakoon, koska pienille tonteille oli kysyntää ja sammutusvälineistö oli kehittynyt. Kaavaratkaisulla pyrittiin myös ehkäisemään erillisten työväestön kaupunginosien syntyä. Kaupunkia laajennettiin radan taakse ja kaupungin lounais- ja kaakkoisosissa katuverkosto käännettiin ruutukaavaan nähden diagonaaliseksi. Hollihakaan kaavailtiin suurta rantapuistoa. Kaavassa näkyvät ajan tyylivirtaukset: suunnitelma sisälsi aukiosommitelmia, istutusalueita ja puistoja, julkisia rakennuksia kaupunkirakenteen kohokohtina sekä vaihtelevia kortteleita. Vuosisadan vaihteessa Oulun menestys tervakaupunkina hiipui, kun höyrylaivat yleistyivät ja Tervahovi paloi.

1876
asemakaava
C. Kjerrström

1882
asemakaava
J. A. Ehrenström
C. L. Engel

1907
asemakaava
A. Brandt
V.J. Sucksdorff
B. Jung

1850

1900

2.2 MODERNISMIN AIKA 1930-1970

1900-luvun alussa Euroopassa levisi modernismin aalto taiteiden piirissä. Industrialismin aiheuttamille suurkaupunkien slummeille haettiin ratkaisua. Kaupunkisuunnittelun avainkysymys oli asumisen, työnteon, virkistykseen ja liikenteen sekä keskustan eriyttäminen. Uutuus oli myös siirtyminen avoimeen rakennustapaan perinteisen umpikorttelin sijaan. Talot sijoitettiin avaraan puisto- tai luontoympäristöön, sillä auringon valon ja puhtaan ilman saanti oli tärkeää.

Oulu oli perinteinen puutalokaupunki 1900-luvun alkupuolella. Toisen maailmansodan ja Suomen itsenäistymisen jälkeen teollisuus ja kauppa vetivät ihmisiä kaupunkiin, mikä aiheutti asutuspulan. Itsenäistymisen jälkeinen inflaatio vaikeutti tilannetta entisestään. Tuolloin asuntorakentamisessa korostuivat sosiaaliset tavoitteet ja työväen asutokysymyksen ratkaisu nähtiin yhteiskunnan tehtävänä. Kaupunki hankki omistukseensa uusia asuntoja ja tontteja ja myös rakensi uusia. Keskustan 1920-luvun asuinympäristöt syntyivät vanhojen kerrostumien lomaan.

Toisen maailmansodan aikaan Oulun keskusta vaurioitui pahoin 1944 helmikuun pommituksissa. Useita kortteleita täytyi jälleenrakentaa. 1940-luvulla rakentaminen heijasteli sodan seurauksia: sodan jälkeen kiireisimpiä rakennustoimintaan liittyviä tehtäviä olivat siirtoväen tilapäisasuntojen korvaaminen ja jälleenrakennus Lapissa. Rakennusainepula johti rakennustarvikkeiden säännöstelyyn. Säännöstely taas johti puurakentamiseen, kierrätykseen, korvikkeiden käyttöön ja omatoimisuteen. Oulussa asuntorakentamisen alkuun päästiin kunnolla vasta vuoden 1950 alussa. Samaan aikaan käynnistyi uusi teollistumisen ja kaupungistumisen vaihe, kun ihmiset muuttivat taajamiin ja niihin rakennettiin aiempaa enemmän. Sen jälkeen rakentaminen olikin vauhdikasta, sillä Oulun asukasluku kasvoi ajalla 1950-1958 37500:sta yli 50000 asukkaaseen. Väkiluvun kasvu toi mukanaan myös koulu- ja palvelurakentamisen tarpeen.

Vuoden 1945 Oulun keskusta koostui yksikerroksisista, vaaleista puutalo-umpikortteleista, joiden väleissä oli joitain menneiden vuosikymmenten tyyliä edustavia kivitaloja. Jälleenrakennuksen alkaessa 1945 Suomen Väestöliitto asetti valtakunnalliseksi tavoitteekseen ”korkeamman asuinkulttuurin” edistämisen ja suunnittelijoiden keskuudessa puhuttiin puisto- ja puutarhakaupunkien sekä vanhojen kaupunkien väljentämisen puolesta. Muun maan lailla myös Oulussa pohdittiin uutta suuntaa kaupunkirakentamiselle.

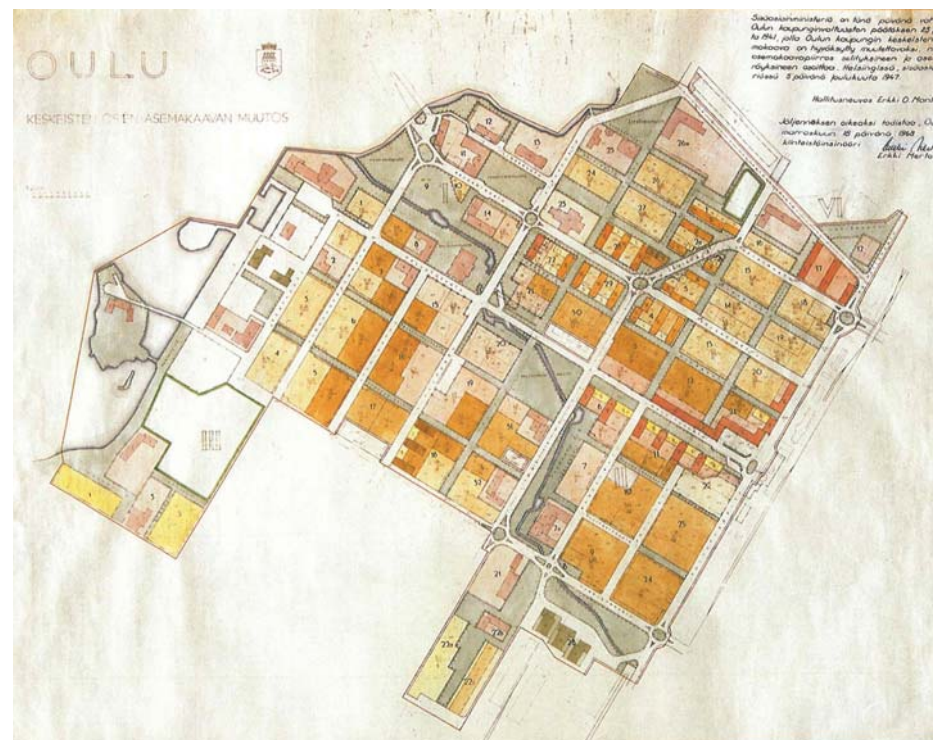
MEURMANIN JA ERVIN ASEMAKAAVA 1947

1947 hyväksyttiin Oulun keskeisten osien asemakaavan muutos, jonka laativat Otto-livari Meurman ja Aarne Ervi. Asemakaavan tavoite oli toimivan, taiteellisesti arvokkaan keskustan aikaansaaminen sekä ajanmukainen uudelleenrakentaminen. Katuverkko jaettiin pääliikenneväyliin ja puistomaisiin kävelykatuihin. Liikennejärjestelyt ovat toteutuneet lähinnä pääväylien osalta. Hallituskadusta tehtiin kaupungin pääkatu ja sitä levennettiin, jotta kasvavan liikenteen ja istutusten tilantarpeet saataisiin tyydytettyä ja pohjoisjulkisivujen kadunlaitojen valonsaanti varmistettua. Kaavassa kaupungin keskipisteeksi määriteltiin Kirkkokadun ja Hallituskadun risteys, johon suunniteltiin monumentaalista keskusaukiota. Kaava perustui avointen tai puoliavointen kortteleiden käyttöön perinteisen umpikorttelin sijaan. Avoimella rakennustavalla saavutettaisiin kaivatun valon ja ilman lisäksi yhtenäinen ilme eriaikaisten rakennusten muodostamille katunäkymille, kun uudet rakennukset rakennettaisiin itsenäisinä erilleen vanhoista. Keskustan liikealueen oli tarkoitus koostua 4–6 -kerroksisista, tiivistä avokortteleista. 1950-luvulla kaupunki kuitenkin alkoi myydä korotettuja kerros oikeuksia, joten keskustaan nousi seitsemän- ja jopa kymmenenkerroksisia rakennuksia. Asuntopulan vaivaamassa kaupungissa tehokkaampaa asuntorakentamista pidettiin hyvänä ja tornitaloja edistyksen merkinä. Korkea rakentaminen keskitettiin puistojen ja aukoiden ympärille, jolloin tornitalot toimivat kaupunkikuvallisina aksentteina ja maamerkkeinä.

MEURMANIN JA ERVIN YLEISKAAVA 1952

Väkiluvun kasvu antoi aiheen kokonaisvaltaiseen ympäristön suunnitteluun, ja vuonna 1952 valmistui Meurmanin ja Ervin suunnittelema Oulun ensimmäinen yleiskaava. Kaavasunnittelu perustui Meurmanin kirjaan Asemakaavaoppi (1947), joka taas perustui puutarhakaupunkiperiaatteeseen ja lähiöteoriaan. Niiden mukaan kaupunki jakaantuu erillisiin, viheralueiden erottamiin asumakuntiin, jotka jakautuivat edelleen lähiöihin. Asumakunnat sijoittuivat kaupungin liikekeskuksen ympärille. Oulussa keskikaupunki muodosti yhden kolmesta asumakunnasta ja oli samalla liikekeskus. Rannat ja suistoalueen saaret osoitettiin puisto- ja virkistysalueiksi. Kaavalla oli ratkaiseva merkitys Oulun kaupunkirakenteen kehittämisessä seuraavina vuosikymmeninä.

Ydinkeskustan nopeatahtinen uudistuminen heijasteli kaupungin nopeaa kasvua. Oululla oli hyvä sijainti liikenteen kannalta ja perinteitä Pohjois-Suomen hallinto-, kauppa- ja koulukaupunkina. Myös yhteiskunnan rakenne muutoksen aiheuttama muuttoliike maalta kaupunkiin, suurten teollisuuslaitosten sijoittaminen kaupunkiin sekä alueliitokset kasvattivat asukaslukua. 1960-luvulla ennustettiin, että Oulun väkiluku kasvaa vuoteen 1985 mennessä 58000 asukkaasta 136000 tai jopa 152000 asukkaaseen.

1947
asemakaava-
muutos
O.-l. Meurman
A. Ervi

1952
yleiskaava
O.-l. Meurman
A. Ervi

1950

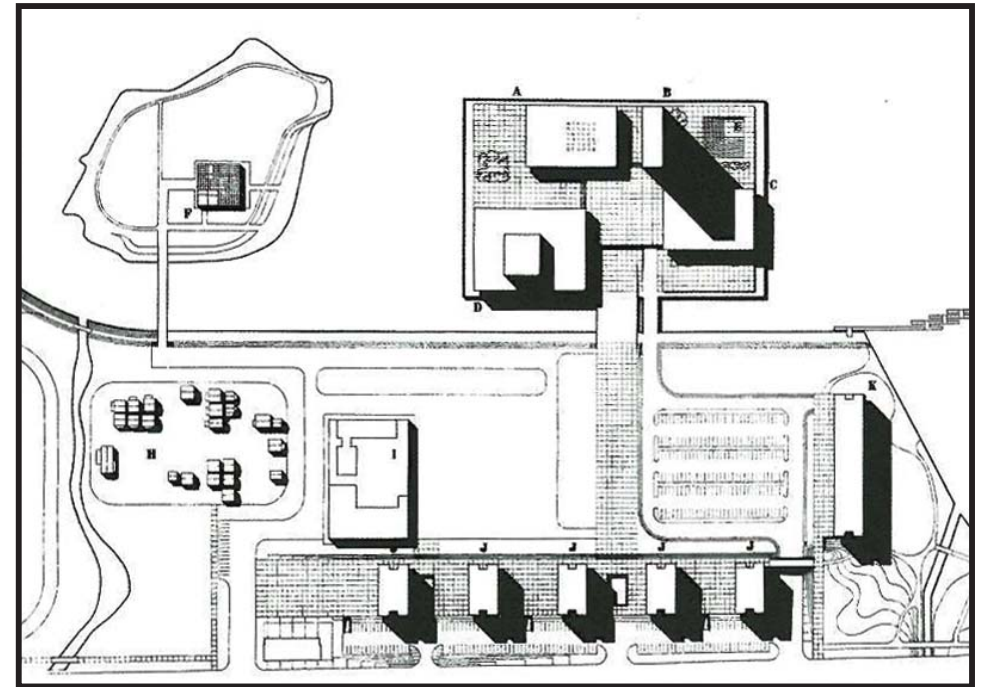
Asukasluvun kasvua seurasi liikennemäärän kasvu. 1960-luvun lopulla autokaupungin haitat alkoivat jo ilmetä ja kaupunkisuunnittelun keskeiseksi opiksi nousivat autoliikenteestä erotetut jalankulkuväylät. Tähän periaatteeeseen pohjautuva koko Oulun kattava jalka- ja pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma valmistui vuonna 1972. Keskustassa autoistuminen näkyi etenkin kadunvarsipaikoituksen lisääntymisessä, jota varten katuja levennettiin vetämällä rakennuksia sisään vanhasta katulinjasta. Myös kortteleiden sisäpihoja otettiin pysäköintikäyttöön.

UUSRUUTUKAAVA JA KOMPAKTI KAUPUNKI

1930-50-lukujen periaatteita alettiin kyseenalaistaa 1960-luvulla. Asumista ja muita toimintoja yhdistävää kompaktiluuta pidettiin vastapainona metsälähiöille. Sodan ja jälleenrakennuksen rasituksista oli päästy eroon, ja Suomessa vallitsi voimakas usko teknologian ja talouskasvun luomiin mahdollisuuksiin. Asutuspula oli silti edelleen todellinen ongelma ja se pyrittiin ratkaisemaan uuden tehokkaan ja standardointiin perustuvan rationalistisen arkkitehtuurin avulla. Kaupunkisuunnittelun alalla tämä tarkoitti samanlaisia monistettavia elementti- ja tyyppitaloja ja tyyppikortteleiden toistoon perustuvaa ruutukaavaa. Kaupungin toiminnot voitiin nähdä päällekkäisinä verkostoina, ja ruutukaavalla ajateltiin saatavan tehokkaampaa, elävämpää ja kaupunkimaisempaa ympäristöä. Elementtitalojen rakentamisessa nosturien radat määräisivät talojen paikat ja rakennussuunnittelussa vallalla ollut moduulijattelu vietiin myös asemakaavoihin. Oulussa niin sanottuun uusruutukaavaan pohjautuvia asuinalueita rakennettiin pääasiassa keskustan ulkopuolelle ja ne olivat suhteellisen omakotitalovaltaisia, kuten Rajakylän ja Pyykösjärven asuinalueet.

TORINRANNAN MODERNI MONUMENTAALIKESKUS

Toisen maailmansodan jälkeen kaupunkisuunnittelussa heräsi myös tarve uudenlaiselle, julkiselle monumentaaliarkkitehtuurille. Oulun torinrannan moderni monumentaalikeskus on Oulun merkittävimpiä moderneja kaupunkisuunnittelullisia kokonaisuuksia. Se syntyi kaupungin 1962 järjestämän kulttuuri- ja hallintokeskuksen suunnittelukilpailun pohjalta. Kilpailun voittaneiden arkkitehtien Marjatta ja Martti Jaatisten asemakaava vahvistettiin 1965. Suunnitelma, jonka tieltä olisi pitänyt purkaa Rantakadun korttelit, toteutui vain osin. Jaatisten saarelle suunnitteleminen teatterin ja kirjaston lisäksi toriaukion koillislaidalla olevaa hotelliä pidetään suunnitelman osana, vaikka paikka oli Jaatisten suunnitelmassa varattu valtion virastotalolle.

havainnepiirros

1965
torinrannan
asemakaava
M.&M. Jaatinen

1969
Heinäpään
saneerauskaava

1970

HEINÄPÄÄN SANEERAUSKAAVA

Oulun keskusta-alueella rationalistista uusruutukaava-ajattelua kuvastaa parhaiten Heinäpään saneerauskaava, joka vahvistettiin 1969. Asemakaava koski kaupunginosia III, VI ja V. Alue oli tuolloin ehyt, klassismia heijastelava puutalokaupunginosa rehevine umpikortteleineen. Kaavan taustalla oli taloudellinen kasvu ja tehokkaampi maankäyttö. Alueelle rakennettiin 3-5-kerroksisia kerrostaloja. Säilyneeseen Koiton puutalokortteliin esitettiin kymmenkerroksista rakennusta, joka jäi toteutumatta. Tuon ajan kaavoitushanteiden mukaisesti vanhaan ruutukaavaan sovitettiin puoliavoin, väljyyttä ja valoa antava korttelirakenne. Siten alkuperäinen katuverkko säilyi, mutta katuja levennettiin kadunvarsipysäköintiä varten. Puistoja korvattiin väljillä korttelipihoilla, jotka tosin muuttuivat parkkialueiksi automäärän kasvaessa.

RATIONALISMIN KRITIIKKI JA RAKENNUSSUOJELU

1960-luvulla kaupunkisuunnittelu oli perustunut paljolti kasvun ja tehokkuuden tavoitteluun. 1970-luvun lopulla kaupungistuminen hidastui ja Oulun keskustan väkiluku laski. Keskustasta muutettiin tuolloin lähiöihin, kuten Puolivälinkankaalle ja Kaukovainiolle. Samaan aikaan tiukkailmeinen modulikaavoitus ja vanhoihin ruutukaavoihin sovitettu pelkistetty betonielementtirakentaminen alkoivat saada osakseen kritiikkiä. Paineet kaupungin rakentamisesta ja kehittämisestä liikekeskukseksi olivat johtaneet vanhojen rakennusten purkamiseen. 1964 tuli voimaan laki kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten suojelusta. Tuolloin huomio kiinnitettiin Oulussa erityisesti Franzénipuistoa ympäröivään vanhaan monumentaalikeskukseen. 1970-luvulle tultaessa yleinen asenne alkoi muuttua, ja esimerkiksi Raumalla ja Porvoossa päätettiin säilyttää kokonaisia puutalokortteleita.

Oulussa Rantakadun rakennusten suojelun puolesta syntyi kansanliike, ja Rantakadun alkupään talot päätettiin säilyttää vuoden 1978 asemakaavalla. Rantakadun suojeltujen rakennusten joukko sai jatkoa vuonna 1989, kun ympäristöministeriö hyväksyi kortteleita 3 ja 4 koskevan suojelevan kaavan.

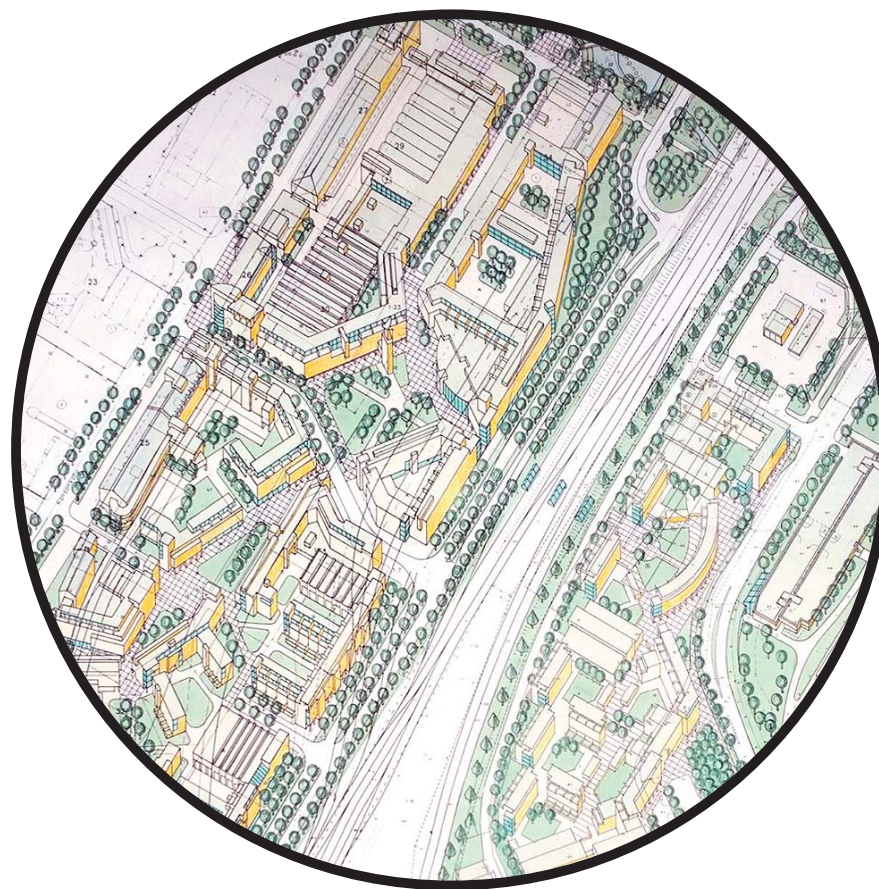
2.3 1980-1990 POSTMODERNISMIN AIKA

Romanttiset kaavoitusperiaatteet omaksuttiin uudelleen; umpikorttelit ja rajatut katutilat, tilasarjat, hierarkkiset korostukset sekä akselit palasivat kaavoitukseen. Tehokkuuden ja rationalismin tilalle kaupunkisuunnittelun ihanteiksi vaihtuivat ihmisen ja luonnon huomioiminen ja energian säästö. Postmodernismiin kuului kaupunkitilan tutkiminen historiallisten esimerkkien, kuten vapaasti rakentuneiden keskiaikaisten kaupunkien kautta. Myös esimerkiksi Camillo Sitten oppeja sekä Eliel-Saarisen ja muiden jugendkauden mestarien töitä tutkittiin ahkerasti.

Asuinalue rakentamisessa pyrittiin monimuotoisuuteen metsälähiöiden sijaan. 1980-luvun kuluessa laadittiin suuri joukko pientaloalueiden asemakaavoja, jotka perustuivat hyvin organisaatioon ja luonnon muodoista lähteviin muotoihin. Arkkitehtuurin alalla syntyi paljon mainetta saavuttanut "Oulun koulun" regionalistinen tyylisuunta.

Kaavoituksen keskeisiksi tehtäviksi tuli kaupunkirakenteen tiivistäminen ja täydentäminen. Keskustan kehittämistä leimasi 1980-luvulla säästä riippumattomia sisäyhteyksiä korostava "talvikaupunkiteema". Ydinkeskustan kortteleiden sisäosia otettiin käyttöön mm. kattamalla niitä liikehuoneistojen laajennuksiksi, ravintoloiksi ja yhdyskäytäviksi. Keskustan kortteleiden ullakoista tuli kysyttyjä laajennuskohteita asuinhuoneistoille. Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 kaavassa osoitettu kävelykatu Rotuaari avattiin 1987.

Umpikorttelit palasivat Ouluun Myllytullin aatekilpailun vuonna 1984 voitaneen Juhani Bomanin ehdotuksen myötä. Ehdotuksessa oltiin kiinnitetty huomiota jalankulkijan asemaan ja julkisten tilojen mitoittamiseen. Junaradan varrella sijaitseva Etu-Lyötyn alue tuli suunniteltavaksi pian Myllytullin kilpailun jälkeen. Esko Puijolan toimiston laatima asemakaava oli nykyistä Etu-Lyöttyä selkeämmin postmodernistinen useiden aukoiden sarjoineen. Lyötystä päädyttiin alusta alkaen Myllytullia kovempaan tehokkuuteen.

aksonometria

1989
Myllytullin
asemakaava
Juhani Boman

1992
Etu-Lyötyn
asemakaava
Esko Puijola

1980

1990

2.4 KESKUSTA 1990-LUVULTA NYKYPÄIVÄÄN

1990-luvulla ja siitä eteenpäin Oulun keskustan kaupunkirakennetta on edelleen pyritty tiivistämään täydennysrakentamisen avulla. Esimerkiksi Meritulli rakennettiin pääasiassa entisen Keskuskentän paikalle, kun urheilutoiminnot siirrettiin Raksilaan 1990-luvulla. Tavoitteena on ollut parantaa kaupunkikuvaa ja vetovoimaisuutta sekä liittää kaupunkirakenne Oulujoen suistoon. Kiikelinsaaren ja kaupungin rannan välinen uoma laajennettiin kanavaksi. Samalla suola-aitat siirrettiin rantabulevardin varrelle myymälä- ja ravintolatiloiksi ja kauppatori jäsenneltiin uudelleen.

Heinäpäätä täydennysrakennetaan kerrostaloja korottamalla ja rajaamalla pihoja uusien rakennuksien, aidojen ja istutuksien. Hollihakaan suunnitellaan alueen ominaispiirteet ja avoimet vapaa-ajanalueet säilyttävää, korkeatasoista lisärakentamista. Etu-Lyöttyä on rakennettu 2000-luvulla ruutukaavakeskustan korttelirakennetta mukailleen.

Erityisesti Etu-Lyötyn ja Meritullin asuinalueilla on nähtävissä nykyajalle tyypillinen muutos korttelien mittakaavassa. Oulun ruutukaavakeskustan alueelle tyypillinen, puukaupunkiaikaiseen tonttijakoon perustuva pienimittakaavaisuus on paikoin vaihtunut suurtontteiden yhtenäisiin rakennusmassoihin. Ilmiö selittyy ainakin osin sillä, että rakennukset ovat kerros-luvultaan aiempaa korkeampia ja vaativat siten laajempia piha-alueita riittävän valonsaannin turvaamiseksi.

2000-luvulla keskustaa kehitetään Oulun seudun ydinalueena. Liikekorteiteita tiivistetään entisestään ja katuelämää pyritään vilkastuttamaan etenkin jalankulun ja pyöräilyn kannalta. Isokadun katettu Kesäkatu jatkaa 1980-luvulla virinnyttä talvikaupunkiajattelua. Hallituskadulle on avattu pyöräkaistat ja vastaavia on tarkoitus tehdä muuallekin keskustan alueelle. 2015 valmistunut Kivisydän liittyy maanlaajuiseen ja maanalaiseen kallioparkkitrendiin. Maanalaisella, keskitetyllä pysäköinnillä vastataan keskustojen liiketilöiden huoltoliikenteen ja yksityisautoilun pysäköintiongelmien.

Keskustan asemakaavoitus toteutetaan nykyään pienten, usein vain korttelin kokoisten asemakaavojen ja niiden muutosten kautta. Alueen kokonaisvaltaista kehittämistä käsitellään parhaillaan valmisteilla olevassa Keskustavisio 2040 -suunnitelmassa.

2000

2016

3 RUUTUKAAVA-ALUEEN MODERNI RAKENNUSKANTA

Oulun ruutukaavakeskustan rakennuskanta on monikerroksista ja vaihtelevaa. Tähän inventointiin kuuluvia yksittäisiä rakennuksia oli noin 360 kappaletta, joka on noin 60 % inventointialueen rakennuksista. Rakennusten ikä vaihteli reilusta sadasta vuodesta pariinkymmeneen vuoteen ja lisäksi alue sisältää niin käyttötarkoituksensa kuin rakennustapansa puolesta varsin erityyppisiä rakennuksia.

Kirjavia kohdejoukkoa analysoitiin muun muassa teemakarttojen ja typologisoinnin avulla. Analysoinnilla taas luotiin pohja kohteiden arvottamiselle.

Seuraavilla sivulla ruutukaavakeskustan rakennuskanta on esitetty analyysikartoilla. Kartat kuvaavat rakennusten valmistumisaikaa, tyyliä, käyttötarkoitusta ja säilyneisyyttä. Inventoinnin yhteydessä koottiin myös rakennusten suunnittelijatiedot, jotka on esitetty kartalla 8 sivuilla 38-39.

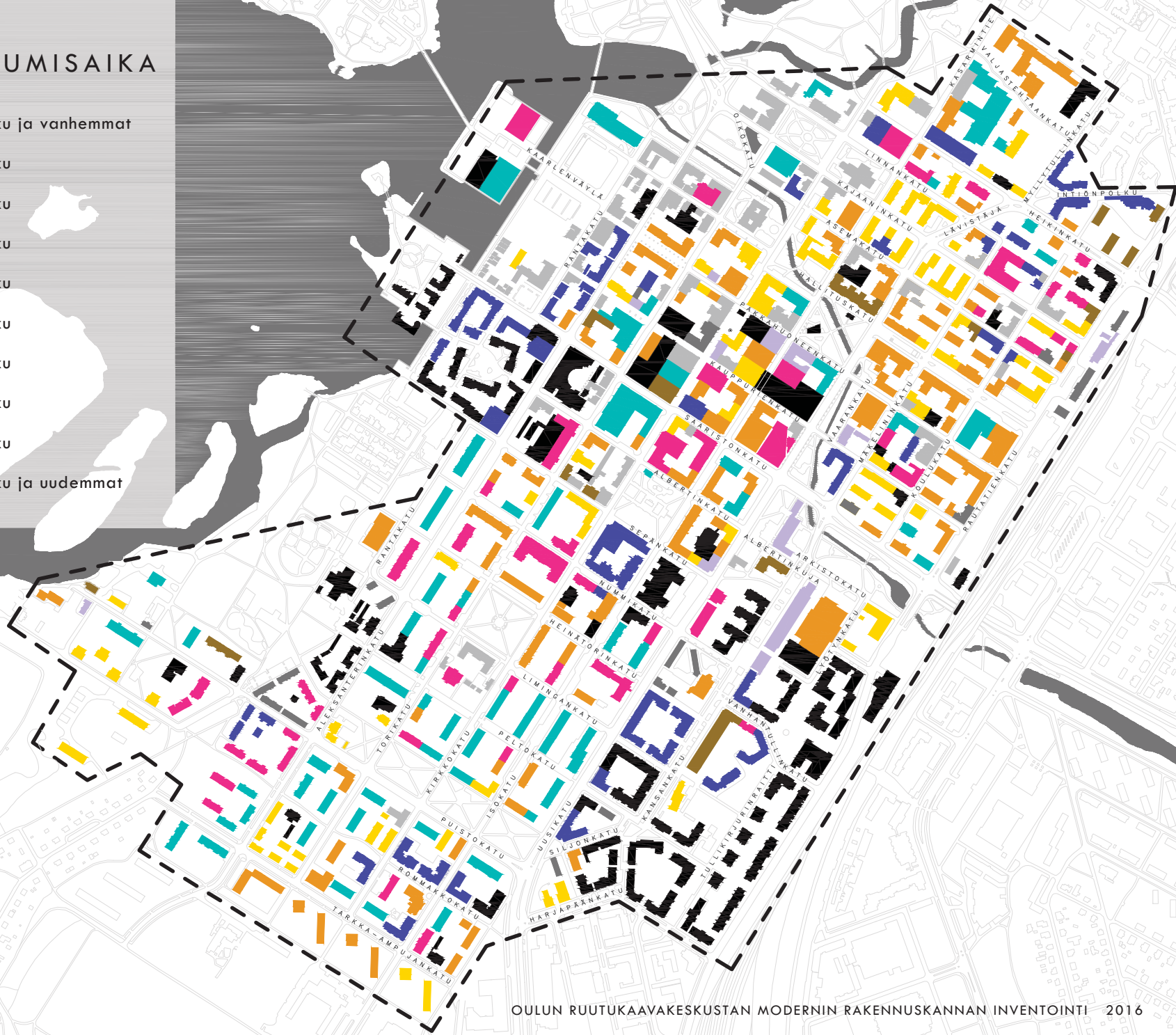
Kartoilla esiintyvät mustat rakennukset ovat pääsääntöisesti niitä, jotka eivät kuulu tämän inventoinnin ajalliseen rajaukseen, vaan edustavat muita tyyliä kuin modernismiin luettavissa olevia.

VALMISTUMISAIKA

- 1910-luku ja vanhemmat
- 1920-luku
- 1930-luku
- 1940-luku
- 1950-luku
- 1960-luku
- 1970-luku
- 1980-luku
- 1990-luku
- 2000-luku ja uudemmat

KÄYTTÖTARKOITUS

Kartalla esitetyt käyttötarkoitukset kuvaavat inventointialueen nykyistä tilaa. Rakennusten käyttötarkoitus on joissain tapauksissa muuttunut; esimerkiksi Sammakkotalona tunnettu keskuskansakoulu (kohde 3) on toiminut myös sotasairaalana ja viimeksi terveysasemana.

Suurin osa inventointialueen rakennuksista on joko kokonaan tai osittain asuinkäytössä. Heinäpää ja Hollihaka erottuvat selkeimpinä asumiseen keskittyneinä alueina. Ensimmäisen kaupunginosan, Pokkisen alueelle sijoituvan liikekeskuksen ja toisen kaupunginosan Vaaran asuinrakennukset ovat useimmiten yhdistelmiä, joissa katutasoon on varattu liiketilaa ja ylempänä on asuinkerroksia.

SÄILYNEISYYSS

Rakennuksiin tehdään niiden elinkaaren aikana eriasteisia korjaus- ja muutostöitä, jotka vaikuttavat rakennusten ulkomuotoon ja tiloihin. Kaupunkien keskustoissa sijaitsevat rakennukset ovat erityisen alttiita nopealle uusiutumislle muun muassa niiden muuttuvan ja kehittyvän ympäristön vuoksi. Säilyneisyyttä arvioitaessa arvioidaan muutosten laatua ja merkittävyyttä. Arvioinnissa otetaan huomioon niin konkreettisten rakennusmateriaalien alkuperäisyys kuin rakennustyyli. Käytännössä materiaaleja joudutaan monesti uusimaan, mutta säilyneisyyden kannalta merkittävää on, uusitaanko ne alkuperäistä vastaavalla tavalla vai korvataanko ne uudentyypisillä materiaaleilla.

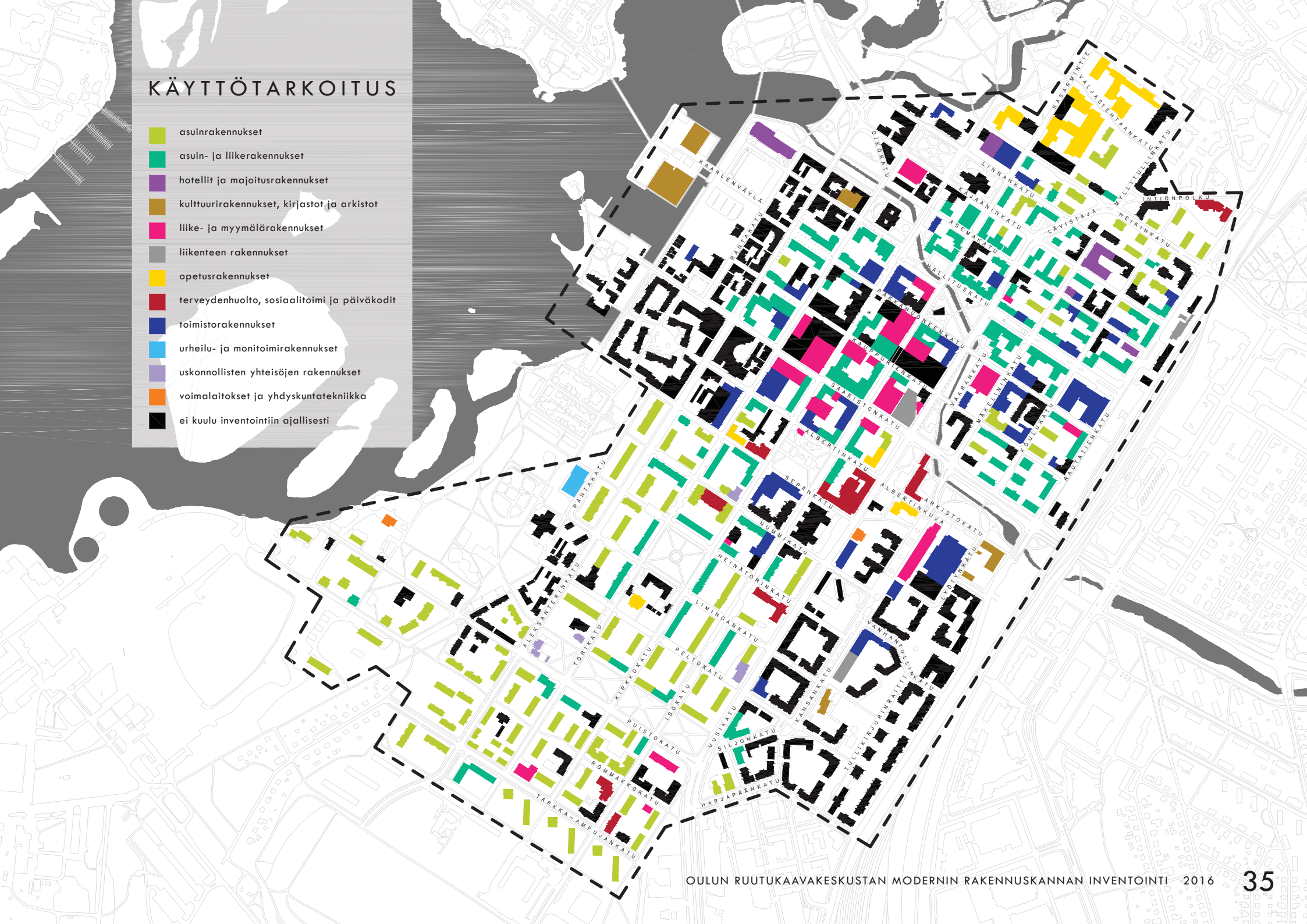
Tässä inventoinnissa rakennusten säilyneisyyttä tarkasteltiin pääasiassa julkisivujen osalta. Arviointi suoritettiin alustavasti maastokäyntien yhteydessä ja nykyasua verrattiin alkuperäisiin piirustuksiin. Rakennusten säilyneisyyttä kuvaava kartta ja säilyneisyyden arvioimisperusteet löytyvät sivuilta 36-37.

KÄYTTÖTARKOITUS

- asuinrakennukset
- asuin- ja liikerakennukset
- hotellit ja majoitusrakennukset
- kulttuurirakennukset, kirjastot ja arkistot
- liike- ja myymälärakennukset
- liikenteen rakennukset
- opetusrakennukset
- terveydenhuolto, sosiaali- ja päiväkodit
- toimistorakennukset
- urheilu- ja monitoimirakennukset
- uskonnollisten yhteisöjen rakennukset
- voimalaitokset ja yhdyskuntateknikka
- ei kuulu inventointiin ajallisesti

SÄILYNEISYYDEN ARVIOIMISKRITEERIT

Kauppurienkatu, As Oy Inkala

1. ALKUPERÄINEN TAI LÄHES ALKUPERÄINEN

Talotyyppi ja rakennusaika ovat helposti havaittavissa. Suurin osa materiaaleista on alkuperäisiä. Materiaaleja ja rakennusosia on voitu korjata tai maalata alkuperäistä vastaavalla tavalla. Ikkunat ja ovet ovat pääosin alkuperäisiä. Joissain tapauksissa osa ikkunoista ja ovista on uusittu alkuperäinen puitejako säilyttäen. Yksittäinen rakennusosa voi olla rakennusajalle vieras (esim. katemateriaali). Laajennukset ovat talotyypille luonteenomaisia ja alisteisia rakennukselle. Julkisivuissa ei voi olla paksua lisäeristettä, joka jättää ikkunat syvennykseen.

Tarkka-ampujankatu 16

2. TYYLI SÄILYNYT

Talotyyppi ja rakennusaika ovat helposti havaittavissa. Rakennuksen materiaaleja ja rakennusosia on uusittu, mutta tyyli on säilynyt alkuperäiselle uskollisena. Yksittäinen rakennusosa voi olla rakennusajalle vieras (esim. katemateriaali). Ikkunat on uusittu, mutta alkuperäinen puitejako on säilynyt. Parvekkeita on voitu lasittaa. Laajennuksia voi olla, mutta ne eivät vaikuta katunäkymiin, vaan ovat selkeästi alisteisia tai pihan puolella. Julkisivu voi olla lisäeristetty.

As Oy Meriteeri

3. TYYLIMUUTOKSIA

Rakennuksen julkisivut ja katunäkymä ovat muuttuneet julkisivumuutosten tai laajennusten myötä, mutta rakennuksen hahmo ja alkuperäiset osat ovat tunnistettavissa ja erotettavissa myöhemmistä osista. Alkuperäisen osan rakennusaika ja talotyyppi ovat suhteellisen helposti havaittavissa. Rakennuksen materiaaleja ja rakennusosia on uusittu. Ikkunat on pääosin uusittu ja parvekkeita on voitu lasittaa. Rakennukseen on esimerkiksi voitu rakentaa lisäkerros.

Oulun kaupunginteatteri

4. KOKONAISUUS MUUTTUNUT

Päärakennuksen tyyli on säilynyt, mutta kokonaisuuden tyyli on muuttunut. Rakennus kuuluisi luokkiin alkuperäinen tai tyyli säilynyt, mutta hallitseva myöhemmän ajan rakennus tai laajennus muuttaa selvästi rakennuksen hahmoa tai kokonaisuuden ilmettä ja vaikuttaa katunäkymiin. Rakennuskokonaisuus ei ole rakennusajankohdalle tyyppillinen. Rakennus on esimerkiksi voitu yhdistää viereisiin rakennuksiin laajennuksilla.

Weckmanin talo, Kirkkokatu 26

5. TYYLI MUUTTUNUT MERKITTÄVÄSTI

Muutosten myötä rakennus edustaa muuta kuin rakennusaikansa tyyliä tai ei ole rakennusajankohdalle tai alkuperäiselle tyyliille ominainen. Talotyyppiä ja rakennusaikaa ei ole helppo havaita. Rakennuksen alkuperäinen ilme on hävinnyt rakennuksen laajennusten, verhousten ja materiaalivaihdosten myötä. Materiaalit on suurelta osin vaihdettu alkuperäiselle tyyliille vieraisiksi. Ikkunat on useimmissa tapauksissa uusittu ja puitejakoa on muutettu.

- ① arkkitehtitoimisto Aino Kallio–Ericsson
- ② Alvar Einar Talvisara / arkkitehtitoimisto A. E. Talvisara
- ③ arkkitehtuuritoimisto Antti Rissanen Ky
- ④ Arkkitehtuuritoimisto Autio ja Paasonen
- ⑤ arkkitehtitoimisto Blomstedt & Penttilä
- ⑥ arkkitehtitoimisto Eero Huotari
- ⑦ arkkitehtiyhtymä Eero Huotari ja Martti Väisänen
- ⑧ Arkkitehtuuritoimisto Eija ja Olli Saijonmaa
- ⑨ arkkitehtitoimisto Eino Tuompo
- ⑩ arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela
- ⑪ arkkitehtitoimisto Harju & Karjalainen
- ⑫ arkkitehtitoimisto Holma, Lerber & Roininen
- ⑬ arkkitehtitoimisto Holma & Vuolteenaho
- ⑭ arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Ky
- ⑮ arkkitehtitoimisto Jouni Koiso–Kanttila
- ⑯ arkkitehtitoimisto Kaija ja Heikki Siren
- ⑰ arkkitehtitoimisto Laatio Oy
- ⑱ arkkitehtitoimisto Lappi–Seppälä ja Martas Oy
- ⑲ arkkitehtitoimisto Marjatta ja Martti Jaatinen Oy
- ⑳ arkkitehtitoimisto Martti Väisänen Oy
- ㉑ arkkitehtitoimisto Matti Hakala
- ㉒ arkkitehtitoimisto Ojanperä ja Saunaluoma
- ㉓ arkkitehtitoimisto Olli Kivinen
- ㉔ arkkitehtitoimisto Pirkko ja Risto Lämsä
- ㉕ arkkitehtitoimisto Risto Harju Ky
- ㉖ arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski
- ㉗ arkkitehtitoimisto Sirkka ja Aarne Piirainen
- ㉘ arkkitehtitoimisto Triarc
- ㉙ arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen / UKI Arkkitehdit Oy
- ㉚ arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky
- ㉛ Arkkitehtuuritoimisto Karjalainen Palovaara
- ㉜ arkkitehtitoimisto Juha Pasanen ky
- ㉝ August Rönkönharju, rakennusmestari
- ㉞ Aarne Ehojoki, arkkitehti
- ㉟ Aarne Ervi, arkkitehti
- ㊱ Aili ja Niilo Pulkka, arkkitehti
- ㊲ Bruno Laakso/Keskusosuusliike Hankkija r.l.
- ㊳ Eero A. Kajava, arkkitehti
- ㊴ Eino Pitkänen, arkkitehti
- ㊵ Erkki Huttunen, arkkitehti (hoks myös SOK!)
- ㊶ Gustaf Strandberg, arkkitehti
- ㊷ Heikki Taskinen, arkkitehti
- ㊸ Heimo Kautonen, arkkitehti
- ㊹ Iiro Tukkiila, arkkitehti
- ㊺ Ilkka Roininen, arkkitehti
- ㊻ Jalmari Peltonen, arkkitehti
- ㊼ Jooseppi Juntunen
- ㊽ Kaarlo Borg, arkkitehti
- ㊾ Keijo Veikkola / Suunnittelutoimisto Veikkola Ky
- ㊿ Liisa Oikkonen, arkkitehti
- ① Marjatta Laosmaa, arkkitehti
- ② Martta ja Ragnar Ypyä, arkkitehti
- ③ Martti Heikura, arkkitehti
- ④ Martti Heikura ja Niilo Mattila, arkkitehti
- ⑤ Matti Karhula, Oulun Studio Arkkitehdit
- ⑥ Mikko Huhtela, arkkitehti
- ⑦ Märta Blomstedt ja Matti Lampén, arkkitehti
- ⑧ Niilo Mattila, arkkitehti
- ⑨ Olavi Kinnunen, rakennusmestari
- ⑩ Reino Österman, arkkitehti (ylikkulisilta: Laatio, julkisivu: Arkton Oy)
- ⑪ Runar Finniä, arkkitehti
- ⑫ Sampo Valjus, arkkitehti
- ⑬ Seppo Valjus, arkkitehti / arkkitehtitoimisto Seppo Valjus Ky
- ⑭ Usko Ojonen, arkkitehti (1970-luvun asu Arkkitehtuuritoimisto Seppo Valjus Oy)
- ⑮ Veikko Juntunen, arkkitehti / arkkitehtitoimisto Veikko Juntunen Ky
- ⑯ Veijo Kerola, arkkitehti / arkkitehtitoimisto Veijo Kerola Ky
- ⑰ Veikko Kyander, arkkitehti
- ⑱ Veikko Malmio & Co. / Veikko Malmio, arkkitehti
- ⑲ Suunnitteluryhmä Lehtinen Martikainen Pesola
- ⑳ Arkton Suunnitteluryhmä Oy Lehtinen Martikainen
- ㉑ Keskus–Sato Oy
- ㉒ rakennusinsinööri-toimisto Eino Niemelä
- ㉓ rakennustoimisto Lauri Tervo Ky
- ㉔ SOK:n rakennusosaston arkkitehti Armas Lehtinen
- ㉕ SOK rakennusosasto arkkitehti Erkki Huttunen
- ㉖ SOK:n rakennusosaston arkkitehti Pauli Lehtinen
- ㉗ Surako Oy
- ㉘ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉙ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉚ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉛ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉜ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉝ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉞ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ㉟ Suunnittelu Oy E. Niemelä
- ① Kulutusosuuskuntien Keskusliiton arkkitehtiosasto, M. Kivijärvi
- ② Kulutusosuuskuntien Keskusliiton arkkitehtiosasto, Paavo Lehtinen & Georg Jägerroos
- ③ Rakennusliike Insinöörirakentajat Oy
- ④ Rakennushallituksen suunnitteluosasto
- ⑤ Suomen Gummitehdas Oy:n rakennusosasto
- ⑥ OTK:n arkkitehtiosasto
- ⑦ rakennusmestari Sainio
- ⑧ Suunnittelu Oy TP?
- ⑨ Tauno Salo ja Mauri Karkulahti
- ⑩ ei kuulu inventointiin ajallisesti
- ⑪ suunnittelijasta ei tietoa

RAKENNUSTYYLIT

Osa rakennuksista on kokenut suuriakin muutoksia, joten varsinaisen rakennusajankohdan sijaan rakennuksia tarkasteltiin niiden nykyiseen ulkoasuun pohjautuvan luokittelun mukaan. Esimerkiksi joihinkin 1960-luvun liikerrakennuksiin on tehty seuraavina vuosikymmeninä mittavia julkisivumuutoksia, joiden myötä niiden ulkoarkkitehtuuri edustaa tyyliltään pikemminkin postmodernismia kuin rationalismia. Tästä syystä valmistumisaikaa ja rakennustyyliä kuvaavissa kartoissa on nähtävissä muutamia eroavaisuuksia. Lisäksi rakennusten usein vasta jälkikäteen määriteltävissä olevat tyylipiirteet noudattavat vuosikymmenten rajapyykkejä suunnilleen yhtä usein kuin eivät.

Inventointikohteet jaettiin tyylin mukaan viiteen pääryhmään:

- 1930-1940-luvun funktionalismi
- 1945-1959 jälleenrakennuskausi
- 1960-luvun rationalismi
- 1970-luvun rationalismi
- 1980-luvun postmodernismi ja regionalismi

Tämän lisäksi kunkin pääryhmän rakennukset jaettiin vielä rakennustypologioiden mukaan, jotka määriteltiin tapauskohtaisesti esimerkiksi rakennustavan tai julkisivutyypin perusteella.

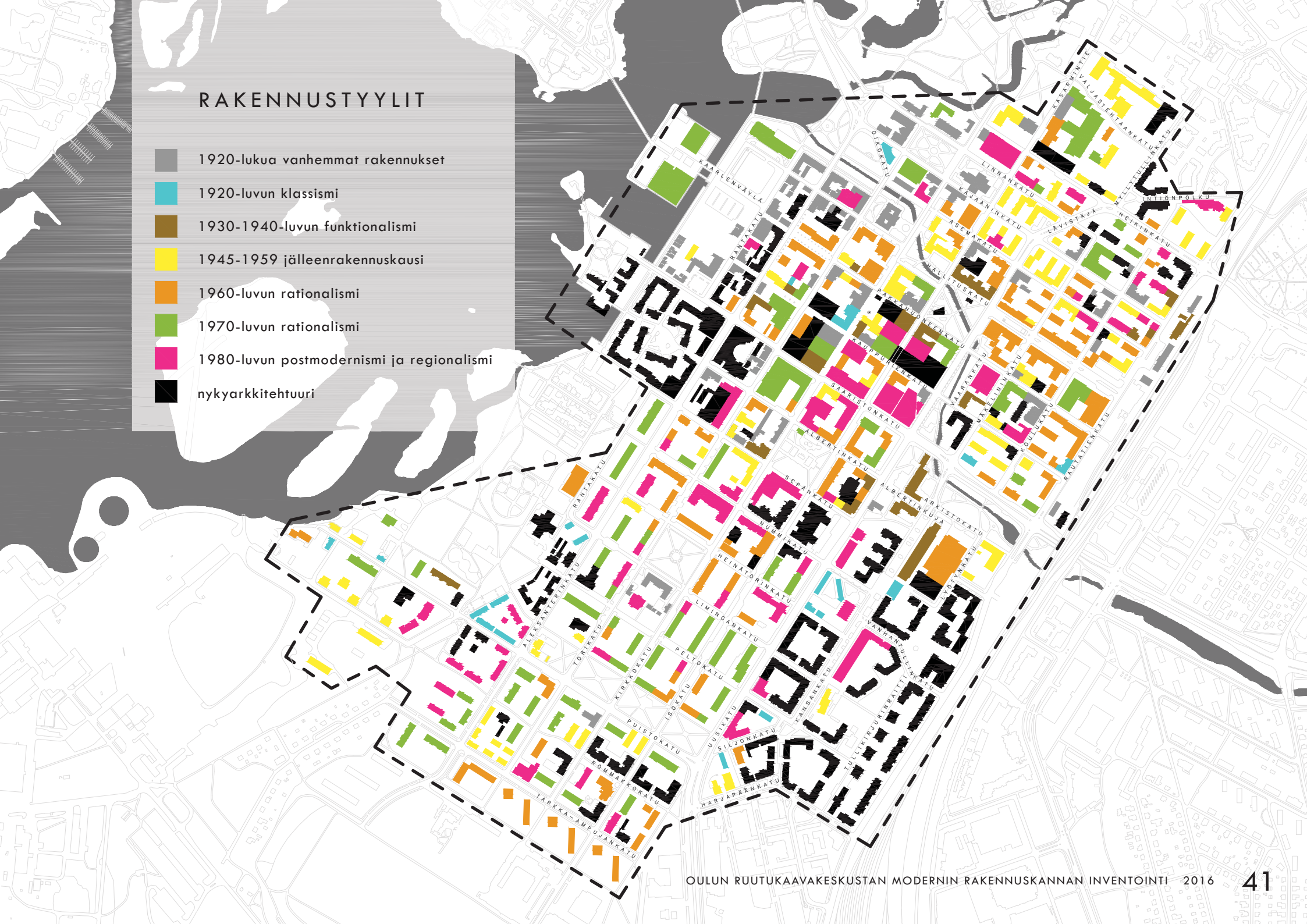
Kartalla on esitetty 1920-luvun klassismia edustavat rakennukset omana ryhmänään havainnollisuuden vuoksi, vaikka ne eivät kuulukaan inventointiin. Kyseisen aikakauden rakennusten voidaan katsoa ennakoineen tulevan funktionalismin selkeitä linjoja.

Eri tyylikausien rakennuskantaa on esitelty tarkemmin sivulta 42 alkaen.

RAKENNUSTYYLIT

- 1920-lukua vanhemmat rakennukset
- 1920-luvun klassismi
- 1930-1940-luvun funktionalismi
- 1945-1959 jälleenrakennuskausi
- 1960-luvun rationalismi
- 1970-luvun rationalismi
- 1980-luvun postmodernismi ja regionalismi
- nykyarkkitehtuuri

3.1 1930- JA 1940-LUVUN FUNKTIONALISMI

Maailmansotien väliset vuosikymmenet olivat taloudellisesti epävaakata aikaa vasta itsenäistyneessä Suomessa, mikä heijastui rakentamisen määrään. Funktionalismi oli uusi ilmiö, ja 1920-luvulla vallalla ollut klassismi vaikutti Suomessa vielä 1930-luvulla arkkitehtuuriin, minkä vuoksi tuon ajan rakennuksissa on nähtävissä molempien tyylien vaikutteita. 1940-luvulla toinen maailmansota keskeytti rakentamisen jatkumon.

Oulun ruutukaava-alueen rakennuskannan osalta huomattavia arkkitehteja olivat mm. Gustaf Strandberg, Eino Pitkänen ja Erkki Huttunen.

RAKENNUSTEN SIOJITTUMINEN INVENTOINTIALUEELLE

Oulun ruutukaavakeskustassa on yhteensä parikymmentä 1930- ja 1940-luvun funktionalismia edustavaa rakennusta. Rakennukset ovat sijoittuneet kaupunkirakenteeseen pääasiassa yksittäin ja suhteellisen hajanaisesti. Rakennukset on esitetty kootusti sivun 43 kartalla.

Arvokkaiksi tunnistetut funktionalistiset rakennuskohteet on lueteltu kohde-korteilla kappaleessa 4.3.

RAKENNUSTEN OMINAISPIIRTEET

Inventointialueen funktionalistisiin rakennuksiin kuuluu muun muassa kaupunkikerrostaloja, sairaalarakennuksia sekä liike- ja toimistorakennuksia. Suurin osa niistä on rakennettu vanhan umpikorttelirakenteen mukaisesti modernismin aatesisältöön kuuluvan avoimen korttelirakenteen sijaan. Toiminnallisuuden korostamiseen pohjautuvat funktionalismin periaatteet ilmenevät inventointialueen rakennuskannassa enimmäkseen rakenteissa, detaljeissa ja julkisivujen jäsentelyssä. SOK:n konttori- ja varastorakennus (kohde 8) edustaa erityisen hyvin varhaisen funktionalismin suunnitteluperiaatteita niin rakenteen, massoittelemalla kuin julkisivujen osalta.

Rakentamisessa erityisesti teräsbetonista tuli funkiksen myötä suosittu materiaali. Rakennuksen sisäosiin sijoitettavat kantavat pilarirungot mahdollistivat vapaasti sommiteltavat nauhaikkunajulkisivut. 1930-40-luvuilla nauhaikkunoita käytettiin etenkin tehdas- ja varastorakennuksissa, ja vasta myöhemmin ne yleistyivät myös asuinrakentamisessa. Lähes jokaisessa Oulun ruutukaavakeskustan funkisrakennuksessa on yksittäisistä aukkoikkunoista koostuvat ikkunasarjat, joiden koko ja muoto voi vaihdella rakennuksen toimintojen mukaan. Rakennusten tyypillisin julkisivumateriaali on sileä rappaus, mihin ODL:n korttelin punatiilipintaiset sairaalarakennukset (kohteet 7 ja 26) tekevät poikkeuksen.

Funktionalististen rakennusten massoittelemalla perustuu yksinkertaisiin, laatikkomaisiin osiin. Rakennuksissa on usein tasakatto tai loiva auma- tai harjakatto, joka antaa vaikutelman tasakatosta maan tasosta katsottaessa. Asuinrakennusten julkisivuja jäsentävät tyypillisesti suorakulmaiset erkkerit. Asuntokohtaiset parvekkeet ovat harvinaisia, ja sirot, metallikaiteiset parvekkeet on yleensä sijoitettu porraskäytävien yhteyteen.

3.2 JÄLLEENRAKENNUSKAUSI 1945-1959

Toisen maailmansodan jälkeisellä jälleenrakennuskaudella funktionalismin aatteet alkoivat vaikuttaa suomalaiseen kaupunkisuunnitteluun kokonaisvaltaisemmin kuin aiemmin. Oulun keskusta oli vaurioitunut pahoin sodan pommituksissa, ja kaupunkia rakennettiin Otto-livari Meurmanin ja Arne Ervin laatiman vuoden 1947 asemakaavan mukaan, josta on kerrottu tarkemmin sivulla 27. Sodan jälkeisen pula-ajan modernistista arkkitehtuuria leimasivat säännöstelyn tuoma niukkuus ja romantismi.

Oulun ruutukaava-alueen rakennuskannan osalta huomattavia arkkitehteja olivat mm. Martti Heikura, Uki Heikkinen ja Mikko Huhtela.

RAKENNUSTEN SIOJITTUMINEN INVENTOINTIALUEELLE

Jälleenrakennuskauden rakennukset ovat sijoittuneet eri puolille Oulun ruutukaavakeskustaa. Yhtenäisinä rakentuneita ja säilyneitä kokonaisuuksia muodostavat etenkin tuomiokirkon kaakkoispuolella, Lävistäjän läheisyydessä sijaitsevat Pommikorttelit (pienalue D) sekä Hollihaassa sijaitsevat Oulu Oy:n asuinrakennukset (pienalue S). Ruutukaava-alueen koillisosassa sijaitsevat Heikinkadun rautatieläisten asunnot (pienalue B) ja Heinäpään puukerrostalot (pienalue U) koostuvat pienemmistä, yhtenäisistä pihapiireistä. Rakennukset on esitetty kootusti sivun 46 kartalla.

Arvokkaiksi tunnistetut jälleenrakennuskauden rakennuskohteet on lueteltu kohdekorteilla kappaleessa 4.3.

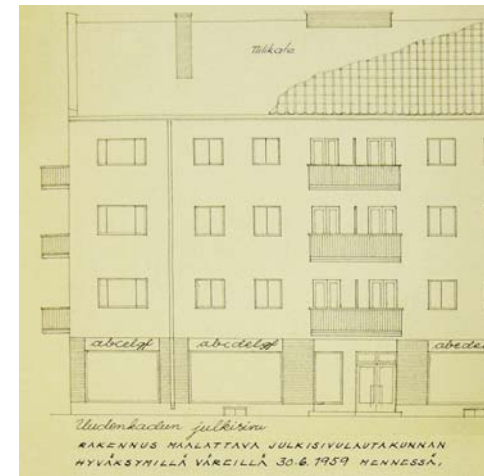
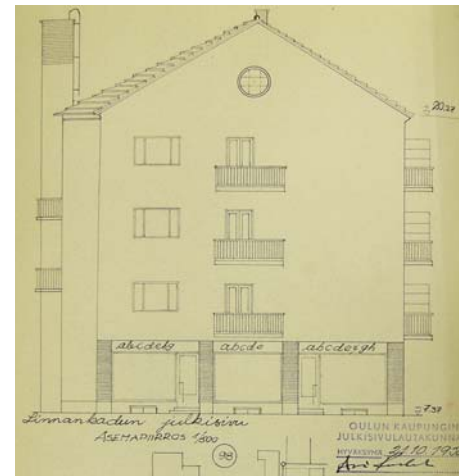

RAKENNUSTEN OMINAISPIIRTEET

Suurin osa inventointialueen jälleenrakennuskauden kohteista on asuinrakennuksia. Useassa aikakauden kaupunkikerrostalon on myös tilaa kivijalkaliikkeelle. Jälleenrakennuskaudella Oulun ruutukaava-alueella alettiin toteuttaa avointa korttelirakennetta, jonka mukaan suurin osa rakennuksista on sijoitettu tontille. Etenkin liikekeskustan alueella on kuitenkin jälleenrakennuskauden aikaisia, perinteiseen umpikortteliin liitettyjä rakennuksia.

Sodan jälkeinen pula-aika ja säännöstely heijastuivat rakennusten arkkitehtuuriin: tarkoituksenmukaisuus yhdistyi muodon puhtauteen. Rakennukset ovat pienimittakaavaisia ja suhteellisen yksinkertaisia massoitteeltaan ja detaljoinniltaan.

Kaupunkirakennusten kantavat ulkoseinät on tyypillisesti muurattu tiilestä ja rapattu. Vaalea tai kellertävä rappaus on tavallisin julkisivumateriaali, mihin muutamat punatiiliset varistorakennukset tekevät poikkeuksen. Asuinrakennuksissa on tyypillisesti harjakatto ja pienet, yksittäiset tuuletusluukuilla varustetut aukkoikkunat. Hillitty romantismi näkyy luonnonkiven käytössä; sisäänkäyntejä ja niihin liittyviä porrashuoneiden korkeita ikkunoita korostettiin usein tiili- tai luonnonkivikehyksellä. Porrashuoneiden yhteydessä on edelleen yhteiset tuuletusparvekkeet, joissa on usein sirot pinnakaiteet. Asuinhuoneistojen parvekkeissa umpikaiteet ovat yleisempiä. Julkisivusta erottuvat, viistetyt erkkerit ovat myös tavallisia.

3.3 1960- JA 1970-LUVUN RATIONALISMI

Jälleenrakennuskauden jälkeisessä Suomessa uskottiin lujasti väestön räjähdymäiseen kasvuun ja teknisen kehityksen tuomiin mahdollisuuksiin ongelman ratkaisemiseksi. Ihmiset muuttivat maalta kaupunkiin, ostivat autoja ja vanhaa rakennuskantaa purettiin uuden, modernin rakentamisen tieltä. Rakennustekniikan kehitys ilmenee rakennustyyppien monipuolistumisessa. Oulun keskustaa rakennettiin edelleen Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 asemakaavan osoittaman avoimen korttelirakenteen mukaisesti. 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa asemakaavasta poikettiin kerroskorkeuksia korottamalla, ja tuona korkean rakentamisen kautena rakentui moni ydinkeskustan maamerkkirakennukseksi noussut tornitalo.

1960- ja 1970-luvuilla useita rakennuksia Oulun ruutukaava-alueelle suunnitelleita arkkitehtitoimistoja olivat mm. Suunnittelu E. Niemelä ja Savolainen & Torvikoski.

RAKENNUSTEN SIOJITTUMINEN INVENTOINTIALUEELLE

Monen muun suomalaisen kaupungin tapaan 1960- ja 1970-lukujen rakennuksia on Oulun ruutukaavakeskustassa lähes joka puolella. Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 asemakaavassa määritellyn pääakselin Hallituskadun varrelle on rakennettu muuta rakennuskantaa korkeampia jalustallisia tornitaloja, kuten Klubitalo. Torinrannassa, Vänmanninsaarella sijaitsevat kaupunginkirjasto ja -teatteri muodostavat Oululle tunnusomaisen, modernin monumentaaliekeskuksen. Heinäpäähän taas on keskittynyt vaatimattomampaa, aikakaudelle kovin tyypillistä asuinrakennuskantaa.

Arvokkaiksi tunnistetut 1960- ja 1970-lukujen rakennuskohteet on lueteltu kohdekorteilla kappaleessa 4.3.

RAKENNUSTEN OMINAISPIIRTEET

Suurin osa inventointialueen 1960- ja 1970-lukujen kohteista on asuinrakennuksia. Rakennustekniikan ja -materiaalien kehitys ja standardointi leimaavat aikakauden rakennuskantaa. Ajan asuntotuotannossa painopiste oli määrällisten tavoitteiden täyttämässä. Arava-ohjeiden mukaan rakennuksissa ja niiden osissa oli pyrittävä mahdollisimman pitkälle vietyyn teolliseen sarjatuotantoon.

Kun kantava runko vaihtui massiivisista ulkoseinistä rakennuksen sisäiseen pilari-palkkirunkoon, niin sisätilojen ohella myös julkisivujen suunnittelu vapautui. Esimerkiksi Postitalossa on käytetty modularistista lasijulkisivujärjestelmää.

Rakennustekniikan kehityksen myötä 1960-luvulla nauhajulkisivuja alettiin käyttää laajasti myös asuinrakentamisessa. Punatiilipäätynen lamellitalo on inventointialueella tyypillinen aikakauden asuinrakennus. Kirjahyllyrakenteen kantaviin päätysiiniin yhdistetyn pilarirungon ansiosta rakennusten pitkät julkisivut voitiin toteuttaa nauhaikkunallisina. Ikkunoiden välit vuorattiin usein kuitusementtilevyllä, joka oli tuolloin uusi innovaatio. Parvekkeet saatiin toteuttaa joko puoliksi tai osin sisäänvedettyinä, mikä sai ne sulautumaan virtaviivaisiin nauhajulkisivuihin.

1970-luvulla elementtitekniikka kehittyi siihen pisteeseen, että rakennusten kantava runko voitiin toteuttaa pitkälle standardoiduista elementeistä. Ikkunat sijoitettiin elementin keskelle. Julkisivumateriaalina on tyypillisimmin betoni tai pesubetoni, tosin joissain rakennuksissa julkisivun pinnassa on punatiili tai punatiililaatta.

Betonin käyttö sekä kantavana rakenteena että julkisivumateriaalina johti betonibrutalismiksi kututun tyylin kehittymiseen. Inventointialueella Postitalon viereen rakennettu Teletalo on tyylin 1970-luvun edustaja. Torinran paikallavaletusta betonista rakennettu veistoksellinen monumentaalikeskus kuuluu tyylin 1960-lukulaiseen kärkijoukkoon.

3.4 POSTMODERNISMI JA REGIONALISMI

Postmodernismi syntyi vastalauseena aikaan ja paikkaan sitoutumattomaksi nähdyin modernismin aatteille. Postmodernismin aatesisältöön kuului paikallisuuden ja elämyksellisyyden korostaminen. Tähän pyrittiin historistisilla, usein leikkimielisillä lainauksilla.

Oulussa 1970-luvun loppupuolella syntynyt Oulun koulu -niminen tyyli on aikakauden merkittävimpiä ilmiöitä valtakunnallisestikin. Se on jaettavissa kolmeen pääsuuntaukseen: paikallisuutta korostava, usein punatiilinen regionalismi, kansainvälinen postmodernismi sekä kansallisromantiikasta innoitteita saava karelianismi.

1980-1990-luvuilla Oulun ruutukaavakeskustan rakennuskantaan ovat vaikuttaneet mm. arkkitehti Heikki Taskinen ja arkkitehtitoimisto Laatio.

RAKENNUSTEN SIOJITTUMINEN INVENTOINTIALUEELLE

1980-luvulla kaupunkisuunnittelun tavoitteeksi oli noussut kaupunkirakenteen tiivistäminen täydennysrakentamisen keinoin. Aikakauden rakennukset ovat sijoittuneet pääasiassa yksittäisinä kohteina eri puolille kaupunkia. Silti liikekeskustan ytimeen, Rotuaaria ympäröiviin kortteleihin on muodostunut 1980-luvun liikerakennusten keksittämä. Muutamat niistä ovat tosiasiassa jo 1960-luvulla rakennettuja liiketaloja, jotka on remontoitu täysin uuteen, postmodernistiseen tyyliin. Huomiota herättävin esimerkki tästä on nykyinen Anttila.

RAKENNUSTEN OMINAISPIIRTEET

Kansainvälistä postmodernismia edustaville rakennuksille on tyypillistä runsas detaljointi, joka muodostaa geometrisista tai yksinkertaistetuista historisista lainauksista koostuvan kokonaisuuden. Tyypillisiä julkisivumateriaaleja ovat harmaa tai värillinen betoni ja erilaiset kaakeloinnit. Väreinä käytettiin usein pehmeitä pastellisävyjä, erityisesti vaaleanpunaista ja -sinistä. Nykyinen Valve on jo aikanaan huomioitu laadukas tyylin edustaja ja esimerkki onnistuneesta pidetystä täydennysrakentamisesta.

Inventointialueella on muutamia 1980-luvulla rakennettuja asuinrakennuksia, jotka jatkavat 1970-luvun rationalistista betonielementtiarkkitehtuuria. Vuosikymmenen vaihtuminen ilmenee lähinnä detaljoinnissa, jossa on viitteitä kansainvälisestä postmodernismista.

Inventointialueen tyylipuhtain punatiilisen regionalismin edustaja on ODL:n kuntotalo. Punatiiltä on käytetty useassa muussakin aikakauden rakennuksessa inventointialueella, ja useassa on myös kansainvälisen postmodernismin elementtejä. Ruutukaava-alueen reunamilla on muutama puujulkisivuinen rakennus, joiden suunnittelu ilmentää aikakauden osin kaksijakoistakin suhtautumista vanhempaan rakennuskantaan. Esimerkiksi Hollihakaan Koiton 1920-luvun korttelin yhteyteen keskittynyt asuinrakentaminen huomioi historiallisen ympäristönsä huomattavalla lämmöllä verrattuna vaikkapa keskustan 1960-luvun liikerakennusten postmodernisointiin.

4 ARVOKKAAT MODERNIT KOHTEET

Arvottamisen, sen tunnistaminen mikä kohteessa on arvokasta ja vaalimisen arvoista, tulisi edeltää kaikkia kohteeseen kohdistuvia toimenpiteitä.

Lähes koko inventointialue määriteltiin paikallisesti arvokkaaksi Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvityksessä. Ruutukaavakeskusta on kerroksinen, historiallinen ja merkittävä Oulun identiteetin kannalta. Alueella on myös valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi todettuja pienalueita ja rakennuksia. Niistä suurin osa on rakennettu jo ennen toista maailmansotaa.

Oulun modernin rakennusperinnön kannalta merkittäviä pienalueita valikoitui tämän inventoinnin yhteydessä 22 ja yksittäisiä rakennuskohteita kaikkiaan 94. Kohteet käsittävät niin liike- ja julkista rakentamista kuin asuinrakentamistakin, ja mukana on myös esimerkiksi kouluja ja terveydenhoitorakennuksia. Kokonaisuutena kohteet kuvastavat Oulun keskusta-alueen modernin rakennusperinteen kehitystä 1920-luvulta 1990-luvun alkuun sekä kehitykseen vaikuttaneita tekijöitä ja ilmiöitä. Arvokkaat pienalueet ja rakennukset esitellään tarkemmin kohdekorkeilla kappaleissa 4.2 ja 4.3.

Kohdeluettelo ei ole suojelulistalla sellaisenaan eikä se myöskään ole täydellinen listaus Oulun modernista rakennuskannasta; tavoitteena on ollut tunnistaa kaupunkisuunnittelua ja kehittämistä varten inventointialueen arvokkaita modernin arkkitehtuurin kohteita.

Inventointityössä on tarkasteltu alueen tämänhetkistä tilannetta ja kohdeluettelo voi tulevien selvitysten perusteella muuttua. Joidenkin kohteiden lähiympäristö on muuttunut huomattavasti ja osa on jopa purettu inventointityön aikana, mikä kuvastaa kaupunkikeskustalle tyypillistä nopeaa muutostahtia. Juuri sen vuoksi olemassa olevaa ympäristöä on tarkasteltava joka kerta uusin silmin mahdollisten muutostöiden yhteydessä.

Arvottaminen tehtiin työpajoissa ohjausryhmän kesken: inventointikohteet käytiin järjestelmällisesti läpi ja määriteltiin erilaisten kohteiden arvot. Arvottamisperusteet on esitelty tarkemmin sivulla 59.

4.1 ARVOTTAMISPERUSTEET

Kohteiden arvottamiskriteerien lähtökohdaksi otettiin Arvokkaita alueita Oulussa I ja II sekä Arvokkaita alueita Oulussa 2015 -selvityksissä käytetty kriteeristö. Kriteerejä muokattiin työn ja arvottamisen edetessä juuri tämän inventoinnin kohteiden arvottamiseen soveltuviksi. Inventointi- ja arvottamiskohteet olivat enimmäkseen rakennuskohteita tai rakennusryhmien muodostamia pienalueita, mikä poikkesi Arvokkaita alueita Oulussa -selvityksistä. Sen vuoksi kriteereihin esimerkiksi lisättiin kriteeri rakennustaiteellinen merkitys.

Arvottamistyössä kohteiden arvoja määriteltiin erityisesti paikallisella tasolla ja oululaisen identiteetin näkökulmasta, vaikkakin tietyt kohteet ovat merkittäviä myös maakunnallisessa tai valtakunnallisessa tarkastelussa.

1. RAKENNUSTAITEELLINEN MERKITYS

Kohde edustaa ansiokkaasti aikakautensa rakentamista, tiettyä arkkitehtonista tyyliä tai rakennustapaa. Arkkitehtonisen laadun lisäksi suunnittelijan tunnettuus, kohteen innovatiivisuus ja kaupunkirakennustaiteellinen laatu sisältävät kriteeriin.

2. HISTORIALLINEN / KULTTUURIHISTORIALLINEN MERKITYS

Kohteella tai alueella on merkitystä historian tai kulttuurihistorian tulkinnassa tai havainnollistamisessa. Se on ollut vaikutuksiltaan heijastava tai välittänyt innovaatioita.

3. KAUPUNKIKUVALLINEN MERKITYS, INTENSITEETTI

Kohde luo tai siihen sisältyy voimakkaita elämyksiä esimerkiksi luonnonmaiseman ja ihmisen vaikutuksen vastakohtaisuuden tai tietyn kaupunkikuvallisesti hallitsevan tai toistuvan tekijän takia.

4. TYYPILLISYYS

Kohde edustaa ajalleen ja/tai paikalleen luonteenomaista tyyppiä ja on sen hyvin säilynyt ja edustava esimerkki.

5. HARVINAISUUS, ERIKOISUUS

Kohde edustaa alunperin vähälukuseksi jäänyttä ryhmää tai on aikojen kuluessa harvinaistunut ja siten uhanalainen.

6. ALKUPERÄISYYS / AUTENTTISUUS

Kohde on säilyttänyt olennaiset syntyhistoriaansa liittyvät piirteensä. Muutokset ovat vähäisiä tai luonteivia.

7. KERROKSISUUS

Kohde sisältää useita eri aikojen elementtejä, jotka muodostavat harmonisen kokonaisuuden. Aluekohde voi esimerkiksi kuvastaa kaupunkirakenteen historiallista kehitystä. Rakennuskohde on valmistuessaan luonut kontrastoivan elementin lähiympäristöönsä.

8. YHTENÄISYYS, LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN

Aluekohde: alue on yhtenäinen, syntynyt lyhyen ajan kuluessa tai samojen historiallisten ja ympäristöllisten edellytysten vallitessa.
Rakennuskohde: kohde liittyy olennaisena osana yhtenäiseen alueeseen.

9. IDENTITEETTI

Kohde on merkittävä oululaisen identiteetin ja erityisesti paikallishistorian kannalta.

4.2 ARVOKKAAT MODERNIT PIENALUEET

Inventointialueelta tunnistettiin 22 pienaluetta, jotka ovat modernin rakennusperinnön kannalta paikallisesti arvokkaita.

Osa pienalueista sisältää paikallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaita rakennuksia. Jotkin pienalueet taas muodostuvat rakennuksista, jotka eivät yksittäisinä omaa erityisiä arvoja, mutta jotka muodostavat yhdessä eheän tai muutoin merkityksellisen kokonaisuuden. Tietyt alueet taas kuvastavat kaupunkikuvan kehitystä ja muodostavat historiallisesti kerroksista kaupunkitilaa. Monet pienalueista koostuvat katujen tai puistojen ympärille rakentuneesta, laadukkaasta modernista rakennuskannasta.

Arvottamisesta ja arvottamisperusteista on kerrottu sivuilla 58-59.

Arvokkaat modernit pienalueet on esitetty kootusti sivun 60 kartalla, jossa näkyvät myös yksittäiset arvokkaat modernit rakennukset. Pienalueet on esitelty tarkemmin seuraavilla sivuilla olevilla kohdekorteilla. Korteilla on kuvaus pienalueesta ja sen erityispiirteistä, listaus alueeseen kuuluvista arvokkaista moderneista rakennuksista sekä alueelle määritellyt arvot. Pienalueiden yhteydessä on myös annettu aluekohtaiset suositukset mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

- A MYLLYTULLIN KOULUKESKITTYMÄ
- B HEIKINKADUN RAUTATIELÄISTEN ASUNNOT
- C RAUTATIENKADUN RAKENNUSRIVISTÖ
- D POMMIKORTTELIT
- E SNELLMANINPUISTON YMPÄRISTÖ
- F PAKKAHUONEENKADUN KATUTILA
- G MODERNI MONUMENTAALIKESKUS
- H KAUPPURIENKADUN KATUTILA, POKKINEN
- I ROTUAARIN KIVI-OULU
- J OTTO KARHIN PUISTON YMPÄRISTÖ
- K HALLITUSKATU
- L KAUPPURIENKADUN KATUTILA, VAARA
- M LYÖTYNPUISTO JA VALKOINEN FUNKIS
- N ODL:N KORTTELI
- O SEPÄNKADUN KATUTILA
- P RANTAKADUN ETELÄISET KORTTELIT
- Q HEINÄTORINPUISTON YMPÄRISTÖ
- R HEINÄPÄÄN RATIONALISMI
- S OULU OY:N ASUINRAKENNUKSET
- T KOITON KORTTELIN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN
- U HEINÄPÄÄN PUUKERROSTALOT
- V TARKKA-AMPUJANKADUN SATO-KORTTELIT

ARVOKKAAT MODERNIT PIENALUEET JA RAKENNUKSET

- paikallisesti arvokas moderni pienalue, 2016
- valtakunnallisesti merkittävä rakennus, RKY 2009
- maakunnallisesti merkittävä rakennus, 1993
- paikallisesti arvokas rakennus, 2016
- paikallisesti arvokas rakennus osana pienaluetta, 2016
- kuuluu inventointiin
- ei kuulu inventointiin ajallisesti
- inventoinnin aluerajaus

- A Myllytullin koulukeskittymä
- B Heikinkadun rautatieliäisten asunnot
- C Rautatiekadun rakennusrivistö
- D Pommikorttelit
- E Snellmanipuiston ympäristö
- F Pakkahuoneenkadun katutila
- G Moderni monumentaalikeskus
- H Kauppurienkadun katutila, Pokkinen
- I Rotuaarin Kivi-Oulu
- J Otto Karhin puiston ympäristö
- K Hallituskatu
- L Kauppurienkadun katutila, Vaara
- M Lyötynpuisto ja valkoinen funksi
- N ODL:n kortteli
- O Sepänkadun katutila
- P Rantakadun eteläiset korttelit
- Q Heinätorinpuiston ympäristö
- R Heinäpään rationalismi
- S Oulu Oy:n asuinrakennukset
- T Koiton korttelin täydennysrakentaminen
- U Heinäpään puukerrostalot
- V Tarkka-ampujankadun SATO-korttelit

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Myllytullin koulu

Myllytullin koulu ja OSAO:n Myllytullin yksikkö

A MYLLYTULLIN KOULUKESKITYMÄ

Myllytullin koulukeskitys sijaitsee ruutukaava-alueen pohjoisreunalla, Aino-lan puistona tunnetun Hupisaarten puiston yhteydessä. Alue sisältää kolmen koulun käytössä olevia tehdas-, opetus- ja asuntolarakennuksia aina 1800-luvulta 2000-luvulle. Yhdessä eri-ikäiset koulurakennukset muodostavat historiallisesti kerroksisen kokonaisuuden. Alueella ja sen rakennuksissa on sekä valtakunnallisia, maakunnallisia että paikallisia arvoja. Koulurakennusten välissä kulkee Hupisaarten puistoon johtava, puiden reunustama pyörätie.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 53. Myllytullin koulun laajennus, 1958 Liisa Oikkonen
- 55. Kansainvälinen koulu, 1961 Märta Blomstedt ja Matti Lampén
- 34. OSAO:n Myllytullin asuntola, 1953 Niilo Mattila ja Martti Heikura
- 82. OSAO:n asuntolan laajennus, 1973 ark.tsto Eija ja Olli Saijonmaa

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen / kulttuurihistoriallinen merkitys
kerroksisuus
identiteetti

SUOSITUKSET

Alueen eri-ikäisten koulurakennusten arkkitehtuurin piirteitä tulee vaalia. Rakennuskannan arvot tulee selvittää ja ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

OSAO:n Myllytullin asuntola

OSAO:n asuntolan laajennus

B HEIKINKADUN RAUTATIELÄISTEN ASUNNOT

Myllytullin kaupunginosaan sijoittuva alue jatkaa Ervin ja Meurmanin vuoden 1947 asemakaavaan pohjautuvaa rakentamista puistomaiseen tapaan ruutukaava-alueen pohjoisreunalla. Rautatieläisten asuinrakennuksiksi vuosina 1947-1949 valmistuneet, suhteellisen hyvin ominaispiirteensä säilyttäneet kerrostalot on sijoitettu tontille aikakauden kaupunkisuunnitteluihanteita mukaillen väljästi ja avointa korttelirakennetta noudattaen. Alue sijaitsee liikenteen pääväylien risteyksessä ja kookkaat rakennukset, etenkin Heikinkatu 31, rajaavat katutilaa selkeästi sijoittelun ilmavuudesta huolimatta. Suojaisa pihapiiri rajautuu kaduista kevyiden aitojen ja vihreän kasvillisuuden keinoin. Alueeseen kuuluu myös jälleenrakennuskauden rakennus Ainolan päiväkoti, jota on laajennettu 1980-90-luvun vaihteessa polveilevalla, postmodernilla lisäsiivellä.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

93. Ainolan päiväkodin laajennus, 1990 arktsto Juha Pasanen Ky
19. Rautatieasunnot Oy: Heikinkatu 27 ja 31, Koulukatu 3, 1947-49

ARVOT

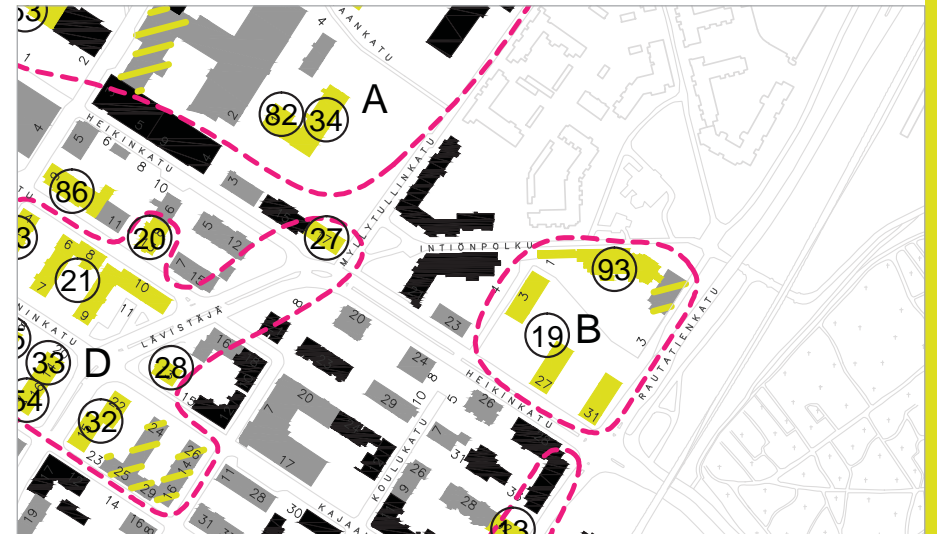
rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

SUOSITUKSET

Asuinrakennusten muodostama väljä korttelirakenne tulee säilyttää.
Lisärakentamisessa tai korjaustöissä tulee ottaa huomioon rakennuskannan arvot.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Ainolan päiväkodin laajennus, 1990

Ainolan päiväkodin vanha osa, 1946

Heikinkatu 31, 1947

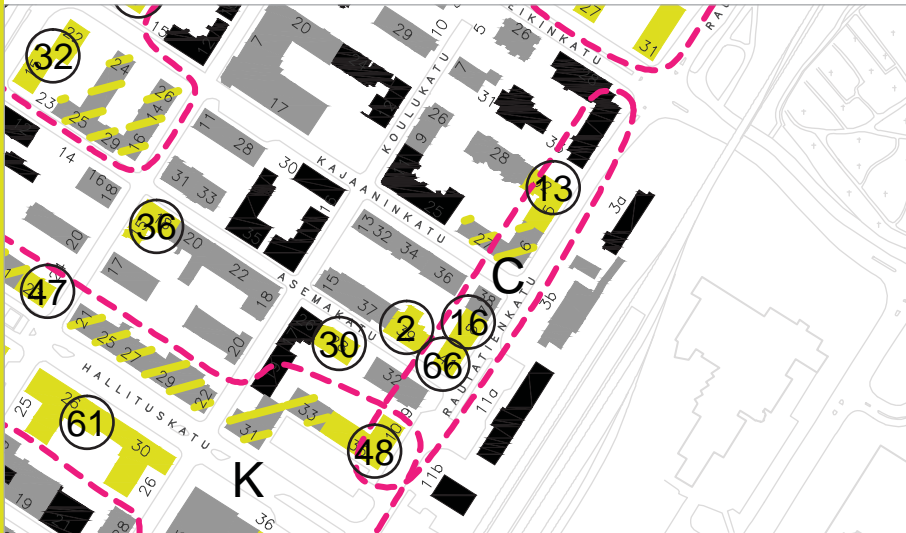

Rautatieasunnot Oy:n pihapiiriä

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

As Oy Oulaskulma, 1964

Rautatienkatu 8, 1940

C RAUTATIENKADUN RAKENNUSRIVISTÖ

Ruutukaava-alueen koilliskulmassa sijaitseva, usean eri vuosikymmenen asuin- ja liikerakennuksista muodostuva ryhdikäs julkisivujen sarja rajaa Rautatienkadun katutilaa. Yhtenäinen katufasadi jatkaa Hallituskadun pohjoislaidan rakentamista ja ottaa kantaa rautatieaseman väljempään tilaan. Kokonaisuus käsittää rakennuksia 1930-luvun funkiskerrostaloista 2000-luvun moderniin rakentamiseen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

13. As Oy Heikinkulma, 1940 Gustaf Strandberg

16. Rautatienkatu 8, 1940

48. As Oy Asemansilta, 1957 Suunnittelu Oy E. Niemelä

66. As Oy Oulaskulma, 1964 Uki Heikkinen, Reino Arvola ja Asko Sivula

ARVOT

kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
kerroksisuus

SUOSITUKSET

Rakennusrivistön yhtenäinen mittakaava tulee säilyttää. Mahdolliset muutostyöt, kuten ullakkorakentaminen, tulee toteuttaa maltillisesti.

As OY Heikinkulma, 1940

As Oy Lumitulli, 1957

D POMMIKORTTELIT

Tuomiokirkon takana sijaitseva jälleerakennuskauden kokonaisuus on rakennut ja säilynyt poikkeuksellisen yhtenäisenä. Alueen vanha rakennuskanta tuhoutui sodan aikana pahoin, mistä nimitys pommikorttelit juontuu. Kortteleiden avoin ja puoliavoin rakennustapa noudattaa Ervin-Meurmanin kaavaa vuodelta 1947. Kajaaninkadun puoleinen, avoimia pihoja suojaava koivurivistö kuuluu olennaisesti kokonaisuuteen. Alueen maltillinen mittakaava tukee Oulun tuomiokirkon kaupunkikuvallista asemaa. Rapatut, tiilirunkoiset ja harjakattoiset rakennukset muodostavat edustavan jälleerakennuskauden kokonaisuuden. Niissä on aikakaudelle tyypillisiä yksityiskohtia, kuten viistosti taivutettuja teräksisiä parvekkeiden kaiteita, savisia salaojaputkia ullakoiden tuuletusputkina sekä viistonurkkaisia erkkereitä. Rakennukset ovat myös säilyttäneet ominaispiirteensä suhteellisen hyvin.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 20. As Oy Oulun Uusikatu 8, 1948 Gustaf Strandberg
- 21. As Oy Kajaaninkatu 7-9, 1950-56 Martti Heikura, Uki Heikkinen
- 27. As Oy Heikinkatu 17, 1951
- 28. As Oy Nykäsenoja, 1951 arkkitehti Heimo Kautonen
- 32. As Oy Vanha-Karhu, 1952 Arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen
- 33. As Oy Uusikatu 14, 1953 A. Rönköharju
- 43. As Oy Isokatu 11, 1954 arkkitehti Martti Heikura
- 44. Rakennusmestarien talo, 1955 A. Rönköharju ja Olavi Kinnunen
- 45. As Oy Kajaaninkatu 18, 1955 A. Rönköharju
- 54. Asemakatu 21, 1959 arkkitehti Uki Heikkinen

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, kaupunkikuvallinen merkitys, tyypillisuus, alkuperäisyys, autenttisuus, yhtenäisyys, identiteetti

SUOSITUKSET

Alueen korttelirakenne ja mittakaava tulee säilyttää. Lisärakentaminen ja muutostyöt tulee toteuttaa rakennuskannan arvot huomioiden.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Näkymä Asemakadulta itään

Näkymä Lävistäjältä

Kajaaninkatu 7-9

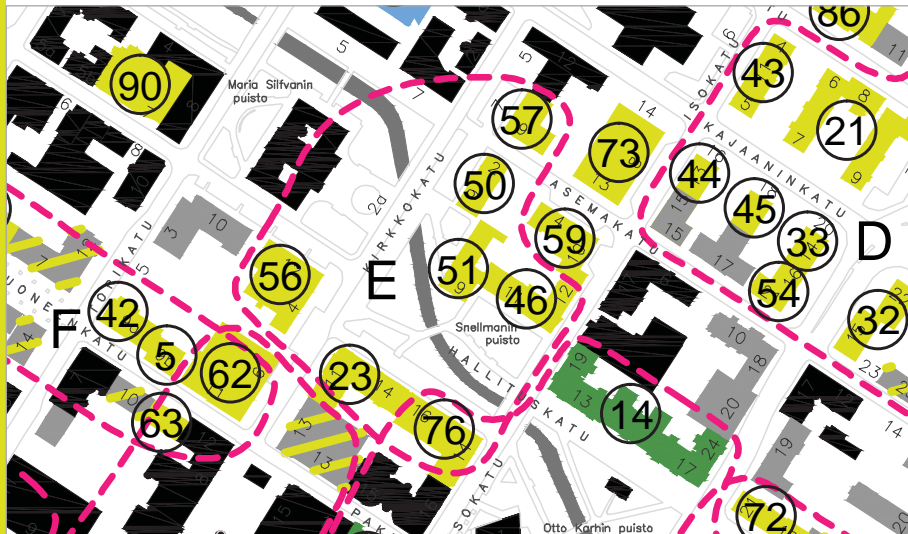
Kajaaninkadun rakennuksia

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Yhdystorni

Kalevan vanha toimitalo

E SNELLMANIN PUISTON YMPÄRISTÖ

Oulun kaupungintalon läheisyydessä olevan Snellmaninpuiston ympäristön rakennuskanta sisältää useita aikansa edistyneitä ja arkkitehtonisten arvojen osalta merkittäviä rakennuksia. Kirkkokadun leveä katutila, Kaupunginojan puistovyöhyke ja kaupungintalon piha-alue korostavat maamerkkirakennuksia. Alue pohjautuu Ervin-Meurmanin vuoden 1947 asemakaavaan. Rakennuskorkeuksia korotettiin poikkeusluvoin 1950-luvulla, millä pyrittiin korostamaan hallintoaukion keskeistä luonnetta ja luomaan kaupunkimaisempaa ympäristöä. Esimerkiksi kymmenkerroksisesta Vakuutustornista onkin tullut yksi Oululle leimaa antavista maamerkkirakennuksista. Alue liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kaupunginojan varren puistovyöhykkeeseen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 23. Kalevan vanha toimitalo, 1950 arktsto Lappi-Seppälä ja Martas Oy
- 46. Kassatalo, 1955 Eino Pitkänen
- 50. Vakuutustalo, 1955 Uki Heikkinen, Reino Arvola ja Seppo Valjus
- 51. Vakuutustorni, 1957 Uki Heikkinen, Reino Arvola ja Veijo Kerola
- 56. Yhdystorni, 1958 Veikko Malmio & Co.
- 57. As Oy Oulun Kirkkokatu 7, 1959 Niilo Mattila
- 76. Oulun Osuuspankin pääkonttori, 1971 arktsto Sirkka ja Aarne Piirainen

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, kaupunkikuvallinen merkitys, kerroksisuus, identiteetti

SUOSITUKSET

Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia. Kaupunginojan varren puistovyöhyke ja Snellmaninpuisto ovat alueen merkittävien kaupunkikuvallinen elementti.

Vakuutustornin ja Kassatalon edusta

Vakuutustalo

F PAKKAHUONEENKADUN KATUTILA

Pakkahuoneenkadulle, Kirkkokadun ja Aleksanterinkadun välille, on muodostunut yksi Oulun kaupunkimaisimmista katutiloista. Rakennusten julkisivujen jaotellussa on nähtävissä Oulun ruutukaava-alueelle ominainen, kaupunkipuutalojen aikaiseen tonttijakoon perustuva vaihtelu. Rakennusten polveileva massoitelu ja sisäänvedot katulinjasta luovat vaihtelevaa kantakaupungin ympäristöä. Katua reunustavat rakennukset edustavat varsinkin Torikadun ja Kirkkokadun välisellä osuudella laadukasta aikansa rakentamista.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 5. As. Oy Pakkahuoneenkatu 9B, 1936 Gustaf Strandberg
- 42. As. Oy Oulun Länsikulma, 1954 Gustaf Strandberg
- 62. KOP:n pääkonttori, nykyinen Nordea, 1962 Aarne Ervi
- 63. Pakkahuoneenkatu 12, 1962 Veijo Kerola
- 70. As. Oy Pakkahuoneenkatu 5, 1964 arkkitehtitsto Blomstedt & Penttilä

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
kerroksisuus
intensiteetti
identiteetti

SUOSITUKSET

Katutilan erityinen kantakaupunkimainen luonne tulee säilyttää. Rakennuskannan arvot on selvitettävä ja otettava huomioon lisärakentamis- ja muutostöissä.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

KOP:n pääkonttori, nykyinen Nordea

Pakkahuoneenkadun katutilaa

As. Oy Pakkahuoneenkatu 9B

Gustaf Strandbergin funkisrakennuksia

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Näkymä teatterin ja kirjaston välistä

Oulun kaupunginteatteri

G MODERNI MONUMENTAALIKESKUS

Oulun torinrannan moderni monumentaalikeskus on osa valtakunnallisesti arvokasta aluetta Oulun rantakorttelien julkinen kaupunkitila (RKY 2009). Monumentaalikeskus syntyi kaupungin 1962 järjestämän kulttuuri- ja hallintokeskusten suunnittelukilpailun pohjalta, jonka voittivat arkkitehdit Marjatta ja Martti Jaatinen. Suunnitelma, jonka tieltä olisi pitänyt purkaa Rantakadun korttelit, toteutui vain osin. Jaatisten saarelle suunnitteleminen teatterin ja kirjaston lisäksi toriaukion pohjoisreunaa rajavaa hotellia pidetään suunnitelman osana, vaikka paikka oli Jaatisten suunnitelmassa varattu valtion virastotalolle. Alue on keskeinen osa Oulun suistomaisemaa ja rakennukset ovat Oululle tunnusomaisia. Kaarlenväylän muodostama näkymäakseli ja torinrannan aukea tila kuuluvat olennaisesti kaupunkisuunnittelulliseen kokonaisuuteen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

78. Oulun kaupungintatteri, 1972 arktsto Marjatta ja Martti Jaatinen Oy
87. Oulun pääkirjasto, 1981 arktsto Marjatta ja Martti Jaatinen Oy

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, kaupunkikuvallinen merkitys, harvinaisuus, alkuperäisyys, autenttisuus, yhtenäisyys, identiteetti

SUOSITUKSET

Monumentaalikeskuksen kaupunkikuvallinen idea tulee säilyttää alueen mahdollisessa täydennysrakentamisessa. Vännannisaaren rantojen viimeistely rakennetuiksi täydentäisi kokonaisuutta.

Oulun pääkirjasto torinrannasta nähtynä

ent. Hotelli vaakuna

H KAUPPURIENKADUN KATUTILA, POKKINEN

Kauppurienkadun Pokkisen kaupunginosan puoleinen osuus liittyy Oulun keskustan liikekorteileiden kävelykatuvyöhykkeeseen. Aleksanterinkadun ja Torikadun välinen osuus käsittää rakennuksia aina 1800-luvun alkupuolelta 2000-luvulle saakka. Kauppurienkadun ja Torikadun risteyksessä on kolme 1970-luvun asuin- ja liikerakennusta, jotka edustavat järjestelmällisen rasteroitua modernismia. Oulun puhelimen toimitalon ilme tosin on muuttunut julkisivulasitusten vaihdon 2016 myötä nykyaikaisemmaksi. Lantonkulman matalampi siipiosa Torikadulla tuo väljyyttä rakennusten tiukan suorakulmaisten massojen muodostamaan katutilaan.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 6. Oulun Puhelin Oy:n vanha toimitalo, 1937 Gustaf Strandberg
- 52. As Oy Kauppurienkatu 5, 1957 Niilo Mattila
- 71. Oulu Oy:n pääkonttori, 1963 Arkkitehtitoimisto Kaija ja Heikki Siren
- 79. Koy Lantonkulma, 1972 arkkitehtuuri-toimisto Antti Rissanen Ky
- 84. Torikatu 22, 1977 arkkitehtitoimisto Aino Kallio-Ericsson

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
tyypillisuus
harvinaisuus, erikoisuus
kerroksisuus

SUOSITUKSET

Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia ja ne tulee huomioida myös mahdollisessa lisärakentamisessa.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

As Oy Kauppurienkatu 5

Näkymä Kauppurienkadulta merelle päin

Näkymä Torikadulta, Koy Lantonkulma

Oulu Oy:n pääkonttori

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Rotuaarin aukio

Rautatalo

I ROTUAARIN KIVI-OULU

Oulun ruutukaava-alueen sydämessä sijaitseva kävelykatu Rotuaari on keskeinen osa kaupallista ydinkeskustaa ja sen toimintoja. Niin kaupunkikuvallisesti kuin oululaisen identiteetinkin kannalta merkittävä kävelykatu avattiin vuonna 1987 ja sitä laajennettiin 1993. Sen keskellä sijaitsee Rotuaarin pallona tunnettu veistos Keskusaukion kaivuhuone (Seppo Valjus 1989). Katua reunustava rakennuskanta sisältää edustavia liikerakentamisen esimerkkejä sadan vuoden ajalta. Rotuaarin ympäristöön rakentuneet suuret kiviset kerrostalot olivat aikanaan ensimmäisiä laatuaan Oulussa. Rakennukset ovat säilyttäneet julkisivujensa piirteet hyvin ja ne erottuvat tiivistä, kaupunkimaisesta umpikorttelirakenteesta omina persoonallisina yksilöinä. Rotuaarin koillisreunan 1980- ja 1990-lukujen liikerakennukset muodostavat katutilaan modernin pylväskäytäväsarjan, jota Kiistolantalo jatkaa Heinäpäähän päin. Kävelykatualueutta ja kauppatoria kehitetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 4. Tuomarien talo, 1936 arkkitehtitoimisto Triarc
- 18. Rautatalo, 1947 Martta ja Ragnar Ypyä
- 40. As Oy Pohjantalo, 1954 Uki Heikkinen ja Reino Arvola
- 49. As Oy Kirjokulma, 1957 arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen
- 62. KOP:n pääkonttori, nykyinen Nordea, 1962 Aarne Ervi
- 89. Kiistolantalo, 1988 arkkitehtitoimisto Laatio Oy

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, historiallinen ja kulttuurihistoriallinen merkitys, autenttisuus, kerroksisuus, identiteetti

SUOSITUKSET

Rotuaarin katutilan mittakaava tulee säilyttää. Rakennuskannan arvot tulee selvittää ja ottaa huomioon lisärakentamis- tai muutostöissä.

Tuomarien talo

Kiistolantalo

J OTTO KARHIN PUISTON YMPÄRISTÖ

Otto Karhin puiston ympärillä sijaitsevat rakennukset kuvastavat modernismin kehitystä 1930-1970-luvuilla. Eri vuosikymmenten yksilölliset rakennukset muodostavat harmonisen ja Oululle leimallisen kokonaisuuden. Valkealinna, Hotelli-ravintola Arina ja entinen HOP:n talo edustavia esimerkkejä 1930-1940-lukujen funktionalismista. 1960-luvun ihanteet näkyvät 11-kerroksisessa Klubitalossa, ja 1970-luvun arkkitehtuuria edustavat Oulun Osuuspankin modernistinen valkea kuutio ja Säästö-Ruutan tummin ikkunanauhoin jäsenely marmorijulkisivu. Alue liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kaupunginojan varren puistovyöhykkeeseen, jota ryhdyttiin kunnostamaan jo 1830-luvulla. Ensimmäinen kunnostuskohde oli Appelgrenin plaani, joka nimettiin 1956 Otto Karhin puistoksi.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 10. Hotelli-ravintola Arina, 1939 Armas Lehtinen
- 11. entinen Helsingin Osuuspankin talo, 1939 Runar Finnilä
- 14. Valkealinna, 1941 Eino Pitkänen
- 58. Klubitalo, 1960 Veikko Malmio
- 76. Oulun Osuuspankin pääkonttori, 1971 arktsto Sirkka ja Aarne Piirainen
- 85. Säästö-Ruutta, 1978 arktsto Savolainen & Torvikoski

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, historiallinen / kulttuurihistoriallinen merkitys, kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti, alkuperäisyys, autenttisuus, kerroksisuus, identiteetti

SUOSITUKSET

Rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia. Mahdollinen lisärakentaminen tulee sovittaa alueen luonteeseen. Puisto ja sitä halkova Kaupunginoja ovat keskeisiä kaupunkirakenteellisia elementtejä ruutukaavakeskustassa.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Klubitalo

Valkealinna ja Otto Karhin puistoa

entinen HOP:n talo

Hotelli-ravintola Arina

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Niemelän talot, taustalla Klubitalo

As Oy Asemansilta

K HALLITUSKATU

Hallituskadun luonne Uusikadun ja rautatieaseman välillä on leveä puistokatu puuriveineen. Kadun eteläpuolta reunustaa Ervin-Meurmanin kaavan mukainen rytmikäs tornitalojen rivi, jota yhdistävät kaksikerroksiset liikekilat. Modernismin periaatteita noudattava tornien suuntaus ilmansuuntien mukaan maksimoi valonsaannin kadulle ja rakennuksiin, vaikka Niemelän talot ja Klubitalo toteutuivat vuoden 1947 asemakaavamääräyksiä korkeampina. Kadun pohjoispuoli noudattaa niin ikään kaavaa viisikerroksisine liike- ja asuinrakennuksineen. Oulun keskustarakentamiselle tyypillinen, kaupunkipuutalojen aikaiseen tonttijakoon perustuva julkisivujen yksilöllisyys tuo vaihtelua massoiltaan yhtenäiseen pohjoispuolen rakennusrivistöön. Rautatieasemalle tultaessa Hallituskatu laajenee Postiaukioksi. Hallituskatu muodostaa kaupunkikuvallisesti merkittävän akselin rautatieasemalta Kaupungintalolle.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 47. As Oy Itäkulma, 1955 Rakennusinsinööri Eino Niemelä
- 48. As Oy Asemansilta, 1957 Suunnittelu Oy E. Niemelä
- 58. Klubitalo, 1960 Veikko Malmio
- 61. Niemelän talot, 1962-64 Suunnittelu Oy E. Niemelä
- 64. Postitalo, 1963 Eero A. Kajava
- 72. As Oy Tervasalama, 1963 Arkkitehtitoimisto Olli Kivinen

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys, kaupunkikuvallinen merkitys, tyypillisuus, kerroksisuus, yhtenäisyys, identiteetti

SUOSITUKSET

Pohjoispuolen fasadien yhtenäisyys ja tonttikohtainen vaihtelu sekä eteläpuolen rytmitys on huomioitava jatko- ja korjaussuunnittelussa. Rakennuskannan arvot on selvitettävä ja huomioitava lisärakentamisessa tai korjauksissa.

Postitalo ja Teletalo

Hallituskadun pohjoispuolta

L KAUPPURIENKADUN KATUTILA, VAARA

Kauppurienkadun lähes sadan vuoden aikana valmistuneet rakennukset Vaaran kaupunginosassa muodostavat miellyttävän vaihtelevaa, kantakaupunkimaista katutilaa. Katu on Kakaravaaraksi kutsutun alueen entinen keskuskatu. Vaaranpuisto ja Uusikatu erottavat Kauppurienkadun sen Pokkisenpuoleisesta, jalankulkuun painottuvasta osuudesta. Mäkelininkadun ja Koulukadun välillä on yhtenäinen ja hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden julkisivu. Rakennusten julkisivujen jaottelussa on nähtävissä Oulun ruutukaava-alueelle ominainen, kaupunkipuutalojen aikaiseen tonttijakoon perustuva vaihtelu. Koulukadun kaakkoispuolella alue on rakentunut modernismille tyypillistä, avointa korttelirakennetta noudattaen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 9. Oulun läänin Talousseuran talo, 1938 Jalmari Peltonen
- 24. As Oy Inkala, 1950 Martti Heikura
- 68. Kauppurienkatu 33, 1964 Suunnittelu Oy E. Niemelä

ARVOT

alkuperäisyys, kerroksisuus, identiteetti

SUOSITUKSET

Tiiviin katutilan mittakaava on huomioitava mahdollisissa muutostöissä tai lisärakentamisessa Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Kauppurienkatu 36

Oulun läänin Talousseuran talo

Kauppurienkatu 33

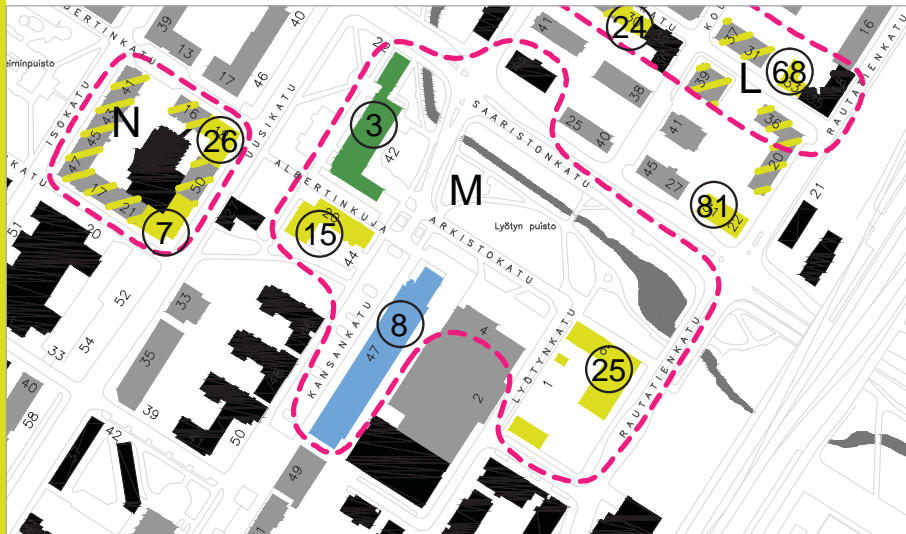

Kauppurienkatu länteen, As Oy Inkala

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Yksityissairaala 1929

Keskuskansakoulu, takana Teknillinen oppilaitos

M LYÖTYNPUISTO JA VALKOINEN FUNKIS

Vuonna 1962 perustetun Lyötynpuiston ympäristöön 1930-50-luvulla rakennut alue on esikuvallinen ja aikanaan edistyksellinen funkiskokonaisuus. Julkisten rakennusten keskittymä on muodostunut kaupunkikuvallisesti merkittävälle paikalle, kaupungin sisääntuloväylien risteykseen. Rakennukset ovat arvokkaita ja Oululle tunnusomaisia yksittäisinä maamerkkirakennuksina. Kokonaisuus kuvastaa funktionalismin kehitystä Suomessa. Tässä mielessä myös Saaristonkadun toisella puolella sijaitseva, klassismia edustava sotilaspiirin esikuntarakennuksenakin toiminut yksityissairaala vuodelta 1929 liittyy kokonaisuuteen. Alueen läheisyydessä on lisäksi edustavaa punatiilifunkisrakentamista, kuten ODL:n kortteli ja puiston kaakkoiskulmalla sijaitseva maakunta-arkisto. Alue liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kaupunginojan varren puistovyöhykkeeseen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 3. Keskuskansakoulu, 1935 Kaarlo Borg
- 8. SOK:n konttori- ja varastorakennus, 1938 Erkki Huttunen
- 15. Oulun teknillinen oppilaitos, 1940
- 25. Maakunta-arkisto, 1951 Georg Jägerroos ja Paavo Lehtinen

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen ja kulttuurihistoriallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
identiteetti

SUOSITUKSET

Alueen kaupunkirakenteellinen idea väljästi puistoa reunustavista funkisrakennuksista on huomioitava jatkosuunnittelussa. Arvokkaan rakennuskannan arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia ja säilyttää.

Vasemmalla SOK:n konttori-varastorakennus

Näkymä Lyötynpuistosta

N ODL:N KORTTELI

Diakonissalaitoksen rakennukset muodostavat Oulun keskustaan merkittävän sairaalakokonaisuuden, joka kuvastaa laitoksen tärkeää asemaa kaupungin kulttuurihistoriassa. Suljetun umpikorttelin sivuja rajaavat vähintään viisikerroksiset rakennusmassat. Vanhimmat Veikko Kyanderin suunnittelemat funktionalistiset rakennukset määrittelevät komeasti korttelin kulmat. Alue liittyy ajallisesti ja tyylillisesti läheiseen valkoisen funkiksen keskittymään. Rakennukset ovat valmistuneet 1930-2000-luvuilla useiden suunnittelijoiden suunnittelemina. Eri vuosikymmenten rakennustyyliä ovat näkyvissä omina kerrostuminaan, ja rakennusten julkisivujen keskeiset tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin. Viimeisin, 2000-luvun laajennus hallitsee sisäpihaa. Isokatua reunustavat Suunnittelu Oy E. Niemelän rakennukset muodostavat tyyllisesti ja ajallisesti eheän 1960-luvun kokonaisuuden, jota yhtenäiset materiaalit ja nauhajulkisivut korostavat.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 7. Diakonissakodin sairaala, 1936 Veikko Kyander
- 26. ODL:n Sisarkoti, 1951 Veikko Kyander

ARVOT

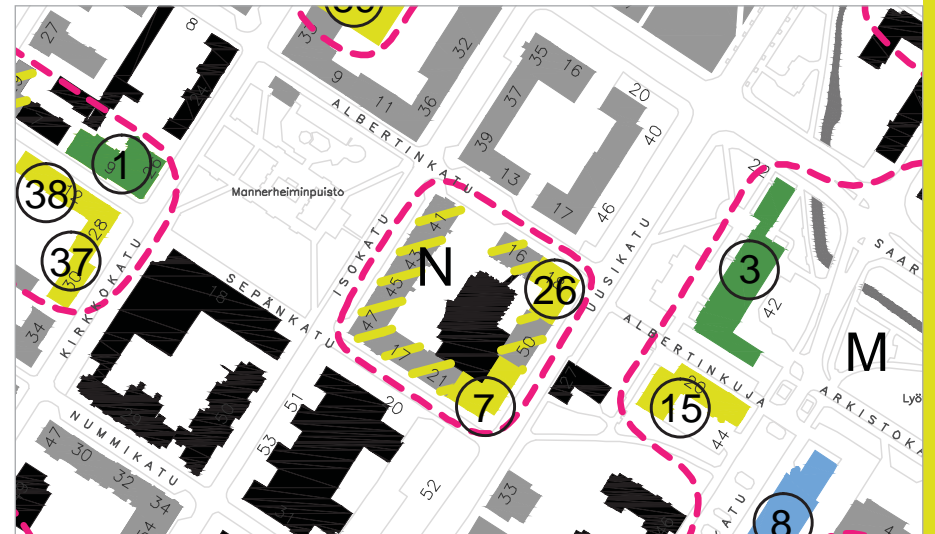
- rakennustaiteellinen merkitys
- historiallinen/kulttuurihistoriallinen merkitys
- kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
- autenttisuus
- kerroksisuus
- identiteetti

SUOSITUKSET

Umpinainen korttelirakenne nurkkakorostuksineen on huomioitava jatkosuunnittelussa. Korttelin rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

ODL:n Sisarkoti

Isokadun 1960-luvun julkisivuja

ODL:n katettu sisäaula

Diakonissalaitoksen sairaala

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Weckmanin talo

As Oy Toriseppä

SEPÄNKADUN KATUTILA

Vanhatullin kaupunginosaan, Aleksanterinkadun ja Kirkkokadun välille sijottuva Sepänkadun osa käsittää monikerroksisen ja edustavan otoksen eri vuosikymmenten modernista asuinrakentamisesta. Alueen rakennuskanta on suhteellisen pienimittakaavaista ja muodostaa erityisesti Torikadun kaakkoispuolella tiivistä katutilaa.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

1. Weckmanin talo, muutostyö ja laajennus 1936 Eino Pitkänen
37. Lääkärien talo, 1953 Uki Heikkinen ja Reino Arvola
38. As Oy Kirkkokatu 28, 1953 Martti Heikura
39. Torikatu 44, 1954 rakennusmestari August Rönkönharju
65. As Oy Sepänkatu 6, 1963 Seppo Valjus
67. As Oy Toriseppä, 1966 arkkitehtitoimisto Eero Huotari

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
intensiteetti,
tyypillisuus
kerroksisuus

SUOSITUKSET

Pienimittakaavainen ja miellyttävä katutila on huomioitava jatkosuunnittelussa. Rakennuskannan arvot on selvitettävä ja otettava huomioon muutostöissä tai täydennysrakennettaessa.

Sepänkatua Torikadulta kuvattuna

As Oy Sepänkatu 6

P RANTAKADUN ETELÄISET KORTTELIT

Holliaan puiston laidalla sijaitseva alue on rakentunut lähes samanaikaisesti 1970-luvulla. Asuinrakennukset edustavat tyypillistä 1970-luvun betonielementtirakentamista. Suhteellisen pitkät ja matalat rakennukset ovat pesubetonisilta julkisivuiltaan ja massoitteiltaan lähes identtisiä ja ne on sijoitettu keskelle tonttia, mikä vuoksi suhde leveään ja vilkasliikenteiseen Aleksanterinkatuun jää vaatimattomaksi. Rakennusten arkkitehtoniset ansiot tulevatkin ilmi puiston puoleisissa parvekejulkisivuissa, joista varsinkin Rantakatu 12-13 ilmentää huolellista suunnittelua ja valitun rakennustekniikan kekseliästä käyttöä.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

77. As Oy Oulun Rantapuisto ja As Oy Oulun Rantakatu 12, 1970-1972 arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen

ARVOT

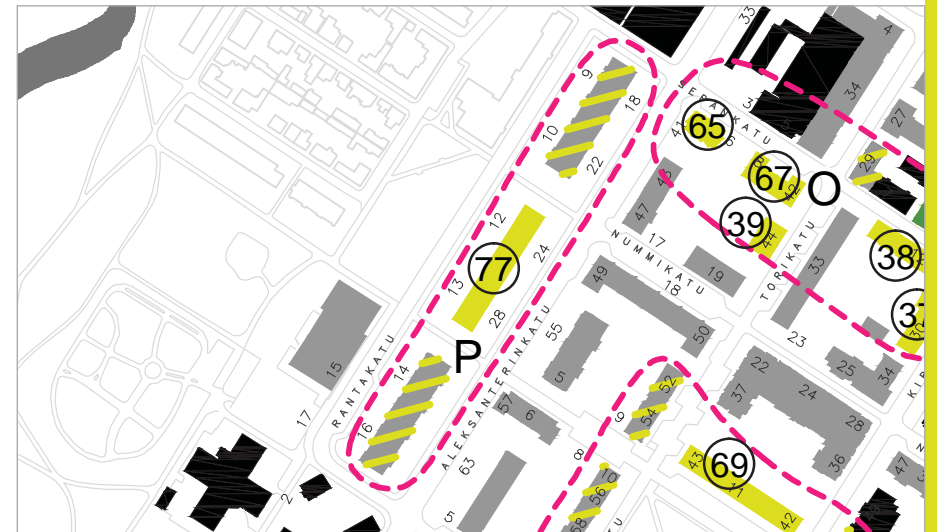
tyypillisuus
autenttisuus
yhtenäisyys

SUOSITUKSET

Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteet tulee huomioida korjaus- ja muutostöissä. Mahdollinen lisärakentaminen tulee sovittaa alueen luonteeseen.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Rantakatu 14

Rantakatu 12-13

Rantakatu 10

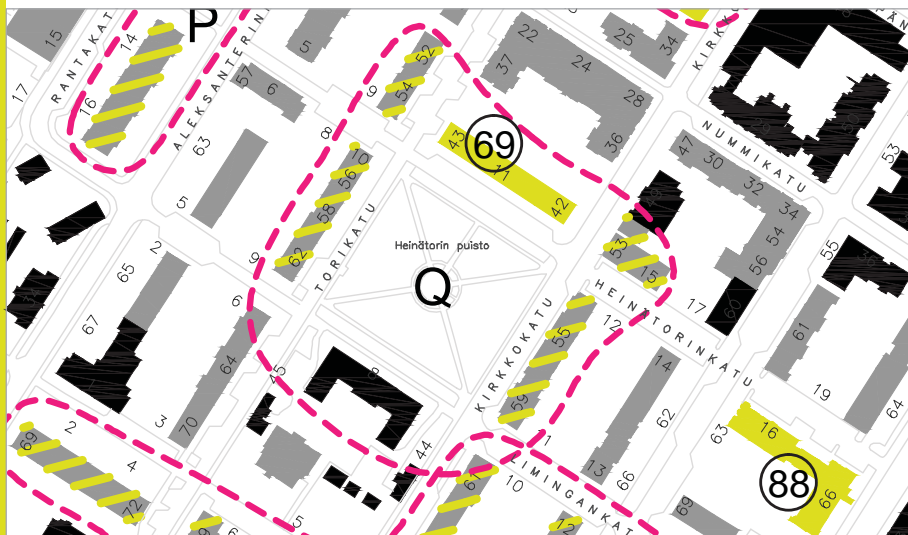

Rantakatu 9

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Torikadun julkisivuja

Torikatu 52-54

Q HEINÄTORINPUISTON YMPÄRISTÖ

Historiallinen Heinätorinpuisto sijaitsee Holihaan kaupunginosassa. Korttelin kokoinen puisto on eteläisin Ehrenströmin ja Engelin vuoden 1824 asemakaavassa esitetty klassismin ihanteiden mukainen aukio ja sen eteläpuolella sijaitsee Heinätorin vanha kansakoulu. Muilta osin puistoa ympäröivää katutilaa rajaavat suhteellisen kookkaat modernit, 1960-1980-luvuilla rakennetut asuin-kerrostalot. Erityisesti koillis- ja luoteisreunojen talot edustavat ansiokkaasti aikansa rakentamista. Itse puisto suihkultaiseen on kunnostettu 1950-luvun tyyliä mukaillen.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

69. As Oy Heinälinna, 1964 Martti Heikura

ARVOT

historiallinen ja kulttuurihistoriallinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus

SUOSITUKSET

Heinätorinpuisto muodostaa yhdessä rakennusten kanssa merkittävän kaupunkirakenteellisen kokonaisuuden, jonka luonne ja mittakaava tulee huomioida jatkossakin. Mahdollinen lisärakentaminen tulee sovittaa alueen luonteeseen. Arvokkaiden rakennusten ominaispiirteitä tulee vaalia.

As Oy Heinälinna

Torikatu 56

R HEINÄPÄÄN RATIONALISMI

Alue on rakentunut pääasiassa Heinäpään vuoden 1969 saneerauskaavan mukaisesti. Alue on rakennettu 1960-80-luvulla poikkeuksellisen yhtenäisenä rationalistisen modernismin periaatteita noudattaen. Ruutukaavaan sovitettujen, avointa korttelirakennetta muodostavien asuinkerrostalojen väljät pihat on otettu osin pysäköintikäyttöön. Kaavassa esitetty rakennusten selkeä massoitte- ja punatiiliset julkisivut ovat leimallisia alueen kaupunkikuvalle.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

74. Oulun Helluntaiseurakunnan rukoushuone, 1970 arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski
83. Kirkkokatu 73, 1975 arkkitehtuuritoimisto Karjalainen Palovaara

ARVOT

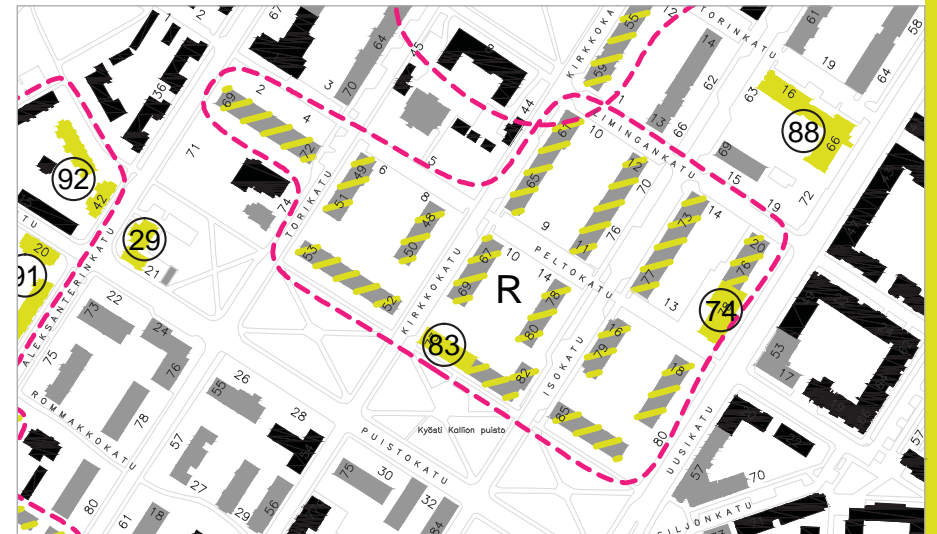
rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
yhtenäisyys

SUOSITUKSET

Rakennukset muodostavat yhdessä paikallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Kaupunkirakenteen yhtenäinen rytmi ja idea tulee ottaa huomioon alueen täydennysrakentamista suunniteltaessa.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Kirkkokatu 67-69

Näkymä Peltokadulta

Kirkkokatu 73

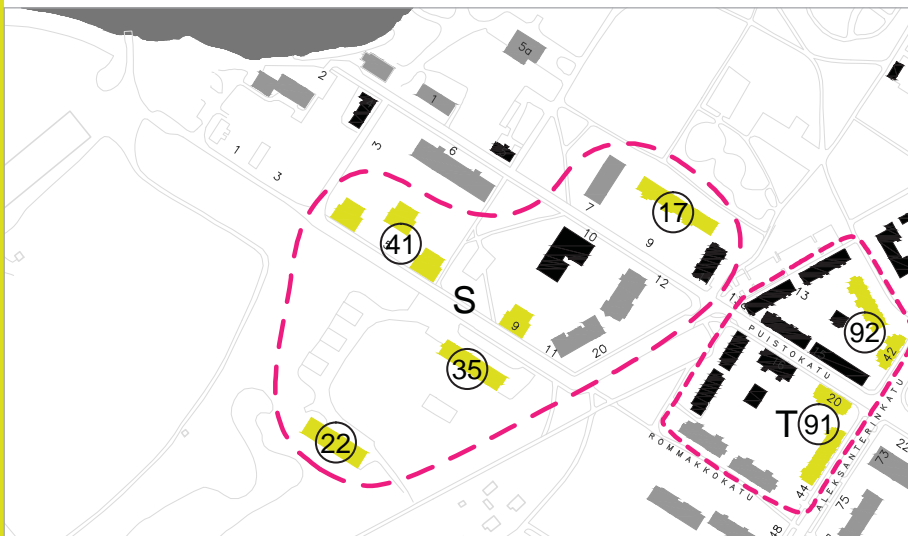

Helluntaiseurakunnan kirkko

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

As Oy Rommakkokatu 9

Ousaari I

S OULU OY:N ASUINRAKENNUKSET

Oulu Oy:n työntekijöilleen 1940-50-luvuilla rakennuttamista asuinkerrostaloista muodostuva alue sijaitsee Hollihaan puiston eteläpuolella, ruutukaava-alueen reunalla. Oulu Oy:n Nuottasaaren sulfaattiselluloosatehtaat perustettiin vuonna 1936, ja yhtiö tarjosi silloisten suuryritysten tapaan työntekijöilleen vuokra-asuntoja tehtaan läheisyydestä. Väljästi sijoitettujen, kookkaiden rakennusten väliin on jätetty laajoja puisto- ja piha-alueita jälleenrakennuskauden suunnitteluihanteiden mukaisesti. Aluetta on sittemmin täydennetty muutamilla uudemmilla rakennuksilla.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 17. Nuottala, 1946, Erkki Huttunen
- 22. Ousaari I, 1950 Erkki Huttunen
- 35. Ousaari II, 1953, Uki Heikkinen ja Reino Arvola
- 41. As Oy Rommako ja As Oy Rommakkokatu 9, 1955 Uki Heikkinen, Seppo Valjus ja Reino Arvola

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen / kulttuurihistoriallinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
yhtenäisyys
identiteetti

SUOSITUKSET

Arvokkaan rakennuskannan arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia ja säilyttää. Mahdollinen lisärakentaminen tulee sovittaa alueen luonteeseen.

Näkymä Rommakkokadulta kaakkoon

Nuottala

T KOITON KORTTELIN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Hollahaassa sijaitseva alue muodostuu pienimittakaavaisista kaupunkirivitaloista. Alueen vanhimmat rakennukset ovat Koiton talot 1920-luvulta. Muu rakennuskanta on syntynyt 1980-90-luvuilla. Koy Heinäpuiston puutalojen arkkitehtuuri on sovitettu viereisen Koiton korttelin asuntokantaan tyyllisesti ja mittakaavallisesti. Rakennukset edustavat Oulun koulua ansiokkaasti ja muodostavat miellyttävää ja yhtenäistä ympäristöä. Koiton korttelissa sijaitsevan As Oy Oulun Juhonpuiston postmodernien rivitalojen runsas detaljointi ja väriyty kuvastavat 1980-luvun suunnitteluihanteita.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- 91. Koy Heinäpuiston puutalot, 1988 Matti Karhula, Oulun Studio Arkkitehdit
- 92. As Oy Oulun Juhonpuisto, 1989 Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Ky

ARVOT

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen / kulttuurihistoriallinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus

SUOSITUKSET

Alueen kortteleiden rakenne ja mittakaava tulee säilyttää. Korjaus- ja muutostyöt on tehtävä rakennuskannan arvot huomioiden.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Koy Heinäpuisto Rommakkokatu

Koy Heinäpuiston puutalot

As Oy Oulun Juhonpuisto

Puistokatu, vasemmalla Koiton rakennuksia

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Torikatu 82:n piha

Aleksanterinkatu 77 ja 79

U HEINÄPÄÄN PUUKERROSTALOT

Yhtenäisenä rakentunut ja säilynyt pienimittakaavainen alue muodostuu seitsemästä puurakenteisesta 1950-luvun asuinkerrostalosta. Aleksanterinkatu 77:ää lukuunottamatta rakennukset ovat arkkitehti Martti Heikuran suunnittelemia, ja ne edustavat tyypillistä jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria. Rakennusten ominaispiirteet ovat säilyneet suhteellisen hyvin. Aleksanterinkatu 79 on rakennettu uudelleen 1980-luvulla sen tuhouduttua tulipalossa.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

Rakennukset muodostavat yhdessä paikallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

ARVOT

tyypillisuus
autenttisuus
yhtenäisyys

SUOSITUKSET

Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia. Mahdollinen lisärakentaminen tulee sovittaa alueen pienimittakaavaiseen luonteeseen.

Torikatu 82 Tarkka-ampujankadulta

Torikatu 82

V TARKKA-AMPUJANKADUN SATO-KORTTELIT

Tarkka-ampujankadun eteläpuoliset rakennukset ovat valmistuneet 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa SATO:n vuokra-asunnoiksi. Yhtenäinen kokonaisuus muodostuu pistetalon ja matalamman lamellitalon toistosta. Alueen korttelijako noudattaa ruutukaavaa, mutta rakennukset on sijoitettu tonteille ilmansuuntien mukaan modernismin ihanteiden mukaisesti. Rakennukset edustavat arkkitehtuuriltaan tyyppillistä 1960-luvun rationalismia ja niiden tyylipiirteet on säilytetty hyvin myös vasta valmistuneessa korjauksessa.

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

Rakennukset muodostavat yhdessä paikallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

ARVOT

tyypillisuus
autenttisuus
yhtenäisyys
intensiteetti

SUOSITUKSET

Alueen rakennusten arkkitehtuurin ominaispiirteitä tulee vaalia. Avoimeen korttelityyppiin perustuva kaupunkirakenteellinen rytmi ja idea tulee huomioida mahdollista lisärakentamista suunniteltaessa.

Viistoilmakuva alueesta

Karttaote alueesta

Tarkka-ampujankatu 16

Näkymä Tarkka-ampujankadulta

Tarkka-ampujankatu 18

As Oy Aleksanterinkulma

4.3 ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

Inventointialueelta tunnistettiin yhteensä 94 paikallisesti arvokasta modernia rakennuskohdetta. Osa niistä on jo aiemmin määritelty maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaaksi.

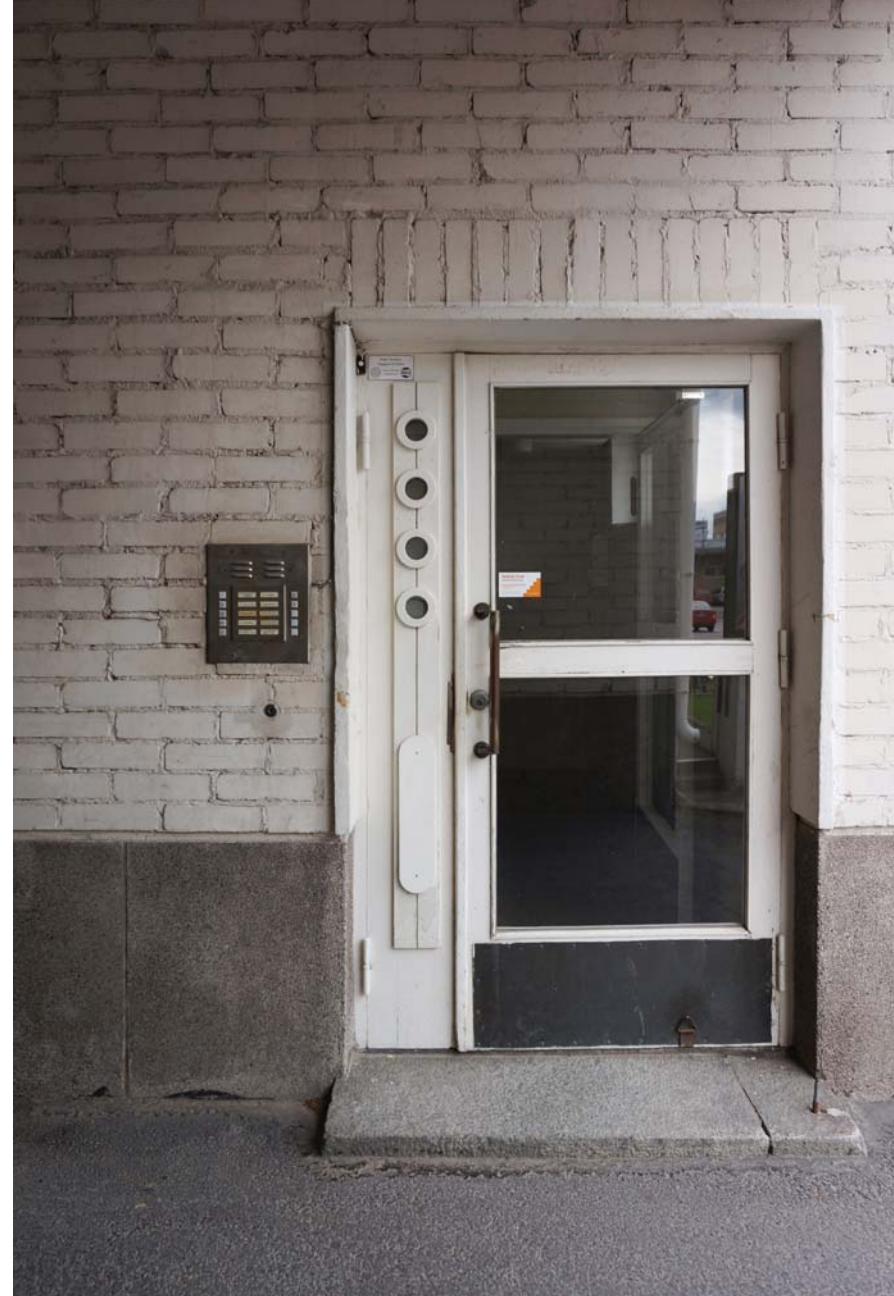
Vanhemmista, eli 1920-1940-luvun funktionalistisista ja jälleenrakennuskauden ajan rakennuksista suhteellisesti suurempi osa on tunnistettu arvokkaaksi kuin 1960-lukua uudemmassa rakennuskannasta. Varsinkin funkisrakennuksia on alun perinkin rakennettu vähemmän kuin esimerkiksi 1960- ja 1970-luvulla.

Arvokkaat modernit rakennukset kohdenumeroineen on esitetty kootusti sivun 85 kartalla 15 ja tarkemmin rakennuskohtaisilla kohdekorteilla sivulta 86 alkaen. Kohteet on järjestetty ja numeroitu rakentamisaikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan muutamien poikkeuksin.

Korteilla on perustiedot jokaisesta kohteesta, lyhyt kuvaus rakennuksesta ja sen erityispiirteistä sekä kohteelle määritellyt arvot. Joissain kohteissa oleva ympyräsymboli kertoo rakennuksen liittyvän paikallisesti arvokkaaseen pienalueeseen. Arvottamisesta ja arvottamisperusteista on kerrottu tarkemmin sivuilla 58-59.

KOHDEKORTEILLA KÄYTETYT SYMBOLIT

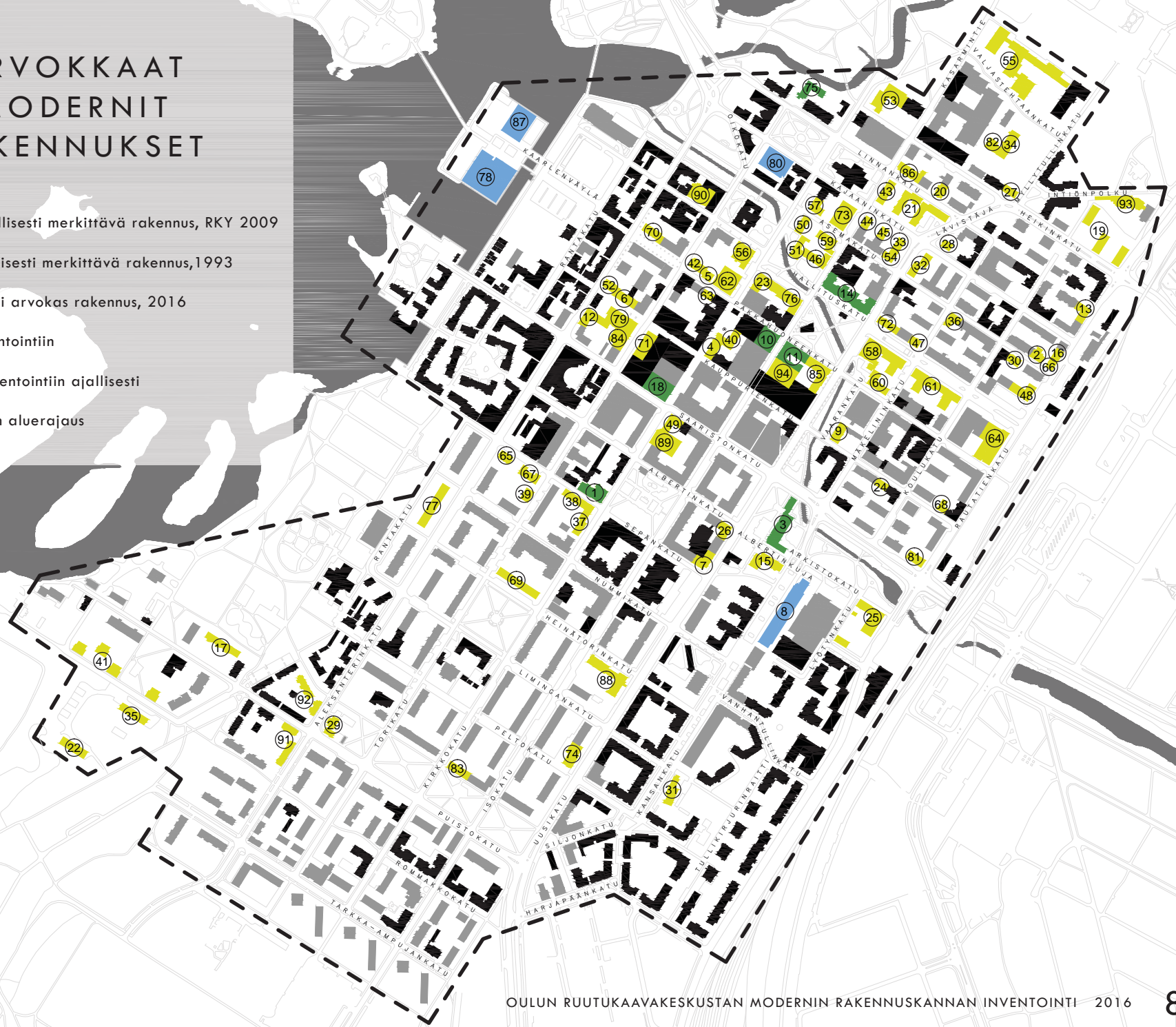
- = kohde kuuluu pienalueeseen M
- = kohde on maakunnallisesti arvokas (1993)
- = kohde on valtakunnallisesti arvokas (RKY 2009)

ARVOKKAAT MODERNIT RAKENNUKSET

- valtakunnallisesti merkittävä rakennus, RKY 2009
- maakunnallisesti merkittävä rakennus, 1993
- paikallisesti arvokas rakennus, 2016
- kuuluu inventointiin
- ei kuulu inventointiin ajallisesti
- inventoinnin aluerajaus

① WECKMANIN TALO

osoite: Kirkkokatu 26, 90100 Oulu
suunnittelija: Carl Härd af Segerstad
muutos ja laajennus: Eino Pitkänen
valmistumisvuosi: 1902, 1945
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-2051.

Weckmanin talo sijaitsee Mannerheimipuiston laidalla. Alunperin jugendtyyliseksi asuintaloksi suunniteltu kivitalo sai funktionalistisen ulkoasunsa Eino Pitkäsen suunnittelemassa muutostyössä, jossa vain koristeellinen porttirakennelma ja piharakennuksia jätettiin kertomaan vanhasta asusta. Myös ikkunajako ja vaaleaksi rapattujen julkisivujen aukotus mukailevat alkuperäistä asua. Rakennusta on laajennettu funktionalistisella siivellä Sepänkadun suuntaan oletettavasti vuonna 1945 Pitkäsen piirustusten mukaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus

② AS OY VAARA

osoite: Asemakatu 39, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Otto F. Holm?
valmistumisvuosi: 1921
suojelutilanne: -

Vuonna 1921 valmistunut As Oy Vaara on yksi Oulun vanhimmista funktionalistisista rakennuksista. Nelikerroksinen rakennus kuuluu Oulun aseman ympärille 1920-1940-luvuilla rakentuneeseen funktionalistiseen kokonaisuuteen. As Oy Vaaran tärkeimmät ominaispiirteet ovat säilyneet, ja rakennuksessa on säilynyt runsaasti alkuperäisiä yksityiskohtia. Sisäpihan puoleiset parvekkeet metallikaiteineen ovat funktionalistisille tyypillisiä. Asemakadun puoleista julkisivua hallitsevat liiketilojen suuret näyteikkunat. Myös sisätiloissa on säilynyt alkuperäisiä detalleja, kuten porraskäytävän kaiteet, tulisijoja ja komeroita.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

③ KESKUSKANSAKOULU

osoite: Saaristonkatu 22, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Kaarlo Borg
valmistumisvuosi: 1935
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-2131

Koulurakennus edustaa varhaista funktionalismia. Osa rakennuksen yksityiskohdista, erityisesti luonnonkivijalusta, muistuttaa edeltäneestä klassismin tyylikaudesta. Keskuskansakoulu oli kaupungin ensimmäinen vuoden 1921 oppivelvollisuuslain voimaantulon jälkeen rakennettu koulu. Rakennusta on laajennettu samaan tyyliin 1953. Pian valmistumisensa jälkeen rakennus palveli saksalaisten sotasairaalaana. Vuosina 1981-82 rakennus muutettiin keskustan terveysasemaksi. Rakennus tunnetaan myös nimellä Sammakkotalo rakennuksen etupihalle sijoitetun Rupikonna-veistoksen (1983) vuoksi, jonka on suunnitellut Raimo Metsänheimo.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
alkuperäisyys
liittyminen ympäristöön
identiteetti

④ TUOMARIEN TALO

I

osoite: Kirkkokatu 19, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Triarc
valmistumisvuosi: 1936
suojelutilanne: -

Tuomarien talo on osa Rotuaarille syntyneitä kivi-Oulun liikerakentamisen kehityksestä kertovaa rakennuskantaa. Sileäksi rapattu rakennus edustaa varhaista funktionalismia, jossa on nähtävissä vielä 1920-luvun klassismin piirteitä. Tasaista ikkunarytmiä rikkoo kulmassa oleva funktionalismille tyypillinen leveä erkkeri. Vuonna 1945 rakennettu sisäänvedetty ullakkokerros on näkyvin toteutettu muutostyö. Toiminnallisista muutoksista huolimatta Tuomarien talo on säilynyt poikkeuksellisen hyvin varhaista funktionalismia edustavassa asussa. Talon kutsunimi juontuu sen rakennuttajista, jotka olivat oululaiset pormestari H.A. Kannisto, varatuomari L. Seppänen sekä pormestari K.T. Reinilä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
alkuperäisyys
historiallinen merkitys

⑤ AS OY PAKKAHUONEENKATU 9B

F

osoite: Pakkahuoneenkatu 9b, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1936
suojelutilanne: -

Pakkahuoneenkatu 9a ja 9b muodostavat arkkitehti Gustaf Strandbergin suunnitteleman funktionalististen asuin- ja liikerakennusten kokonaisuuden. Rakennukset sijaitsevat näkyvässä paikalla Oulun katukuvassa. Rakennuksen symmetriset julkisivut heijastelevat klassismin ihanteita. Katutasossa on liiketoimintaa ja loput kerroksista ovat pääosin asuinkäytössä. Kivirakennus rakennettiin vanhan puisen päärakennuksen tilalle. Pihapiiriin kuului myös puisia piharakennuksia vuoden 1944 ilmapommituksiin saakka, jolloin suurin osa tuhoutui.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
liittyminen ympäristöön

⑥ OULUN PUHELIN OY:N VANHA TOIMITALO

H

osoite: Torikatu 18, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1937
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-2125

Oulun Puhelimen vanha toimitalo edustaa varhaista funktionalismia. Rakennuksen tiilijulkisivut on rapattu valkoisiksi ja peltikatto, ikkunoiden puitteet ja muut julkisivujen detaljit ovat vihreitä. Rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet suhteellisen hyvin. Rakennus on jäänyt kaupunkikuvallisesti hieman huomaamattomaksi sen kylkiin kiinni rakennettujen talojen vuoksi.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys
autenttisuus

⑦ ODL: DIAKONISSAKODIN SAIRAALA (N)

osoite: Uusikatu 50, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Veikko Kyander
valmistumisvuosi: 1937
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-1805

Sepänkadun ja Uudenkadun kulmassa sijaitseva Diakonissakodin sairaalaksi valmistunut punatiilirakennus on varhaisimpia esimerkkejä funktionalismin saapumisesta Ouluun. Rakennuksen selkeä hahmo on taitavasti sommiteltu. Katujen kulmauksessa kaksi vertikaalin ikkunalinjan erottamaa massaa rajaavat sisäänkäynnin, jota kattaa linjakas pyöristetty lippa. Arkkitehtuuritoimisto O. Ylipahkalan suunnittelemat kattoterassin rakenteet ja arkkitehtoniset aiheet vuodelta 1990 ovat näkyvä osa julkisivuja ja edustavat selkeästi suunnitteluaiheita. Rakennus toimi saksalaisten sotilassairaalaena 1942-44. Lukuisista muutoksista huolimatta sairaala on säilyttänyt alkuperäisen tilallisen perusrakenteensa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
kerroksisuus
liittyminen ympäristöön

⑧ SOK:N KONTTORI- JA VARASTORAKENNUS (M)

osoite: Kansankatu 47. 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Erkki Huttunen, SOK:n rakennusosasto
valmistumisvuosi: 1938
suojelutilanne: sr-2, asemakaava 564-1144

Oulun SOK:n konttori- ja varastorakennus on edustava esimerkki Osuuskaupan 1930-luvulla eri puolille maata rakentamista konttori- ja varastorakennuksista. Rakennus kuuluu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään suomalaisen modernin arkkitehtuurin merkkiteosten valikoimaan. SOK:n konttori- ja varastorakennus on yksi modernin arkkitehtuurin huomattavimmista rakennuksista Oulun keskustassa. Samoin rakennuksen suunnittelija Erkki Huttunen kuuluu Suomen merkittävimpiin 1930-luvun funktionalismin arkkitehteihin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

⑨ OULUN LÄÄNIN TALOUSSEURAN TALO (L)

osoite: Kauppurienkatu 23, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Jalmari Peltonen
valmistumisvuosi: 1938
suojelutilanne: sr-3, asemakaava 564-1431

Vaaranpuistoa reunustava Oulun läänin Talousseuran talo edustaa funktionalismia ja kuuluu olennaisena osana harvojen Oulun keskustan 1930-luvun funkisrakennusten muodostamaan kokonaisuuteen. Rakennus on inventointialueen ainoa töölöläisfunkiksestaan tunnetun Jalmari Peltosen suunnittelema rakennus. Päärakennukseen liittyy matalampi siipi, jossa on autotalleja ja entinen talonmiehen asunto. Rakennuksessa on tehty useita muutos- ja purkutoimenpiteitä; se vaurioitui vuoden 1944 pommituksissa, ja muun muassa ravintola- ja majoitustoiminta, asuminen ja Yleisradion studio ovat siirtyneet pois talosta. Vuosina 2005-2006 toteutettiin mittava korjaushanke, jonka suunnitteli Arkkitehdit m3 Oy. Rakennuksen ulkomuoto vastaa hyvin alkuperäisilmettä palauttavan korjauksen jälkeen.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
autenttisuus
historiallinen merkitys

⑩ HOTELLI-RAVINTOLA ARINA ● J

osoite: Pakkahuoneenkatu 16, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Armas Lehtinen, SOK:n
rakennusosasto
valmistumisvuosi: 1939
suojelutilanne: sr-3, asemakaava 564-1770

Hotelli-ravintola Arina on funktionalismia edustava liikerakennus Oulun ydinkeskustassa. Vuosina 2001-2003 hotellirakennuksessa suoritettiin mittavia muutostöitä, joiden seurauksena alkuperäisestä funkshotellista on jäljellä ainoastaan Isokadun ja Pakkahuoneenkadun kulmauksen suojeltu julkisivu. Suunnitelmat laati arkkitehtuuritoimisto Seppo Valjus Oy. Rakennus kuvastaa yhdessä muiden Otto Karhin puistoa ympäröivien kivrakennusten kanssa 1900-luvun rakennustyylien kehitystä edustaen 1930-luvun puhdasta funktionalismia.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus
liittyminen ympäristöön

⑪ ENTINEN HOP:N TALO ● J

osoite: Pakkahuoneenkatu 18, 90100 Oulu
suunnittelija Arkkitehti Runar Finnilä
valmistumisvuosi: 1939
suojelutilanne: -

Helsingin Osuuspankin rakennuttamassa asuin- ja liikerakennuksessa on nähtävissä sekä funktionalismin että klassismin piirteitä. Se on tyyppillinen 1930-luvun lopun kaupunkirakennus. Vaaleaksi rapattuja julkisivuja jäsentävät suorakulmaiset erkkerit sekä katutason kiviverhous. Isonkadun puoleinen matalampi kerroskorkeus antaa myös ilmettä juuri sodan alla valmistuneelle, niukkalinjaiselle rakennukselle. Rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin, eikä siihen ole tehty juurikaan ulkoisia muutoksia. Viisikerroksinen kivrakennus on todennäköisesti ainoa arkkitehti Runar Finnilän Ouluun suunnittelema rakennus.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
liittyminen ympäristöön

⑫ AS OY MONTTIINTALO

osoite: Aleksanterinkatu 21, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1940
suojelutilanne: -

Kohde on edustava esimerkki funktionalistisesta kaupunkikerrostalosta. Nimi juontuu alakerrassa sijainneesta kauppagalleriasta, Monttiin hallista. Ruskeaksi rapatun, symmetrisen katu- ja julkisivun huomiota herättävänä piirteinä ovat ylimmän kerroksen erkkerit ja keskeisen porrashuoneen lasiseinän vaalea tiilikehys. Katutason liikehuoneistojen näyteikkunat ja sisäänkäynnit on koottu niin ikään kehyksen sisään yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Katutason persoonalliset ulko-ovet ovat alkuperäisiä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys

13 AS OY HEIKINKULMA

osoite: Rautatiekatu 5, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1940
suojelutilanne: -

As Oy Heikinkulma on funktionalistinen asuin- ja liikeyritys. Rautatiekadun varrella sijaitseva rakennus liittyy aseman ympärille 1920-40-luvuilla rakentuneeseen funktionalistiseen kokonaisuuteen. Rakennuksen tärkeimmät ominaispiirteet ovat säilyneet. Linnankadun suuntaisessa siivessä on aikakauden ihanteiden mukainen kattoterassi. Sileäksi rapattu, valkoisia julkisivuja elävöittää suorakulmainen erkkeri ja sen vieressä sijaitseva kaarevien parvekkeiden sarja. Heikinkulma on yksi edustavimpia Strandbergin suunnittelemissa asuinrakennuksissa Oulussa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
alkuperäisyys
liittyminen ympäristöön

14 AS OY OULUN VALKEALINNA

osoite: Hallituskatu 13-17
suunnittelija: arkkitehti Eino Pitkänen
valmistumisvuosi: 1941
suojelutilanne: sr-2, asemakaava 564-1435

Funktionalistista tyyliä edustava, alun perin seitsemänkerroksinen asuin- ja liikeyritys Valkealinna on yksi Oulun merkittävimmistä funktionalistisista rakennuksista. Siinä toimi 1970-luvulle saakka hotelli-ravintola Tervahovi, jonka tilat on myöhemmin muutettu pääosin toimistokäyttöön. Rakennuksen ilmeeseen vaikuttanut suurin muutos on lisäkerroksen rakentaminen talon katolle. Vuoden 1995 peruskorjauksen yhteydessä palautettiin muun muassa alkuperäinen ikkunapuutejako. Eino Pitkänen suunnitteli myös Kassatalon ja Oulu Osakeyhtiön ensimmäiset tehdasrakennukset Nuottasaaren.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
liittyminen ympäristöön
identiteetti

15 OULUN TEKNILLINEN KOULU

osoite: Albertinkuja 20, 90100 Oulu
suunnittelija: Rakennushallituksen suunnitteluosasto
valmistumisvuosi: 1940
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-2131

Oulun teknillisen koulun toimitalo eli Tekun talo on 1930- ja 1940-lukujen vaihteen funkkistyylinen koulurakennus. Rakennus on osa Lyötynpuiston reunalle 1930-50-luvuilla muodostunutta funktionalististen julkisten rakennusten kokonaisuutta. Rakennuksen loiva aumakatto antaa vaikutelman tasakatosta ja julkisivut on rapattu valkoisiksi. Massiivinen luonnonkivikehys ja pyöreä ikkuna korostavat rakennuksen luoteiskulmauksessa sijaitsevaa pääsisäänkäyntiä. Jatkosodan aikana koulun rakennus oli saksalaisten ja suomalaisten sotilassairaala. Viimeisimpänä rakennuksessa on toiminut Oulun seudun ammattikorkeakoulu, ja tällä hetkellä siihen suunnitellaan rakennettavan asuntoja.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys
identiteetti

⑬ RAUTATIENKATU 8

osoite: Rautatienkatu 8, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1940
suojelutilanne: -

Rautatienkatu 8 on 1930-luvun funktionalismia edustava rakennus rautatieasemaa vastapäätä. Se liittyy Oulun rautatieaseman ympäristöön 1920-40-luvuilla rakentuneeseen funktionalististen rakennusten ryhmään. Rakennuksen julkisivut on rapattu ja maalattu vaaleiksi. Kadunpuoleista sisäänkäyntiä on korostettu graniittireunuksella ja nyttemmin muutetulla lipakatoksella, jonka yläpuolella on funkikselle tyypillinen erkkeri. Sisäänkäynnin vieressä on myös pieni pyöreä ikkuna. Ullakolle on rakennettu lisäkerros. Rakennuksessa on toiminut alun perin hotelli Oulas. Tätä nykyä siinä on PSOAS:n opiskelija-asuntoja.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys

⑰ NUOTTALA

osoite: Puistokatu 9 Oulu, 90120 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Erkki Huttunen
valmistumisvuosi: 1946
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-1821

Nuottala on Oulu Oy:n työvälleen rakennuttama seitsenkerroksinen vuokratulo. Hollihaanpuiston laidalla sijaitsevan vaaleaksi rapatun tiilitalon korkea hahmo toimii alueen tunnistettavana maamerkinä. Funktionalistisessa rakennuksessa on erotettavissa Huttusen käyttämiä modernismin muotoja ja rakennusosia, kuten katokset rappujen edessä ja pyöristetyt porashuoneet. Huttusen suunnittelemat yksityiskohdat sisäänkäyntikatoksissa ovat säilyneet tähän päivään. Funktionalismin muotokielestä poikkeaa rakennuksen punainen harjakatto, joka on tyypillinen jälleenrakennusajan asuntorakentamiselle. Nuottala on säilynyt ulkopuolelta hyvin pitkälti alkuperäisessä asussaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
historiallinen merkitys
tyypillisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

⑱ RAUTATALO

osoite: Kirkkokatu 16, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehdit Martta ja Ragnar Ypyä
valmistumisvuosi: 1947
suojelutilanne: sr-2, asemakaava 564-1595

Rautatalo on romantiikalla sävytettyä 1940-luvun funktionalismia edustava asuin- ja liiketalo kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla. Se suunniteltiin jo 1941, mutta rakentaminen keskeytettiin sodan ajaksi. Rakennuksen eri kerkuiset siivet, ylimmän kerroksen kattoterasi ja pohjakerroksen teräsbetonipilarit ovat kaikki 1930-luvun funktionalismille ominaisia piirteitä. Sodan jälkeisestä pula-ajasta taas kertovat pienet, neliömäiset ikkunat sekä alkuperäissuunnitelmasta poikkeava, joskin kekseliäs, kuviorappaus. Vuosituhannen vaihteessa Rautatalon sisätilat purettiin, kun se liitettiin osaksi Stockmannin tavarataloa. Alkuperäisestä Rautatalosta ovat julkisivujen lisäksi jäljellä teräsbetonirunko, portaikko ja porrastunda.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
harvinaisuus
kerroksisuus

19 RAUTATIEASUNNOT OY

B

osoite: Heikinkatu 27 ja 31, Koulukatu 3
90100 Oulu
suunnittelija: -
valmistumisvuosi: 1947-1949
suojelutilanne: -

Rautatieasunnot Oy:n rakennukset ovat valmistuneet jälleenrakennuskaudella peräkkäisinä vuosina rautatieläisten asunnoiksi. Selkeälinjaiset kerrostalot muodostavat hyvin säilyneen ja aikakaudelle tyypillisen kokonaisuuden. Harjakattoisissa rakennuksissa on neljä kerrosta sekä ullakko- ja kellarikerrokset. Heikinkatu 27:n ullakkokerros on muutettu asuinhuoneistoiksi ja samalla katolle on lisätty erkkeri-ikkunat.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

20 AS OY OULUN UUSIKATU 8

D

osoite: Uusikatu 8, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1948
suojelutilanne: -

As Oy Oulun Uusikatu 8 on nelikerroksinen, hyvin aikakauttaan edustava jälleenrakennuskauden asuin- ja liikerakennus. Julkisivut on verhoiltu pääosin keltaisella, rouhealla rappauksella, mutta katutason liiketiloja on korostettu punatiliimuurauksella. Päädyssä on ullakolle avautuva pieni, pyöreä ikkuna. Rakennuksessa on aikakaudelle tyypilliset, suhteellisen pienet ikkunat ja huoneistokohtaisia laatikkoparvekkeita.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

21 AS OY KAJAANINKATU 7-9

D

osoite: Kajaaninkatu 7-9 ja Linnankatu 8-10,
90100 Oulu
suunnittelija: Martti Heikura, Uki Heikkinen
valmistumisvuosi: 1950-1956
suojelutilanne: -

As Oy Kajaaninkatu 7-9 käsittää neljä tyypillistä jälleenrakennuskauden asuintaloa. Kajaaninkadun koivurivi suojaa avoimia piha-alueita. Vaaleiksi rapatut, harjakattoiset ja kolme-neljäkerroksiset rakennukset ovat kaupunginarkkitehti Martti Heikuran suunnittelemia. Yksikerroksisen Linnankatu 10:n on suunnitellut Uki Heikkinen vuonna 1949. Myöhemmän korjauksen yhteydessä rakennuksen sisäpihan julkisivun tyyli on muuttunut huomattavasti. Muutoin rakennukset ovat säilyttäneet hyvin alkuperäiset piirteensä niin yksilöinä kuin vehreät pihapiirit käsittävänä kokonaisuutenakin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
historiallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

22 OUSAARI I

osoite: Rommakkokatu 6, 90120 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Erkki Huttunen?
valmistumisvuosi: 1950
suojelutilanne: -

Ousaari I valmistui vuonna 1950 Oulu Oy:n Nuottasaaren sulfaattitehtaan ylempien toimihenkilöiden vuokra-asunnoiksi. Rakennus on todennäköisesti Erkki Huttusen suunnittelema. Kolmikerroksisessa asuintalossa on funktionalistisia yksityiskohtia, kuten sisäänkäyntien katokset. Rakennus muodostaa kokonaisuuden yhdessä Ousaari II ja Nuottalan kanssa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
tyypillisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

23 KALEVAN ENTINEN TOIMITALO

osoite: Kirkkokatu 11, 90100 Oulu
suunnittelija: Lappi Seppälä ja Martas Oy
valmistumisvuosi: 1950
suojelutilanne: sr-2, asemakaava 564-1612

Sanomalehti Kalevan vanha toimitalo reunustaa Snellmanin puistoa ja Kirkkokatua. Liike- ja asuinrakennus edustaa 1950-luvun vaatimatonta modernismia. Rakennuksen puistonpuoleinen osa on seitsenkerroksinen, Kirkkokadun puolella on matalampi, viiden kerroksen korkuinen osa. Katutason liiketilat avautuvat kadulle suurien näyteikkunoiden kautta. Hallituskadun puoleinen toisen kerroksen vaakasuuntainen ikkunauha on rakennuksen tunnusomaisin yksityiskohta. Lähes neliömäiset ikkunat rytmittävät ylempien asuin- ja toimistokerrosten rapattua julkisivua säännöllisinä riveinä. Sisätiloiltaan rakennus on suureksi osin muutettu, mutta julkisivut ovat lähellä alkuperäistä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys

24 AS OY INKALA

osoite: Kauppurienkatu 30, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Martti Heikura
valmistumisvuosi: 1950
suojelutilanne: -

As Oy Inkala on hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden nelikerroksinen asuin- ja liikerakennus. Tiilirunkoisen ja harjakattoisen talon vaaleiksi rapatuissa, symmetrisissä julkisivuissa on rakennusajankohdalle tyypillisiä elementtejä, kuten suorakaiteiset erkkerit ja kehystetty porrashuoneen korkea ikkuna. Katutason liiketiloissa on puiset ikkunankarmit ja ovet. Rakennuksessa on säilynyt paljon alkuperäisiä yksityiskohtia ja korjaukset on tehty rakennuksen alkuperäisiä arvoja kunnioittaen.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön
intensiteetti

25 MAAKUNTA-ARKISTO

osoite: Arkistokatu 6, 90100 Oulu
suunnittelija: Georg Jägerroos ja Paavo Lehtinen,
Kultusosuoskuntien Keskusliiton arkkitehtiosasto
valmistumisvuosi: 1951
suojelutilanne: -

Nykyinen maakunta-arkisto rakennettiin alun perin Osuustukkukaupan Oulun varasto- ja toimistorakennukseksi. Maakunta-arkisto muutti rakennukseen Ainolasta vuonna 1983. Kohde edustaa 1950-luvun keskusliikkeiden suosimaa punatiilistä, funktionalistista varasto- ja toimistorakentamista, jota keskittyi Oulussa Vanhatulliin. Lyötynpuiston reunalla sijaitseva betonirunkoinen rakennus on kaupunkikuvassa merkittävä. Punatiiliset piharakennukset ja tonttia rajaava aita kuuluvat myös kokonaisuuteen. Arkistokadun puoleisessa julkisivussa on reliefi. Kortteli muodostaa ehyen ja itsenäisen kokonaisuuden, joka käy vuoropuhelua muiden puistoaluetta reunustavien rakennusten kanssa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys

26 ODL:N SISARKOTI

osoite: Uusikatu 50, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Veikko Kyander
valmistumisvuosi: 1951
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-1805

ODL:n korttelikonaisuuteen kuuluva Sisarkoti on Diakonissakodin sairaalan kanssa korttelin vanhimpia, funkistyyllisiä osia. Rakennus valmistui Uudenkadun ja Albertinkadun kulmaan diakonissasisarten kouluksi ja kodiksi. Katutasossa sijaitsivat alun perin opetus- ja toimistotilat, ylemmät kerrokset olivat asuinkäytössä. Julkisivuiltaan rakennus noudattaa sairaalaosan tyyliä: pelkistetyt julkisivut ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä ja niitä jäsentävät sisäänkäyntien kohdalla vertikaalit ikkunanauhat. Rakennuksen kulman tornimainen osa kohoaa seitsemän kerroksen korkeuteen ja on kaupunkikuvallisesti hallitseva elementti. 1961 rakennus sai Uudenkadun julkisivuunsa Essi Renvallin reliefin Diakonissalaitoksen 65-vuotisjuhlan kunniaksi.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
historiallinen merkitys
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

27 AS OY HEIKINKATU 17

osoite: Heikinkatu 17, 90100 Oulu
suunnittelija: Keskus-SATO Oy
valmistumisvuosi: 1951
suojelutilanne: -

As Oy Heikinkatu 17 on tyypillinen 1950-luvun asuin- ja liikerakennus. Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla Lävistäjän ja Heikinkadun kulmassa ja liittyy Pommikorttelien jälleennakennuskauden kokonaisuuteen. Viereisen tontin rakennus on rakennettu kiinni Heikinkatu 17:aan. Päädyssä sijaitsevassa liikehuoneistossa on suuret näyteikkunat, mutta muilta osin julkisivut on aukotettu aikakaudelle tyypillisillä tuuletusluukullisilla, suhteellisen pienillä ikkunoilla.

Arvot:

kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

②⑧ AS OY NYKÄSENOJA

D

osoite: Kajaaninkatu 13, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Heimo Kautonen
valmistumisvuosi: 1951
suojelutilanne: -

1940-luvun romanttista funktionalismia edustava rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla, Lävistäjän ja Kajaaninkadun kulmauksessa. Maalarimestari Kaarlo W. Nykäsenoja Martta-vaimoineen osti tontin vuonna 1949 rakentaakseen siihen asuin- ja liikerakennuksen. Liiketiloissa on toiminut sittemmin mm. kemikaliokauppa, Suomen luonnonsuojelun tuki Oy ja ruotsinkielinen päiväkotikoti. Valkoiseksi rapattu, pieni rakennus on tiilirunkoinen betonirakenteista kellaria lukuunottamatta. Sokkeli on päällystetty liuske kivellä, samoin kuin liiketiloihin johtava leveä portaikko. Huoliteltu esipiha rakennuksen ja kadun välissä noudattaa esimerkillisesti vuoden 1947 Meurmannin-Ervin asemakaavaa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

②⑨ HEINÄTORIN SEURAKUNTAKOTI

osoite: Puistokatu 21, 90120 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Mikko Huhtela
valmistumisvuosi: 1952
suojelutilanne: -

Heinätorin seurakuntakoti on yhdistelmä pehmeää modernismia ja jälleenrakennuskauden tyypillistä arkkitehtuuria. Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla Oulun keskustan pääväylän risteyksessä ja avaran Kyösti Kallion puiston kulmassa. Valkoiseksi rapatussa rakennuksessa on kaksi yhdyskäytävällä yhdistettyä siipeä. Pääsiivistä poiketen yhdyskäytävässä on musta peltikate ja seinissä keltainen vaakalaudoitus. Rakennus on korjattu sen ominaispiirteet huomioiden ja rakennuksen alkuperäinen ilme onkin säilynyt hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
autenttisuus

③⑩ KOY OULUN ASEMAKATU 28

osoite: Asemakatu 28, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Mikko Huhtela
valmistumisvuosi: 1952
suojelutilanne: -

Kiinteistö Oy Oulun Asemakatu 28 on nelikerroksinen liike- ja toimistorakennus, joka edustaa jälleenrakennuskauden kerrostalorakentamista. Se on arkkitehtuuriltaan hieman tavanomaista monimuotoisempaa. Harjakattoisen rakennuksen katu- ja päätyjulkisivuja elävöittävät aikakaudelle tyypilliset vinot erkkerit. Päädyssä on lisäksi kaksi kevytrakenteista parveketta. Tilojen mukaan vaihteleva ikkunasommittelu antaa julkisivuille persoonallisen leiman. Rakennuksen sisätiloihin on tehty muutoksia, mutta ulkoiset ominaispiirteet ovat edelleen tunnistettavissa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus

31 OULUN KAUPUNGINARKISTO

osoite: Kansankatu 55, 90120 Oulu
suunnittelija: Suomen Gummitehdas Oy:n rakennusosasto
valmistumisvuosi: 1952
suojelutilanne: sr-2, asemakaava 564-1711

Nykyinen Oulun kaupunginarkisto suunniteltiin alun perin Hankkijan konttoriksi. Rakennus on yksi Oulun keskustan harvoista 1950-luvun punatiilifunkista edustavista rakennuksista. Se koostuu kahdesta toisiinsa liittyvästä harjakattoisesta siivestä. Nelikerroksisen siiven ikkunat on sommiteltu nauhamaisesti kapeina soiroina. Rakennuksen päätyn on myöhemmin lisätty hiskutilu, joka erottuu uutena kerrostumana. Arkiston uuden aidan päällä on 32-metrinen betoninen taideteos vuodelta 2004. Virpi Kannon teos Tiedon vuoksi muodostuu kookkaista mies- ja naishahmoista sekä laattamaisista arkistolaitikoista.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
autenttisuus
historiallinen merkitys

32 AS OY VANHA-KARHU

osoite: Kajaaninkatu 22, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen
valmistumisvuosi: 1952
suojelutilanne: -

As Oy Vanha-Karhu on edustava jälleennrakennuskauden harjakattoinen asuin- ja liikerrakennus. Rakennusmassa muodostuu kahdesta, toisiinsa nähden lomittain sijoitetusta siivestä. Rapattuja julkisivuja on elävöitetty aikakaudelle tyypillisillä, vinoilla erkkereillä ja sisäänkäyntejä reunustavilla, tummilla luonnonkivilaatoituksilla. Rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla Lävistäjän ja Uudenkadun kulmauksessa ja se on osa jälleennrakennuskaudella rakentunutta, Pommikortteleiksi kutsuttua kokonaisuutta. Rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin yksittäisiä rakennusosia ja -detaljeja myöten.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
historiallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

33 AS OY UUSIKATU 14

osoite: Kajaaninkatu 20, 90100 Oulu
suunnittelija: A. Rönköharju
valmistumisvuosi: 1953
suojelutilanne: -

As Oy Uusikatu 14 on tyypillinen jälleennrakennuskauden asuinkerrostalo. Se sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla Uudenkadun varrella ja se on osa jälleennrakennuskaudella rakentunutta, Pommikortteleiksi kutsuttua kokonaisuutta. Vaaleiksi rapattuja julkisivuja jäsentävät päädyn kolmionmuotoinen erkkeri sekä osittain sisäänvedetyt, asuntokohdattaiset parvekkeet. Uudenkadun puolella sijaitsevan liiketilan sisäänkäynti ja näyteikkunat on kehystetty vaaleanruskealla rappauksella.

Arvot:

kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

34 OSAO:N MYLLYTULLIN ASUNTOLA

osoite: Uusikatu 1, 90100 Oulu
suunnittelija: Martti Heikura ja Niilo Mattila
valmistumisvuosi: 1953
suojelutilanne: purkulupa myönnetty

Keskusammattikoulun vaaleaksi rapattu asuntola edustaa jälleenrakennuskauden pelkistettyä asuinrakentamista. Niukat mutta harkitut yksityiskohdat luovat harjakattoisen rakennuksen arkkitehtuurin. Rakennuksen tunnistettava yksityiskohta on Myllytullin kentälle suuntautuva valkoreunuksinen, ylhäältä kaartuvanurkkainen suuri ikkuna. Asuntolan ullakkokerros on otettu myöhemmin käyttöön ja kattoon on tehty valoaukkoja. Ikkunajaoltaan järjestelmällinen rakennus liittyy 1970-luvun laajennusosaan. Rakennukseen tehtiin vuonna 1983 peruskorjaus- ja muutostöitä, jotka suunnitteli arkkitehtitoimisto Aarno Saunaluoma.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
tyypillisuus
identiteetti

35 OUSAARI II

osoite: Rommakkokatu 4, 90120 Oulu
suunnittelija: Uki Heikkinen ja Reino Arvola
valmistumisvuosi: 1953
suojelutilanne: -

Ousaari II on vuonna 1953 valmistunut Oulu Osakeyhtiön insinöörien asuintalo. Viisikerroksinen rakennus herätti valmistuttuaan huomiota voimakkaanvärysten - keltaisten, punaisten ja mustien - parvekeseinämien vuoksi. Rakennus muodostaa kokonaisuuden viereisten Ousaari I:n ja Nuottalan kanssa. Rakennuksen ominaispiirteet ovat väritystä lukuun ottamatta säilyneet. Tiilipintaiset porraskäytävät puuvineen ovat säilyneet lähes alkuperäisessä asussaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
alkuperäisyys
liittyminen ympäristöön
identiteetti

36 ASEMAKATU 18

osoite: Asemakatu 18, 90100 Oulu
suunnittelija: rakennusmestari Olavi Kinnunen
laajennus: arkkitehtitoimisto Ojanperä ja Saunaluoma
valmistumisvuosi: 1953, laajennus 1984
suojelutilanne: -

Asemakatu 18 on huolella detaljoitu jälleenrakennuskauden asuin- ja liikerakennus. Nelikerroksisessa ja harjakattoisessa rakennuksessa on toiminut aikoinaan muun muassa Oulun taidemuseo ja Radio Mega. Keltaisissa, rapatuissa julkisivuissa on kuparisia yksityiskohtia ja aikakaudelle tyypillinen ikkunasommittelu. Rakennukseen liittyy Mäkelininkadun puolella kaksikerroksinen, myös huolellisesti suunniteltu läsiipi, joka on arkkitehtitoimisto Ojanperä ja Saunaluoman käsialaa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus
historiallinen merkitys

37 LÄÄKÄRIEN TALO

osoite: As Oy Kirkkokatu 30-32
suunnittelija: Uki Heikkinen ja Reino Arvola
valmistumisvuosi: 1953
suojelutilanne: -

Lääkärien talo ja As Oy Kirkkokatu 28 muodostavat yhtenäisen 1950-luvulla valmistuneen kokonaisuuden. As Oy Kirkkokatu 30-32 eli Lääkärien talo on Oulu Oy:n rakennuttama asuinrakennus. Rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa oli toimisto ja tehtaalla lääkärin vastaanottotilat. Rapatun kolmikerroksisen rakennuksen julkisivun koristeaiheet tekevät siitä yksilöllisen kaupunkitalon. Rakennuksen hienostuneet yksityiskohdat ovat säilyneet sekä julkisivussa että porraskäytävissä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys

38 AS OY KIRKKOKATU 28

osoite: Kirkkokatu 28, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Martti Heikura
valmistumisvuosi: 1953
suojelutilanne: -

As Oy Kirkkokatu 28 on tyypillinen jälleerakennuskauden kolmikerroksinen asuin- ja liikerakennus. Se on rakennettu kiinni Lääkärien taloon ja muodostaa sen kanssa hyvin säilyneen jälleerakennuskauden kokonaisuuden. Levollisia julkisivuja jäsentävät aikakaudelle tyypilliset aukkoikkunoiden sarjat. Liiketilojen yläpuolella on niin ikään jälleerakennuskaudelle tyypillinen kulmaerkeri. Kadun puoleiset porrashuoneiden sisäänkäynnit on reunustettu punatiilinauhalla.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

39 TORIKATU 44

osoite: Torikatu 44, 90100 Oulu
suunnittelija: rakennusmestari August Rönkönharju
valmistumisvuosi: 1954
suojelutilanne: -

Torikatu 44 on tyypillinen jälleerakennuskauden harjakattoinen asuin- ja liikerakennus. Julkisivut on rapattu vaaleankeltaisiksi ja suhteellisen pienet ikkunat on varustettu tuuletusluukuilla. Katujulkisivua elävöittävät asuinkerosten erkerit ja niiden alla kulkeva, katutasoisen liikehuoneistojen ikkunoita varjostava räystäälippa. Päätty- ja pihajulkisivujen sisäänkäynnit on korostettu aikakaudelle tyypillisillä kupari- ja luonnonkivikehyksillä.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

④① AS OY POHJANTALO

osoite: Kirkkokatu 17, 90100
suunnittelija: arkkitehti Uki Heikkinen ja rakennusmestari Reino Arvola
valmistumisvuosi: 1954
suojelutilanne: -

As Oy Pohjantalo rajaa Oulun kaupungin keskeistä Rotuaarin aukiota. Rakennus edustaa jälleerakennuskauden pelkistettyä, romanttisvaihteista funktionalismia. Julkisivut on vuorattu vaalealla, sileällä rappauksella. Liiketiloja on korostettu muusta julkisivusta poikkeavalla terastirappauksella. Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussaan. Pohjolan Kirja Oy sai suunnitteluvaiheessa kaupunginvaltuustolta luvan rakentaa vuoden 1947 asemakaavasta poikkeavan kuudennen lisäkerroksen korvauksena siitä, että osa tontista luovutettiin Rotuaarin aukioksi. Vuonna 1971 rakennettiin kaupungin ensimmäinen kahden erillisen liiketilan välinen sisäyhteys Pohjalaisen Kirjakaupan liiketilan ja City-tavaratalon välille.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys
liittyminen ympäristöön

④① AS OY ROMMAKKO JA ROMMAKKOKATU 9

osoite: Rommakkokatu 5 ja 9, 90120 Oulu
suunnittelija: Uki Heikkinen, Seppo Valjus ja Reino Arvola
valmistumisvuosi: 1955
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-2093

As Oy Rommakko on Oulu Oy:n työntekijöilleen rakennuttama, vuonna 1955 valmistunut kolmen talon aravalainoitettu asunto-osakeyhtiö. Taloyhtiön neljäs talo valmistui vuonna 1958. Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkisen suunnitteleminen syvärunkoisten talojen julkisivuja elävöittävät ranskalaiset parvekkeet ja harkittu ikkunarytmi. Asuinrakennukset muodostava ehyen ja ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan säilyneen kokonaisuuden.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
alkuperäisyys
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön
identiteetti

④② AS OY OULUN LÄNSIKULMA

osoite: Pakkahuoneenkatu 9A, 90100 Oulu
suunnittelija: Gustaf Strandberg
valmistumisvuosi: 1954
suojelutilanne: -

Pakkahuoneenkatu 9a on tyypillinen 1950-luvun viisikerroksinen liike- ja asuinkerrostalo. Se muodostaa Gustaf Strandbergin suunnitteleman funkiskokonaisuuden Pakkahuoneenkatu 9B:n kanssa. Rapattu rakennus on sisennetty noin neljä metriä katulinjasta. Julkisivuja hallitsevat suuret näyteikkunat, toisen kerroksen nauhaikkuna sekä päätyjulkisivun erkkeri. Strandberg kuoli ennen kuin talo oli valmis, ja Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkinen viimeisteli suunnitelmiin muun muassa ulkoseinän rappauksen ja värin, joka on sittemmin muutettu.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

43 AS OY ISOKATU 11

osoite: Isokatu 11, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Martti Heikura
valmistumisvuosi: 1954
suojelutilanne: -

Rakennus on tyypillinen 1950-luvun asuin- ja liikekerrostalo. Se sijaitsee näkyvällä paikalla tuomiokirkon vieressä. Rakennus on edustava osa jälleenrakennuskaudella syntyntä, vuoden 1947 Meurmanin ja Ervin asemakaavan avointa korttelirakennetta noudattelevaa aluetta. Rakennuksen tärkeimmät tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin. Katutason liiketiloissa on alkuperäisiä ikkunoita ja ovia. Isokadun julkisivun kehystetty ikkunarivi ja päädyn viisto erkkeri ovat aikakaudelle tyypillisiä, mutta samalla rakennukselle tunnistettavaa ilmettä antavia yksityiskohtia.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

44 RAKENNUSMESTARIEN TALO

osoite: Isokatu 13, 90100 Oulu
suunnittelija: A. Rönköharju ja Olavi Kinnunen
valmistumisvuosi: 1955
suojelutilanne: -

Rakennusmestarien talo edustaa jälleenrakennuskaudelle tyypillistä asuin- ja liikerakentamista. Katutason liikekerros on vuorattu harmaalla pesubetonilla ja siinä on suuret näyteikkunat. Ylemmät asuin kerrokset on rapattu keltaisiksi. Kolmekerroksisessa rakennuksessa on punatiilikatteinen harjakatto ja aikakaudelle tyypilliset aukkoikkunat. Rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet suhteellisen hyvin joistain rakennusosa- ja materiaalivaihdoksista huolimatta.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

45 AS OY KAJAANINKATU 18

osoite: Kajaaninkatu 18, 90100 Oulu
suunnittelija: A. Rönköharju
valmistumisvuosi: 1955
suojelutilanne: -

As Oy Kajaaninkatu 18 on tyypillinen 1950-luvun asuin kerrostalo. Se liittyy Pommikortteleiksi kutsuttuun, yhtenäiseen jälleenrakennuskauden kokonaisuuteen. Rakennuksessa on kellarin ja ullakon lisäksi kolme varsinaista kerrosta ja harjakatto. Julkisivut on rapattu keltaisiksi. Niitä jäsentävät päädyn kolmionmuotoinen erkkeri sekä kaakkoisjulkisivun osittain sisäänvedetyt, asuntokohtaiset parvekkeet. Kajaaninkadun varren koivurivi suojaa avoimia piha-alueita.

Arvot:

tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

④⑥ AS OY OULUN KASSATALO

E

osoite: Hallituskatu 11, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Eino Pitkänen
valmistumisvuosi: 1955
suojelutilanne: -

As Oy Oulun Kassatalo on 1950-luvun modernismia edustava asuin- ja liikerakennus. Se kuuluu Hallituskadun Otto Karhin puistoa ympäröivään modernin rakentamisen kokonaisuuteen ja on rakennettu kiinni Kassatorniin. Teräsbetonirunkoisen rakennuksen julkisivuja rytmittää elementtisaumoja jäljittelevä ruudukko. Kivijalkaliikkeissä on suuret näyteikkunat, joiden yläpuolella kulkee kuparinauha liikkeiden kyltien kiinnittämistä varten. Isokadun puoleisessa päädyssä on osittain sisäänvedettyjä, lasitettuja parvekkeita sekä vino erkkeri. Rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet, vaikka esimerkiksi ikkunat on vaihdettu. Eino Pitkänen on suunnitellut myös viereisen Valkealinnan. Kassatalo tunnetaan myös Rion talona, sillä siinä on toiminut Suomi-Filmin elokuvateatteri Rio.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön
historiallinen merkitys

④⑦ AS OY ITÄKULMA

K

osoite: Hallituskatu 23, 90100 Oulu
suunnittelija: Rakennusinsinööri Eino Niemelä
valmistumisvuosi: 1955
suojelutilanne: -

As Oy Itäkulma edustaa esimerkillisesti aikakautensa kerrostalorakentamista. Se myös ilmentää 1950-luvulla tapahtunutta muutosta asuinkekkosten ulkoasussa; rakennuksessa on sekä 1950-luvulle tyypillinen aukkojulkisivu että 1960-luvulle tultaessa yleistynyt nauhajulkisivu. Rakennus liittyy Hallituskadun pohjoislaidan yhtenäiseen rakennusrivistöön. Katutasen liiketilojen ulko-ovia on uusittu, mutta muutoin rakennus on säilyttänyt julkisivujen ominaispiirteensä hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

④⑧ AS OY ASEMAN SILTA

C K

osoite: Rautatiekatu 10, 90100 Oulu
suunnittelija: Suunnittelu Oy E. Niemelä
valmistumisvuosi: 1957
suojelutilanne: -

As Oy Asemansilta on Postiaukiota reunustava jälleenrakennuskauden asuin- ja liikerakennus. Se sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla ja on osa Hallituskadun pohjoislaidan yhtenäistä rakentamista. Vaaleanruskeiksi rapatut julkisivut on jäsennelty säännöllisiin ruudukoihin elementtijakoa muistuttavilla viivoilla sekä kuparidetalleilla. Hallituskadun puolella on käytetty tehosteena valkoista poimulevyä ja ikkunat on reunustettu neljän kerroksen korkeudella, valkoisella kehyksellä. Aihe vertautuu Rautatiekadulle suunnattujen, sisäänvedettyjen parvekkeiden sarjaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

49 AS OY KIRJOKULMA

osoite: Kirkkokatu 29, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen
valmistumisvuosi: 1957
suojelutilanne: -

Arkkitehti Uki Heikkinen laati ensimmäiset suunnitelmat rakennukselle 1948 Kirjola Oy:n toimeksiannosta, mutta suunnitelmaa ei toteutettu. Alun perin 4- ja 6-kerroksiseen asuin- ja liikerakennukseen on rakennettu lisäkerrokset. Kirjokulma on rakennettu kiinni jugendtyyliseen Zivagon taloon. Kirkkokadun siiven julkisivuissa on elementtisaumojen imitoiva kuviointi, vaikkakin rakennuksen ulkoseinät on toteutettu massiivisena tiilimuurauksena. Saaristonkadun kaksi ylintä, laajenuksena toteutettua kerrosta on vuorattu saumatulla peltikatteella. Kirkkokadun pulpettikattoinen ullakkokerros taas on vedetty julkisivulinjasta sisään ja sitä kiertää kattoterasi.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys
kerroksisuus

50 VAKUUTUSTALO

osoite: Kirkkokatu 9, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkinen: Uki Heikkinen, Reino Arvola & Seppo Valjus
valmistumisvuosi: 1957
suojelutilanne: -

Pohjois-Suomen Keskinäisen Vakuutusyhtiön rakennuttama Vakuutustalo on kaupungintalon aukiota reunustava liike- ja toimistorakennus, jonka rapatut julkisivut korostavat kantavien rakenteiden struktuuria tavalla, joka tuo mieleen puoli vuosisataa vanhemmat niin sanotun Chicagon koulun rakennukset. Pääjulkisivu on symmetrinen, ja ikkunat on rytmitetty julkisivun keskelle niin, että rakennuksen molempiin päihin jää seinätilaa mainoksille ja liiketunnuksille. Rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys

51 AS OY VAKUUTUSTORNI

osoite: Hallituskatu 9, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehdit Uki Heikkinen ja Veijo Kerola sekä rakennusmestari Reino Arvola
valmistumisvuosi: 1957
suojelutilanne: -

Kaupunginojan varren puistoon rajautuva Vakuutustorni on Oulun ensimmäinen kymmenkerroksinen talo. Se tukee Otto-livari Meurmanin ja Aarne Ervin laatiman asemakaavan tavoitetta luoda Hallituskadun ympäristöstä kaupungin arvokas keskipiste, jossa puistoympäristöllä on erityinen asema. Rakennuksen pohjakerroksessa on liiketiloja, joista yksi aukeaa lasiseinän ympäröivään puistoon ja rakennuksen alittavaan porttikäytävään. Elementtirakentamisen ihannoiti on vaikuttanut Vakuutustornin arkkitehtuuriin ja innoittanut rakennuksen julkisivujen ruudutukseen. Julkisivujen lisälämmöneristys vaikuttaa hieman rakennuksen hahmoon.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
harvinaisuus, erikoisuus
historiallinen merkitys

52 AS OY KAUPPURIENKATU 5

H

osoite: Kauppurienkatu 5, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Niilo Mattila
valmistumisvuosi: 1957
suojelutilanne: -

As Oy Kauppurienkatu 5 on 1950-luvun romanttista funktionalismia edustava asuin- ja liikerakennus. Se on rakennettu kiinni Oulun Puhelin Oy:n vanhaan toimitaloon Kauppurienkadulla. Suhteellisen suuren rakennuksen hahmoa on kevennetty julkisivun porrastuksella ja tyyllille ominaisella erkkerillä. Koko julkisivun korkeudelta pyöristetty lounaiskulma ja katutasen kuparidetalojointi antavat rakennukselle persoonallisen ilmeen. Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen Oy:n suunnittelema ullakkokerros erottuu uutena tyyllillisenä kerrostumana muutoin hyvin säilyneessä rakennuksessa.

Arvot:

tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

53 MYLLYTULLIN KOULUN LAAJENNUS

A

osoite: Isokatu 2, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Liisa Oikonen
valmistumisvuosi: 1958
suojelutilanne: -

Oulujoen suistoalueen historialliseen kokonaisuuteen kuuluva rakennus sijoittuu keskustan ruutukaava-alueen reunalle. Lisärakennus edustaa tavanomaista 1950-luvun lopun koulurakentamista. Kolmikerroksinen laajennus liittyy Myllytullin koulun vanhaan, uusgoottilaisia piirteitä ilmentävään koulurakennukseen matalammalla siivellä. Vuonna 1998 tehdyt muutokset on suunniteltu ja sopeutettu huolella olevaan rakennukseen. Kokonaisuuden kerroksellisuus erottuu selkeänä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus
historiallinen merkitys
identiteetti

54 ASEMAKATU 21

D

osoite: Asemakatu 21, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Uki Heikkinen
valmistumisvuosi: 1959
suojelutilanne: -

Asemakatu 21 on tyyppilinen nelikerroksinen ja harjakattoinen 1950-luvun asuin- ja liikerakennus. Se on rakennettu kiinni viereisen tontin taloon, As Oy Uusikatu 14:een. Asemakadun puolella rakennukseen liittyy yksikerroksinen ja tasakattoinen liikesiipi. Julkisivut on rapattu vaaleankeltaisiksi, lukuunottamatta katutasen harmaalla pesuterastirappauksella verhoiltua liikekerrosta. Asuinkerrosten ruskeakarmiset ikkunat on ajalle tyyppillisiä aukkoikkunoita.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
liittyminen ympäristöön

55 KANSAINVÄLINEN KOULU

A

osoite: Kasarmintie 4, 90130 Oulu
suunnittelija: Märta Blomstedt ja Matti Lampén
valmistumisvuosi: 1961
suojelutilanne: -

Oulun kansainvälinen koulu on 1950-luvun hienovaraista funktionalismia edustava rakennus. Oulun Yliopiston opettajankoulutuslaitoksen harjoittelukouluksi rakennetun kansakoulurakennuksen suunnittelivat arkkitehdit Märta Blomstedt ja Matti Lampén. Rakennus on ainoa rakennettu ja säilynyt osa Alvar Aallon suunnitelmasta sijoittaa Oulun yliopisto Koskikeskuksen alueelle. Arkkitehtuuriltaan korkeatasoisessa rakennuksessa on säilynyt paljon alkuperäisiä yksityiskohtia ja myös sisätilat on korjattu rakennuksen arvot säilyttäen. Rakennukseen on tehty peruskorjaus 1993 ja 2001 (Mattila ja Malmivirta) sekä 2004-2007 (Arkkitehtitoimisto Aarne von Boehm Oy).

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
autenttisuus
identiteetti

56 YHDYSTORNI

E

osoite: Kirkkokatu 4, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Veikko Malmio ja Kari Järnefelt
valmistumisvuosi: 1958
suojelutilanne: -

Pohjoismaiden Yhdyspankki rakennutti Hallituspuiston reunalle korkean tornitalon. Rakennus ennusti 1960-luvun kehityskulun alkua. Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 asemakaavassa oli määritetty rakennusten korkeuksiksi vain 3-5 kerrosta, mutta kymmenkerroksisen tornin rakentaminen onnistui asemakaavamuutoksen avulla. Rakennus edustaa 1950-luvun lopun modernismia polveilevine nauhamaisine ikkunoineen ja pilaripalkkirakenteineen. Maisemaa hallitsevan rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet ja se on edelleen yksi Oulun keskustan maamerkinä toimivista asuintorneista. Rakennus on yksi harvoista Ouluun sijoittuvista ennen 1970-lukua Arkkitehti-lehdessä julkaistuista kohteista.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
intensiteetti

57 AS OY OULUN KIRKKOKATU 7

E

osoite: Kirkkokatu 7, 90100 Oulu
suunnittelija: Niilo Mattila
valmistumisvuosi: 1959
suojelutilanne: -

As Oy Oulun Kirkkokatu 7 on puhtaslinjainen 1950-luvun lopulla valmistunut seitsenkerroksinen asuin- ja liikerakennus. Nauhajulkisivujen käyttö antaa viitteitä seuraavalla vuosikymmenellä yleistyneestä rakentamistyylillä. Rakennukseen liittyy Asemakadun varrella yksikerroksinen liikesiipi. Pitkät sivut, samoin kuin päädyn erkkeri, koostuvat nauhaikkunoista ja vaaleista rappauspinoista. Porrashuoneeseen liittyy pihan puolella puoliksi sisäänvedettyjä tuuletusparvekkeita. Rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

58 KLUBITALO

osoite: Usikatu 23, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Veikko Malmio
valmistumisvuosi: 1960
suojelutilanne: -

Klubitalo edustaa 1950-60-lukujen vaihteen tornitorakentamista, joka on keskittynyt Hallituskadun ja Kaupunginojan varteen. Klubitalo oli ensimmäinen tornitalo, joka valmistui Meurmanin ja Ervin 1947 asemakaavassa keskuskaudeksi hahmotteleman Hallituskadun talorivistöön. Malmio voitti Oulun Suomalaisen Klubin järjestämän kutsukilpailun, johon oli kutsuttu myös Uki Heikkisen toimisto. Klubitalo oli valmistuttuaan Oulun korkein liike- ja asuinrakennus. Klubitalo koostuu laajasta, kaksikerroksisesta liikerakennuksesta ja se päältä kohoavasta tornista. Siinä on kantava, teräsbetonista paikalla valettu pilari-palkki-laatta-runko. Rakennus on säilyttänyt ominaispiirteensä ja hallitsevan asemansa kaupunkikuvassa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

59 AS OY ASEMAKATU 4

osoite: Asemakatu 4, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Mikko Huhtela
valmistumisvuosi: 1961
suojelutilanne: -

As Oy Asemakatu 4 on edustava 1960-luvun alun asuin- ja liikerakennus, joka sijaitsee Oulun ruutukaavakeskustassa keskeisten katujen risteyksessä. Ensimmäisen kerroksen julkisivut muodostuvat pääosin liikehuoneistojen näyteikunoista. Ylemmissä kerroksissa vaaleaksi rappuja julkisivuja on elävöitetty hienovaraisesti erkereillä, parvekerivistöllä ja maltillisesti polveilevalla massoittelulla. Asuinrakennuksen ikkunat ovat rakennusajalle tyypillisesti suhteellisen leveät ja ne on varustettu tuuletusikkunoilla. Kerroslukumäärä vaihtelee viidestä kuuteen.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

60 AS OY VAARANPUISTO

osoite: Pakkahuoneenkatu 17, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Mikko Huhtela
valmistumisvuosi: 1962
suojelutilanne: -

As Oy Vaaranpuisto edustaa 1960-luvun virtaviivaista liike- ja asuinrakentamista. Rakennus on toteutettu samanaikaisesti viereisen As Oy Väylänvarren kanssa. Se sijaitsee Vaaranpuiston laidalla kulmittain Klubitalon kanssa, vaikkakin kaupunkikuvallisesti hieman syrjäisemmällä paikalla kuin naapurinsa. Ullakkokerroksen sisäänvedetyt kattoterassit keventävät rakennuksen massoittelua ja sen julkisivuja jäsentävät aikakaudelle tyypilliset nauhaikkunat. Kuusi-kerroksiseen rakennukseen liittyy kaksikerroksinen siipi pihan ja Vaaranpuiston välissä. As Oy Vaaranpuisto on säilyttänyt hyvin olennaisimmat tyylipiirteensä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

61 AS OY TERVATÖYRY, AS OY TERVAVENE JA AS OY VÄYLÄNVARSI

K

osoite: Hallituskatu 24-30, 90100 Oulu
suunnittelija: Suunnittelu Oy E. Niemelä
valmistumisvuosi: 1962, 1964
suojelutilanne: -

Hallituskatua reunustavat tornirakennukset edustavat 1960-luvun korkeaa asuin- ja liikerakentamista. Keskenään lähes identtiset rakennukset koostuvat kaksikerroksisesta liikeosasta ja asuinhuoneistotornista. Jalustaosa rajaa katutilaa umpikorttelin tapaan. Suunnittelu-aikaan voimassa olleesta Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 asemakaavasta poiketen rakennukset toteutettiin kahdeksankerroksisena korvauksena levennetyn Hallituskadun alle jääneestä tontti-alueesta. As Oy Tervavene rakennettiin vuonna 1964 Oulun yliopiston valmistumisen aikoihin, ja se tarjosi ajanmukaisia asuntoja yliopiston henkilökunnalle. Tämä on huomioitu huoneistojen suunnittelussa, joissa on piian kamari keittiön yhteydessä.

Arvot:

kaupunkikuvallinen merkitys, intensiteetti
tyypillisuus
erikoisuus
autenttisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

62 ENTINEN KOP:N PÄÄKONTTORI, NYKYINEN NORDEA

F

osoite Kirkkokatu 6, 90100 Oulu
suunnittelija Aarne Ervi
valmistumisvuosi: 1962
suojelutilanne: -

Entisen Kansallis-Osake-Pankin pääkonttori on ainoa Oulun keskustassa sijaitseva Aarne Ervin suunnittelukohde. Moderni pankkirakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti tärkeällä paikalla Rotuaarin ja Hallitusaukion välissä. Rakennus edustaa aikakautensa virtaviivaista modernismia. Kevytrakenteisissa julkisivuissa vuorottelevat suuret lasipinnat sekä valkoiset rakennuslevyt. Umpinaiset päätyjulkisivut on verhoiltu graniittilevyillä ja katutason julkisivuissa on käytetty pienissä määrin kuparipellitystä. Kantavana rakenteena toimii pilari-palkki järjestelmä. Kattokerrosta kiertää terassitaso. Vuonna 2004 valmistui Arkkitehtitoimisto Laation suunnittelema, palauttavaa lähestymistapaa painottava korjaustyö.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus

63 PAKKAHUONEENKATU 12

F

osoite: Pakkahuoneenkatu 12, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Veijo Kerola
valmistumisvuosi: 1962
suojelutilanne: -

Pakkahuoneenkatu 12 on edustava esimerkki 1960-luvun liike- ja toimistorakentamisesta. Rakennus on vedetty sisään vanhasta katulinjasta kolme metriä vuoden 1947 asemakaavan mukaisesti. Rakennusmassan sisällä oleva teräsbetoninen pilari-palkki-laatta-rakenne mahdollistaa tilojen muuntojoustavan sijoittelun. Julkisivun ripustettu lasi-kupari-järjestelmä on lajinsa tyylipuhdas edustaja Oulussa. Rakennukseen on tehty vain vähän muutos- tai korjaustyötä ja se on ulkoasultaan erittäin hyvin säilynyt. Rakennuksessa on säilynyt runsaasti hienostuneita alkuperäisiä yksityiskohtia kuten kippi-ikkunat heloineen.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

64 POSTITALO

osoite: Pakkahuoneenkatu 29, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Eero A. Kajava
valmistumisvuosi: 1963
suojelutilanne: -

Oulun nykyinen postitalo edustaa ansiokkaasti 1960-luvun liikerakentamista. Se sijaitsee Postiaukiolla, Hallituskadun päässä, ja se toteuttaa Meurmanin ja Ervin vuoden 1947 asemakaavaa. Rakennuksen pitkiä julkisivuja rytmittää suorakaiteisiin jakautuvan julkisivujärjestelmän kuparirunko, jonka väleissä vuorottelevat ikkunauhat ja valkoiset lasipinnat. Kattokerroksen julkisivumateriaalina on käytetty kuparipoimulevyä. Sisäänvedetyt maantaso- ja ullakkokerrokset keventävät kookkaan rakennuksen masoittelua.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

65 AS OY SEPÄNKATU 6

osoite: Sepänkatu 6, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Seppo Valjus
valmistumisvuosi: 1963
suojelutilanne: -

As Oy Sepänkatu 6 on edustava esimerkki 1960-luvun alun punatiilisestä asuin- ja liikerakentamisesta. Sen taitteiset, erkkerein ja laatikoparvekkein jäsenellyt julkisivut on vuorattu punatiilimuurauksella ja valkoisella julkisivulevyllä. Katutasan liikehuoneistoja käsittävä kerros muodostaa rakennukselle jalustan ja on vuorattu vaaleanharmailla betonielementeillä. Rakennuksessa on aikakaudelle tyypilliset tuuletusluukuin varustetut nauhaikkunat.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

66 AS OY OULASKULMA

osoite: Asemakatu 41, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen;
Uki Heikkinen, Reino Arvola ja Asko Sivula
valmistumisvuosi: 1964
suojelutilanne: -

As Oy Oulaskulma on edustava 1960-luvun kuusikerroksinen asuin- ja liikerakennus. Se sijaitsee Oulun rautatieasemaa vastapäätä. Ensimmäinen kerros on sisäänvedetty. Harmahtavia, rapattuja julkisivuja halkovat ohuet elementtisaumat. Nauhamaisesti sommitelluissa ikkunoissa on siniset karmit. Asemakadun puoleiset parvekkeet ovat aikakaudelle tyypillisesti sisäänvedettyjä. Rakennus liittyy Rautatienkadun ryhdikkääseen rakennusrivistöön tuoden siihen oman aikansa edustavan kerrostuman.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus

67 AS OY TORISEPPÄ

osoite: Sepänkatu 8, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Eero Huotari
valmistumisvuosi: 1966
suojelutilanne: -

As Oy Toriseppä on massoitteeltaan tavanomaisesta poikkeava luhtikäytäväratkaisuun perustuva 1960-luvun asuin- ja liikerakennus. Rakennuksen siivet muodostavat Sepänkadun puolelle pienen sisäänkäyntiä. Vaaleiksi rapattuja julkisivuja elävöittävät erityyppiset, tummakehyksiset ikkunat, parvekkeet sekä vaaleanharmaat vaakapanelointikentät. Rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
erikoisuus

68 KAUPPURIENKATU 33

osoite: Kauppurienkatu 33, 90100 Oulu
suunnittelija: Suunnittelu Oy E. Niemelä
valmistumisvuosi: 1964
suojelutilanne:

Kauppurienkatu 33 on puhdaslinjainen toteutus 1960-luvun nauhaikkunalliseen järjestelmäjulkisivuun ja modulismiin perustuvasta arkkitehtuurista. Julkisivut muodostuvat punatiilipinnoista sekä kuparisen rakenteen kannattelemista nauhaikkunakentistä. Loiva pulpettikatto antaa mielikuvan tasakatosta. Rakennus on rakennettu kiinni viereisen tontin Kulmataloon, jonka kanssa se muodostaa pienen sisäpihan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

69 AS OY HEINÄLINNA

osoite: Heinätorinkatu 11, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Martti Heikura
valmistumisvuosi: 1964
suojelutilanne: -

As Oy Heinälinna sijaitsee Heinätorinpuiston koillislaidalla. Kookas rakennus on korttelin levyinen ja se edustaa tyyppillistä 1960-luvun asuinrakentamista. Sisäänvedetyssä maantasokerroksessa on liikehuoneistoja. Ylempien asuinkerrosten elementtijulkisivut on vuorattu vaalealla terastirappauksella, ja sisäänvedettyjen parvekkeiden kaiteissa on käytetty vaaleanharmaata poimupeltiä. Rakennus on säilyttänyt hyvin ominaispiirteensä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
identiteetti

70 AS OY PAKKAHUONEENKATU 5

F

osoite: Pakkahuoneenkatu 5, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitsto Blomstedt & Penttilä
valmistumisvuosi: 1964
suojelutilanne: -

Rakennus edustaa muurattuine elävine julkisivuineen kaupungin liike- ja asuinrakennusten parhaimmistoa 1960-luvulta. Siihen liittyy Pakkahuoneenkadulla kaksikerroksinen liikesiipi. Rakennus on vedetty katulinjasta sisään ja sen eteen muodostuva terassi on korotettu hieman katutasosta. Rakennus on säilyttänyt hyvin ominaispiirteensä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
harvinaisuus, erikoisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

71 OULU OY:N PÄÄKONTTORI

H

osoite: Torikatu 13, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Kaija ja Heikki Siren
valmistumisvuosi: 1963
suojelutilanne: -

Koy Torikatu 15 on linjakas vuonna 1963 valmistunut liikerakennus, joka sijaitsee Pekurin korttelin luoteiskulmauksessa. Oulu Oy:n pääkonttoriksi suunnitellun rakennuksen julkisivuissa vuorottelevat nauhaikkunat sekä vaakasuuntaiset, harmaat graniittipinnat. Rakennus suunniteltiin vuonna 1961 pidetyn arkkitehtikilpailun voittajatyön pohjalta. Tasakattoisessa rakennuksessa on viisi varsinaista kerrosta sekä sisäänvedetty ullakko. Rakennuksen sisäpuolella on suoritettu laajoja muutostöitä, mutta ulkoarkkitehtuuri on säilynyt hyvin. Rakennus edustaa hyvin aikakauttaan ja on luonteva osa Stockmannin kauppakorttelia, jonka korjauksen ja laajennuksen suunnitteli arkkitehtitoimisto Laatio vuonna 2001.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
harvinaisuus, erikoisuus

72 AS OY TERVASALAMA

K

osoite: Hallituskatu 19, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Olli Kivinen
valmistumisvuosi: 1963
suojelutilanne: -

As Oy Tervasalama käsittää asuin- ja liikerakennuksen sekä matalan liikerakennuksen, jotka ovat yhteydessä toisiinsa koko tontin laajuisen kellarikerroksen kautta. Hallituskadun viisikerroksinen asuin- ja liikerakennus edustaa ilmapää 1960-luvun rationalismia. Katutasen liikehuoneistojen sisäänvedetyt julkisivut muodostuvat näyteikkunoista. Asuinkerrosten nauhajulkisivuissa on vaalea betonielementtipinta, ja ikkunoiden väleissä on käytetty kuparilevyä. Katutasen julkisivuun on tehty joitain muutoksia, mutta muutoin rakennus on säilyttänyt ominaispiirteensä hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

73 KIINTEISTÖ OY ISOKATU 8

osoite: Isokatu 8, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen
valmistumisvuosi: 1968
suojelutilanne: -

Kiinteistö Oy Isokatu 8 on 1960-luvun modernismia edustava viisikerroksinen asuin- ja liikerakennus. Se koostuu laajasta, yksikerroksisesta liikeosasta ja sen päältä kohoavasta tornimaisesta asuinrakennuksesta. Julkisivulinjasta sisäänvedetty toinen kerros korostaa rakennusmassojen liitoskohtaa ja keventää rakennuksen ilmettä. Toisen kerroksen julkisivumateriaalina on messingin sävyinen eloksoitu alumiini. Muilta osin julkisivuissa on käytetty sileää, vaaleaa betonia ja klinkkerilaatoitusta. Sisäänvedetyt parvekkeet sulautuvat nauhaikkunoiden rytmiin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
autenttisuus

74 OULUN HELLUNTAISEURAKUNNAN RUKOUSHUONE R

osoite: Uusikatu 78, 90120 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski
valmistumisvuosi: 1970
suojelutilanne: -

Oulun Helluntaiseurakunnan rukoushuone on 1960-70-luvun vaihteen rationalismia edustava seurakuntatalo. Rakennus käsittää korkeamman kirkkosaliosan sekä kaksikerroksisen toimistosii-ven, joka yhdistyy viereiseen, myös Helluntaiseurakunnan omistuksessa olevaan, asuinkerrostaloon. Rakennuksen julkisivut on verhoiltu punatiilellä ja valkoisella julkisivulevyllä. Sisäänkäyntikerros on korotettu hieman katutasosta ja kivetylle etupihalle kuljetaan loivia portaikkoja pitkin.

Arvot:

harvinaisuus, erikoisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

75 LÄÄNINHALLITUKSEN LISÄRAKENNUS

osoite: Linnakatu 3, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Mikko Huhtela
valmistumisvuosi: 1971
suojelutilanne: -

Lääninhallituksen laajennusosa rakennettiin tyydyttämään viraston laajentuneita tilantarpeita. Rakennuksen sijoittelu tontin takaosaan, kauemmas katulinjasta antaa tilaa molemmin puolin kohoaville vanhemmille rakennuksille. Ulkokuori on hallitun suorakaiteen muotoinen Hupisaarten suuntaan, mutta sisäpihalla rakennusmassa polveilee elävämmin. Rakennusta on korjattu pienin kunnostustoimin vuosien varrella. Suurempi peruskorjaus on tehty vuonna 2000. Arkkitehtitoimisto Raila ja Tapio Rönköharju Oy:n suunnittelemissa korjauksessa huonejakoa on muutettu ja julkisivuun on lisätty pystyikkunanauhat.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
liittyminen ympäristöön

76 OULUN OSUUSPANKIN
PÄÄKONTTORI

osoite: Isokatu 14, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto
Sirkka ja Aarne Piirainen
valmistumisvuosi: 1971
suojelutilanne: -

Osuuspankin pääkonttori on osa Otto Karhin puistoa ympäröivää modernia rakennuskantaa. Rakennus oli valmistumisensa aikaan yksi Oulun modernismin helmistä. Hohtavan valkoinen marmorikuutio oli sekä julkisivuiltaan että sisätiloiltaan selkeälinjainen ja pelkistetty. Moderniin toimisto- ja liikerakennukseen on toteutettu harvinainen autohissi ja siihen liittyvä erikoinen ja edelleen toiminnassa oleva pysäköintijärjestely. Sisätiloja on sittemmin muutettu vastaamaan ajan tarpeita. Arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n suunnitteleman korjauksen yhteydessä rakennukseen on lisätty seitsemäs kerros ja julkisivumateriaali on vaihdettu. Suurehkot muutokset eivät ole kuitenkaan vähentäneet rakennuksen arvoa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
liittyminen ympäristöön
identiteetti

77 AS OY OULUN RANTAKATU 12 JA
AS OY OULUN RANTAPUISTO

osoite: Rantakatu 12-13, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen.
valmistumisvuosi: 1970, 1972
suojelutilanne: -

Kohde käsittää kaksi arkkitehtitoimisto Uki Heikkisen suunnittelemaa, 1970-luvun betonielementtirakentamista edustavaa asuinrakennusta. Ne kuuluvat lähes samanaikaisesti rakentuneeseen Rantakadun asuinalueeseen Hollihaan puiston laidalla. Rakennukset on rakennettu toisiinsa kiinni ja ne ovat julkisivuiltaan lähes identtiset. Pesubetonipintaisia elementtijulkisivuja halkovat nauhaikkunat. Pysäköinti on sijoitettu suunnitteluajankohdalle tyypillisesti kadun ja rakennuksen väliin. Rakennuksen arkkitehtoniset arvot tulevatkin esiin puiston puolella: länsijulkisivua elävöittävät sisäänvedot ja parvekkeiden kaidelinjan vaihtelut.

Arvot:

tyypillisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

78 OULUN KAUPUNGINTEATTERI

osoite: Kaarlenväylä 2, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Marjatta ja
Martti Jaatinen Oy
valmistumisvuosi: 1972
suojelutilanne: -

Oulun kaupunginteatteri on modernin betoniarkkitehtuurin taidonnäyte Suomessa. Rakennus on toteutunut osa arkkitehtien Marjatta ja Martti Jaatinen laatimasta, 1960-luvun tiukkaan moduuliajatteluun perustuneesta monumentaalikeskussommitelmasta. Vänmanninsaarella sijaitsevat teatteri ja kirjasto ovat keskeinen osa Oulun suistomaisemaa. Niukkaan moderniin betoniarkkitehtuuriin perustuva rakennus korjattiin vuosina 2002-2004 (Sampo Valjus) ja sen yhteyteen rakennettiin suuri laajennusosa, jossa on mm. ravintola ja pieni näyttämö. Rakennus on säilynyt sekä julkisivuiltaan että sisätiloiltaan lähes alkuperäisessä asussaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
historiallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön
identiteetti

79 KOY LANTONKULMA

osoite: Kauppurienkatu 6, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtuuristo Antti Rissanen Ky
valmistumisvuosi: 1972
suojelutilanne: -

Koy Lantonkulma on 1970-luvun suoralinjainen, viisikerroksinen toimisto- ja liikeyrakennus kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla. Ulkoseinien verhouksena on käytetty alumiiniprofiilista julkisivujärjestelmää, jossa vuorottelevat nauhaikkunat ja vihreät klinkkerilaattapinnat. Ullakkokerros on vuorattu vaalealla profiilipellillä. Torikadun puolelta sisäänvedetyn katutasokerroksen julkisivut koostuvat pääosin näyteikkunoista. Rakennuksen tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

80 SUOMEN PANKKI

osoite: Kajaaninkatu 8, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Aarne Ehojoki
valmistumisvuosi: 1973
suojelutilanne: -

Suomen pankin rakennus sijaitsee Franzénin puiston laidalla. Se on uusin lisä valtakunnallisesti merkittävään alueeseen Oulun vanha monumentaalikeskus ja Franzénin puisto (RKY 2009). Rakennuksen suunnitteli pankille useita toimitiloja piirtänyt Haapavedellä syntynyt Aarne Ehojoki. Suomen Pankin Oulun rakennus kuuluu professori Ehojoen merkittävimpiin töihin. Pankkirakennuksen vakaata, laatikkomaisista hahmoa on rikottu harkituilla sisäänvedoilla. Huolellisesti detaljoitussa rakennuksessa on käytetty aikakaudelleen tyyppillisiä, laadukkaita materiaaleja. Julkisivut on vuorattu pääosin vaalealla kivilaatalla ja sisäänvedoissa on käytetty kontrastina punagraniittia.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus

81 AS OY SAARISTONKATU

osoite: Saaristonkatu 31, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Martti Väisänen
valmistumisvuosi: 1973
suojelutilanne: -

As Oy Saaristonkatu on 1970-luvun alun asuin- ja liikeyrakennus. Kasettimaisesti jäsenellyt julkisivut koostuvat punatiilipinnoista, suurista ikkunoista ja niiden alapuolisista vihreistä lasiosioista sekä kerrosten välissä rakennusta kiertävistä betoninauhoista. Katutasokerroksessa on liikehuoneistoja, ylempät kerrokset ovat asuin- ja toimistokäytössä. Rakennuksessa on viisi kerrosta sekä sisäänvedetty ullakkokerros. Sen tyylipiirteet ovat säilyneet hyvin ja materiaalit ovat pääosin alkuperäisiä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

82 OSAO:N ASUNTOLAN LAAJENNUS (A)

osoite: Uusikatu 1, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtuuritoimisto Eija ja Olli Saijonmaa
valmistumisvuosi: 1973
suojelutilanne: purkulupa myönnetty

OSAO:n asuntolan laajennus on tyylikkään niukkalinjainen esimerkki 1970-luvun rationalisesta betonirakentamisesta. Vaaleiksi rappuja julkisivuja jäsentävät ruskeakarmiset nauhaikkunat. Rakennuksen pelkistetty massa ja julkisivumateriaali on sovitettu harkiten asuntolakokonaisuuden vanhempaan, jälleenrakennuskaudella valmistuneeseen osaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
identiteetti

83 KIRKKOKATU 73 (R)

osoite: Kirkkokatu 73, 90120 Oulu
suunnittelija: arkkitehtuuritoimisto Karjalainen Palovaara
valmistumisvuosi: 1975
suojelutilanne: -

Kirkkokatu 73 sijaitsee Heinäpäässä Kyösti Kallion puiston laidalla. Kolmikerroksinen asuinrakennus on tavallista virtaviivaisempi esimerkiksi 1970-luvun betonielementtirakentamisesta. Nauhamaisesti jäsenellyt julkisivut muodostuvat pesubetonipinnoista, niitä rajaavista tummanruskeista metallinauhoista sekä sisäänvedetyistä parvekkeista. Asuinkerrosten lisäksi rakennuksessa on puoliksi maanpäällinen kellarit. Parvekkeet on sittemmin lasitettu ja kaide-materiaali vaihdettu mustaksi lasiksi. Muutokset kuitenkin tukevat rakennuksen arkkitehtuuria.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
erikoisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

84 TORIKATU 22 (H)

osoite: Torikatu 22, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitsto Aino Kallio-Ericsson
valmistumisvuosi: 1977
suojelutilanne: -

Torikatu 22 jatkaa Torikadun ja Kauppurienkadun risteykseen rakennettua 1970-luvun rationalistista toimisto- ja liikerakentamista. Ulkoseinien verhouksena on alumiiniprofiilinen lasijulkisivujärjestelmä, jossa vuorottelevat nauhaikkunat ja tummanruskeat lasipinnat. Kattasokerros on vedetty muusta julkisivulinjasta sisään. Rakennus muodostaa harkitun parin sen koillispuolella sijaitsevan, muutamaa vuotta aikaisemmin rakennetun Kiinteistö Oy Lantonkulman kanssa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön

85 KIINTEISTÖ OY SÄÄSTÖ-RUUTTA

osoite: Uusikatu 26, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski
valmistumisvuosi: 1978
suojelutilanne: julkisivut on suojeltu, asemakaava 564-1888

Suomen Työväen Säästöpankin rakennus edustaa modernia 1970-lukulaista, puhdaspiirteistä liike- ja toimistorakentamista. Otto Karhin puisto komeasti reunustavan rakennuksen julkisivussa on käytetty Lapin marmoria ja sitä jäsentävät kurinalaiset tummennetut nauhaikkunat. Rakennuksen sisäosissa on toteutettu muutoksia, mutta ulkoisesti se on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. STS-Pankki myytiin Kansallis-Osake-Pankille 1992. Myöhemmin KOP luopui kiinteistöstä ja se siirtyi yksityiseen omistukseen. Sen jälkeen kiinteistössä on toiminut mm. Oulun kaupungin Tekninen keskus ja rakennusvalvontavirasto sekä ravintoloita, vaatekauppoja ja hotelli.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus

86 OULUN EV. LUT. SEURAKUNTAYHTYMÄN VIRASTOTALO

osoite: Linnankatu 9, 90100 Oulu
suunnittelija: Martti Väisänen (Arkkitehtiyhtymä Eero Huotari ja Martti Väisänen)
valmistumisvuosi: 1980
suojelutilanne: sr-20, asemakaava 564-1904

Oulun ev. lut. seurakuntayhtymän virastotalo on edustava 1970-80-luvun vaihteen toimistotalo. Harkitusti jäsenellyt julkisivut on verhoiltu vaaleanruskeilla marmorilevyillä. Kapeat, vaakasuuntaisella tuuletusikkunalla varustetut ikkunat rytmittävät julkisivuja säännöllisinä riveinä. Portaikkojen kohdalla on tummennetut lasiseinät. Rakennus sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla kulmittain tuomiokirkon kanssa.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus

87 OULUN PÄÄKIRJASTO

osoite: Kaarlenväylä 3, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Marjatta ja Martti Jaatinen Oy
valmistumisvuosi: 1981
suojelutilanne: -

Vänmanninsaarella sijaitseva kirjastorakennus on viimeisimpänä toteutunut osa Jaatisten laatimasta 1960-luvun monumentaalikeskussommitelmasta. Se on teatterin tavoin modernin betoniarkkitehtuurin taidonnäyte Suomessa. Rakennus on tehty betonista paikalla valaen. Sisäänvedetty, lasiseinäinen pohjakerros antaa rakennuksen laatikkomaiselle hahmolle keveän leijuvan ilmeen. Rakennus on sekä julkisivultaan että sisätiloiltaan säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. Ala-aulassa on Jaatisten toimiston suunnittelema vesiaihe. Aulan seinään on upotettu Gunnar Finnen pronssireliefit.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
erikoisuus
autenttisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

88 ODL:N KUNTOTALO

osoite: Isokatu 63, 90120 Oulu
suunnittelija: arkkitehti Heikki Taskinen
valmistumisvuosi: 1. vaihe 1981, 2. vaihe 1986
suojelutilanne: -

Rakennuksen on suunnitellut vuonna 1980 pidetyn kutsukilpailun voittanut arkkitehti Heikki Taskinen. Julkisivun punatiili liittää rakennukset Uudenkadun rakennuskantaan. Myös pihamuurit, sisääntuloportit ja eteisaulat ovat punatiiltä. Rakennusten yksinkertaista perushahmoa jäsentävät kulmikkaat ja pyöreät porrastornit, jotka luovat linnamaisen romanttista paikan henkeä. Rakennukset edustavat Oulun koulun regionalismia ja ovat esimerkki regionalististen suunnitteluperiaatteiden soveltamisesta ruutu-kaavakeskustaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
harvinaisuus, erikoisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

89 KIISTOLAN TALO, HALONEN

osoite: Kirkkokatu 31, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Laatio Oy
valmistumisvuosi: 1988
suojelutilanne: -

Kiistolantie talo on edustava 1980-luvun liikerrakennus. Rakennus jatkaa Rotuaarin liikerakennusta etelään Mannerheimipuiston suuntaan. Rakennuksen sisätilat on suurelta osin muutettu, mutta nauhamaisesti jäsenellyn julkisivun aaltoileva pinta elävöittää yhä Kirkkokadun katukuvaa muodostaen katutasoon modernin pylväskäytävän. Ullakkokerros pyöreine ikkunoineen ja kattoterasseineen antaa arvokkaan oloiselle rakennukselle leikkisän merellisen vivahteen. Sisätiloja hallitsee suuri portaikko, jonka yllä on laaja valokate. Rakennuksessa on toiminut muun muassa elokuvateatteri.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
kaupunkikuvallinen merkitys
autenttisuus
erikoisuus
liittyminen ympäristöön
identiteetti

90 VALVE, OULUN NUORISO- JA KULTTUURIKESKUS

osoite: Hallituskatu 7, 90100 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitoimisto Laatio Oy
valmistumisvuosi: 1992
suojelutilanne: -

Valve edustaa hienovaraista postmodernismia. Se sijaitsee 1800-luvun lopulla rakennetun kauppakartanon yhteydessä. Oulun kaupunki päätti vuonna 1987 peruskorjata ja rakentaa entisen poliisilaitoksen tilat ja korttelin nuoriso- ja kulttuuritoimen käyttöön. 1950-luvulla rakennettu poliisivankila purettiin ja tilalle rakennettiin postmoderni uudisosa, joka liittyy vanhaan osaan lasikattoisen sisäpihan avulla. Vanha julkisivu on näkyvässä puolilämpimässä, julkisessa sisätilassa. Rakennuksen onnistuneesta käyttötarkoituksen muutoksesta myönnettiin Viisikanta-palkinto vuonna 1991.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
identiteetti

91 KOY HEINÄPUISTO

T

osoite: Aleksanterinkatu 44 ja Puistokatu 20, 90120 Oulu
suunnittelija: Matti Karhula, Oulun Studio Arkkitehdit
valmistumisvuosi: 1988
suojelutilanne: -

Holliaan postmodernien pienkerrostalojen arkkitehtuuri on pyritty sovittamaan viereisen Koiton korttelin asuntokantaan tyyllisesti ja mittakaavallisesti. Rakennusten verhoilu koostuu laudoituksesta ja hiekkapuhalletuista betonielementeistä. Rakennukset edustavat Oulun koulua ansiokkaasti ja muodostavat miellyttävää ja yhtenäistä ympäristöä.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

92 AS OY JUHONPUISTO

T

osoite: Aleksanterinkatu 42, 90120 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Ky
valmistumisvuosi: 1989
suojelutilanne: -

Koiton korttelissa sijaitseva As Oy Oulun Juhonpuisto käsittää kaksi postmodernia kaksikerroksista puurivitaloa. Niiden massoittelu on sovitettu korttelin vanhempien rakennusten arkkitehtuuriin, kun taas julkisivujen runsas detaljointi ja väritys kuvastavat 1980-luvun suunnitteluihanteita. Rakennusten loma- ja vaakalautaiset puuverhoukset on maalattu vaalean vihreiksi, detaljit valkoisiksi. Väritys on säilynyt alkuperäisenä myös viimeisen julkisivumaalauksen jälkeen. Tonttia ja piha-alueita rajaavat niin ikään valko-vihreiksi maalatut lauta-aidat.

Arvot:

tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön

93 AINOLAN PÄIVÄKODIN LAAJENNUS

B

osoite: Tulliväylä 3, 90130 Oulu
suunnittelija: arkkitehtitsto Juha Pasanen Ky
valmistumisvuosi: 1990
suojelutilanne: -

Ainolan päiväkodin postmoderni laajennus on rakennettu v. 1946 valmistuneen entisen Ainolan lastentalon yhteyteen. Laajennus on sovitettu huolellisesti puistomaiseen ympäristöön. Laajennus on vanhemman rakennuksen tapaan kaksikerroksinen ja harjakattoinen, mutta sekä kattomuoto että rakennuksen yleishahmo ovat huomattavasti monimuotoisemmat. Polveilevat julkisivut on vuorattu valkoiseksi maalatulla pystylaudoituksella. Rakennusten tiloissa toimii nykyään kunnallinen Ainolan päiväkotito.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
alkuperäisyys, autenttisuus
kerroksisuus
liittyminen ympäristöön

94 KOY OULUN GALLERIA

osoite: Isokatu 23, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Laatio Oy
valmistumisvuosi: 1986
suojelutilanne: -

Rakennus edustaa 1980-luvun nousukaudella toteutettua kaupunkitädennysrakentamista. Rakennus sitoutuu räystäslinjaltaan viereiseen entiseen HOP:n taloon. Voimakkaimpana aiheena julkisivussa on kaarevan puolipyörän muotoinen lasijulkisivu, jonka keskipisteestä kurottuu Isonkadun yli jalankulkusilta, Pukinsarvi. Laatio Oy:n 1988 lupapiirustusten mukaan rakennettu katettu yhdyssilta oli Oulussa ainoa laatuaan. Pääväriltään keltaista, rapattua julkisivua hallitsevat symmetrisesti sijoitetut ikkunat. 2015-2016 rakennus on liitetty osaksi kauppakeskus Valkean Kesäkatua UKI Arkkitehdit Oy:n suunnitelmien mukaan.

Arvot:

rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
kerroksisuus
identiteetti

LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET

Arvokkaita alueita Oulussa: Osa I. Oulu : Oulun kaupungin keskusvirasto, suunnittelupalvelut, aluesuojelutyöryhmä, 1999. Sarja A 134. ISSN 0357-8194.

Arvokkaita alueita Oulussa: Osa II. Oulu : Oulun kaupungin keskusvirasto, suunnittelupalvelut, rakennussuojelutyöryhmä, 2001. Sarja A 147. ISSN 0357-8194.

Arvokkaita alueita Oulussa 2015: Keskeinen kaupunkialue. Oulu: Oulun kaupungin yleiskaavoitus, 2015. Sarja A 219. ISSN 0357-8194.

Karjasilta. Rakennetun ympäristön inventointi 2014. Oulu: Oulun asema-kaavoitus, 2015. Sarja A 218. ISSN 0357-8194.

Kaukovainio: Metsälähiön moderni rakennusperintö: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2010-2011. Oulu: Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä, 2011. Sarja A 198. ISSN 0357-8194.

Kontinkangas: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2013–2014. Oulu: Oulun asemakaavoitus, 2014. Sarja A 213. ISSN 0357-8194.

Manninen, T. Oulun kaupungin historia VI: 1945–1990. Oulu: Oulun kaupunki, 1995. ISBN 951-9234-47-0.

Nikula, R. Suomen arkkitehtuurin ääriviivat. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava, 2005. ISBN 951-1-20141-7.

Niskala, K. & Okkonen, I. Oulun Graadi: 350 vuotta asemakaavoitusta. Oulu: Oulun kaupungin tekninen keskus, 2002. ISBN 952-5109-10-0.

Niskala, K. & Okkonen, I. UKI Arkkitehdit: Huomisen tekijät. Oulu: UKI Arkkitehdit Oy, 2009. ISBN 978-952-92-6778-1

Niskala, K., Okkonen, I. & Kalleinen, L. Puistojen Oulu. 2008. ISBN 952-5109-24-0.

Oulun keskustan kaupunkikuvaselvitys. Oulu: Oulun kaupunki, 1992. Sarja A 108. ISSN 0357-8194.

Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Oulu: Oulun kaupunki, 1986. ISBN 951-9234-06-3.

Oulun kulttuuriympäristöohjelma. Kustannuspaikka Oulu: Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä, 2013. Sarja A 205. ISSN 0357-8194.

Puolivälinkangas: Rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2012. Oulu: Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä, 2012. Sarja A 204. ISSN 0357-8194.

Tuomi, T. Kaupunkikuvan muutokset: Suomalaisten kaupunkikeskustojen suunnittelun tavoitteiden ja todellisuuden kohtaamisesta toisen maailmansodan lopusta 1960-luvun puoliväliin. Helsinki: SKS, 2005. ISBN 951-746-754-0.

SÄHKÖISET LÄHTEET

Oulun kaupungin teettämät rakennushistoriaselvitykset. [Viitattu 30.5.2016] Saatavissa: <http://www.ouka.fi/oulu/kaupunkisuunnittelu/rakennushistoriaselvitykset>

Oulun kaupunki. Korkean rakentamisen selvitys. [Viitattu 30.5.2016] Saatavissa: http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=e72d1739-5b80-40bb-959f-b6336dd3595e&groupId=64220

Takala, T. Arkkitehdit kaupunkisuunnittelijoina Pohjois-Suomessa 1965-2015. [Viitattu 26.2.2016]. Saatavissa: https://drive.google.com/folderview?id=0BwSdny5VMV2zaEpZSnVoV2xwNFU&usp=drive_web

KUVALÄHTEET

Google Maps

Oulun kaupungin rakennuslupa-arkisto

